

KU LEUVEN

EINDRAPPORT

OUDERINTERVISIE ALS METHODIEK VOOR OPVOEDINGSONDERSTEUNING:

**Een verkennend onderzoek naar de effecten en de tevredenheid bij
ouders en begeleiders.**

KU Leuven - Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek

Kristien Lacluyse

Prof. dr. Karla Van Leeuwen

In samenwerking met Provinciaal Steunpunt Opvoedingsondersteuning Limburg

April 2013

Inhoud

1.1. Inleiding	1
1.2. Ouderinterview: een methodiek voor opvoedingsondersteuning	4
2.1 INLEIDING	4
2.2 BESCHRIJVING VAN DE METHODIEK	4
2.2.1 DOELGROEP	5
2.2.2 DOELSTELLINGEN	5
2.2.3 AANPAK	6
2.3 VORMING & KWALITEITSZORG	9
2.4 ONDERBOUWING	10
2.4.1 UITGANGSPUNTEN OUDERINTERVIEW VOLGENS KOMMA KOMPAGNIE	10
2.4.2 BESPREKING	13
2. Implementatie van ouderinterview in Limburg	17
3. Onderzoeksopzet	22
3.1. INLEIDING	22
3.2. ONDERZOEKSVRAGEN	22
3.3. ONDERZOEKSMETHODE	23
4. Onderzoekresultaten	29
4.1. BESCHRIJVING VAN DE RESPONDENTEN	29
4.2. REDENEN VOOR DEELNAME AAN OUDERINTERVIEW	31
4.2.1. VERWACHTINGEN & KENMERKEN VAN OUDERS	31
4.2.2. VERWACHTINGEN & KENMERKEN VAN ORGANISATIES / BEGELEIDERS	33
4.3. ONDERZOEKSVRAAG 1: UITKOMSTEN VAN OUDERINTERVIEW VOOR OUDERS EN BEGELEIDERS	35
4.3.1. UITKOMSTEN VOOR OUDERS	35
A- <u>Algemene uitkomsten volgens ouders en begeleiders</u>	35
B- <u>Uitkomsten op vlak van vooropgestelde doelstellingen</u>	38
4.3.2. UITKOMSTEN VOOR BEGELEIDERS	42
A- <u>Algemene uitkomsten volgens begeleiders</u>	42
B- <u>Uitkomsten op vlak van de vooropgestelde doelstellingen</u>	42
4.3.3. BESLUIT	44
4.4. ONDERZOEKSVRAAG 2: TEVREDENHEID OVER OUDERINTERVIEW BIJ OUDERS EN BEGELEIDERS	46
4.4.1. TEVREDENHEID BIJ OUDERS	46
A- <u>Algemene tevredenheid</u>	46
B- <u>Tevredenheid bespreking thema's</u>	48
C- <u>Tevredenheid begeleiding</u>	52

D- <u>Tevredenheid groepssamenstelling & aantal sessies</u> -----	53
4.4.2. TEVREDENHEID BIJ BEGELEIDERS -----	54
A- <u>Algemene tevredenheid</u> -----	54
B- <u>Tevredenheid rol als begeleider</u> -----	57
C- <u>Tevredenheid groepssamenstelling & aantal sessies</u> -----	58
D- <u>Tevredenheid geboden ondersteuning</u> -----	58
4.4.3. BESLUIT-----	59
4.5.ONDERZOEKSVRAAG 3: OPTIMALISERING VAN OUDERINTERVISIE -----	61
4.5.1. STERKTES & SUGGESTIES VOLGENS OUDERS EN BEGELEIDERS -----	61
4.5.2. OUDERINTERVISIE IN DE WOORDEN VAN OUDERS & BEGELEIDERS-----	62
5. Conclusies & Aanbevelingen-----	64
5.1.ANTWOORDEN OP DE ONDERZOEKSVRAGEN-----	64
5.1.1. ONDERZOEKSVRAAG 1: UITKOMSTEN BIJ OUDERS & BEGELEIDERS -----	64
5.1.2. ONDERZOEKSVRAAG 2: TEVREDENHEID BIJ OUDERS & BEGELEIDERS -----	65
5.1.3. ONDERZOEKSVRAAG 3: OPTIMALISERING VAN OUDERINTERVISIE-----	66
5.2.BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK-----	66
5.3.AANBEVELINGEN -----	67
6. Bibliografie-----	72
7. Bijlagen-----	75
7.1.BIJLAGE 1: VRAGENLIJST VOOR OUDERS & BEGELEIDERS -----	75
7.2.BIJLAGE 2: INTERVIEWLEIDRAAD VOOR OUDERS & BEGELEIDERS -----	78
TOPICS INTERVIEW OUDERS -----	78
INTRO-----	78
TOPICS INTERVIEW BEGELEIDERS-----	82
INTRO-----	82
7.3.BIJLAGE 3: PERCENTAGES ANTWOORDEN PER VRAAG OUDERVRAGENLIJST & BEGELEIDERSVRAGENLIJST ----	86

1.1. Inleiding

Het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning (EXPOO) omschrijft **opvoedingsondersteuning** als het geheel van activiteiten die tot doel hebben om ouders en opvoedingsverantwoordelijken steun te bieden bij het opvoeden. Opvoeden wordt hierbij gezien als een proces dat zich afspeelt tussen een kind en opvoedingsverantwoordelijken in een welbepaalde context. Opvoedingsondersteuning stelt zich tot doel om 1) de competentie, vaardigheden en draagkracht van ouders te versterken, 2) de draaglast te verminderen door problemen tijdig te signaleren en praktische hulp of steun te bieden, en 3) het sociale netwerk rondom kinderen en gezinnen te versterken. Opvoedingsondersteuning wordt in het decreet zowel benaderd vanuit het perspectief van opvoedingsverrijking als vanuit het perspectief van preventie (Nys & Van den Bruel, 2009). De verschillende opvoedingsondersteunende functies zoals informatie, advies, onthaal en doorverwijzing en ook het faciliteren van ontmoetingen tussen ouders, krijgen een plaats in diverse activiteiten en werkvormen. Opvoedingsondersteuning richt zich tot àlle ouders, maar wil evengoed een aanbod doen voor specifieke doelgroepen. Belangrijke uitgangspunten bij opvoedingsondersteuning zijn het laagdrempelig aanbieden van ondersteuning, het vraaggericht en participatief werken, het aanbieden van ondersteuning op maat, het empowerend werken en het methodisch werken.

Uit onderzoek in Vlaanderen en Nederland (voor een overzicht, zie o.a. EXPOO, 2011) blijkt dat ouders meestal tevreden zijn over het opvoeden, maar ook dat veel ouders wel eens bezorgd zijn en zich vragen stellen. Vragen komen bij 30 tot 50% van de ouders wel eens voor, en 20 à 25% van de ouders heeft nood aan extra informatie en/of steun. Elke ouder zoekt een ondersteuningsvorm die past bij de aard en ernst van zijn vraag en bij zijn voorkeur voor een professionele of eerder informele benadering (Nota 'Krijtlijnen voor de uitbouw van een versterkte preventieve gezinsondersteuning', 2010). Daarom is het belangrijk om een veelzijdig en wijd verspreid aanbod van opvoedingsondersteuning te voorzien (Van Beek, 2004 in Speetjens, Van der Linden, & Goossens, 2009; Woodhead, James, & Thomas, 2005). Ouders blijken informele steun sterk te waarderen. Daarom is het belangrijk om ontmoetingen tussen ouders op formele plekken te faciliteren in functie van het kunnen uitwisselen van ervaringen (EXPOO, 2010). Experts merken op dat opvoedingsondersteuning nog vaak geassocieerd wordt met iets wat de ouder nodig heeft als het fout gaat in de opvoeding (EXPOO, 2010).

Het **Limburgs beleid opvoedingsondersteuning** wenst een breed aanbod opvoedingsondersteuning te voorzien dat aansluit bij de noden en wensen van alle ouders. Het beleid is gebaseerd op twee basisprincipes: 1) opvoeden is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, en 2) opvoedingsondersteuning vertrekt vanuit de sterktes van kinderen, ouders en andere betrokkenen. Vanuit deze principes worden activiteiten ondersteund die een positieve kijk op ouderschap naar voor schuiven en die een tegenwicht bieden aan de trend waarbij opvoeden herleid wordt tot het toepassen van recepten en tot een sterk geloof in de maakbaarheid van het kind. De zoektocht naar een vernieuwende en sterk empowerende manier van werken rond opvoeding om het bestaande aanbod opvoedingsondersteuning uit te breiden, leidde naar de Komma Kompagnie uit Groningen die de methodiek 'ouderinterview' ontwikkelde.

Ouderinterview vertrekt van het perspectief van de ouders en wil ouders versterken in hun rol als opvoeder. Het biedt de mogelijkheid om stil te staan bij eigen drijfveren, motivaties, mogelijkheden en belemmeringen in de rol als opvoeder. Ouders ondersteunen elkaar vanuit hun eigen expertise en gaan kwaliteiten onderkennen en uitbouwen. De begeleider van de ouderinterview heeft enkel een coachende rol; hij faciliteert het proces dat ouders samen aangaan, maar hij zet zelf geen inhoudelijke expertise in. Ouderinterview is als methodiek vooral ontstaan vanuit de ervaring van Komma Kompagnie met supervisie en coaching. Komma Kompagnie beschouwt ouderinterview als een manier van persoonlijke investering in zichzelf als ouder, vergelijkbaar met hoe mensen in een arbeidscontext investeren in hun persoonlijke ontwikkeling en effectiviteit als werknemer. De methodiek is zowel qua theoretische onderbouwing als qua praktische uitwerking nog volop in ontwikkeling.

In 2012 werden in **Limburg vier ouderinterviewgroepen** opgestart. De ideeën en principes van Komma Kompagnie werden niet integraal overgenomen (zie ook punt 2.4.2 en punt 3), maar gaven wel inspiratie voor het vormgeven van de sessies. Basisprincipes voor de ouderinterview in Limburg waren de positieve benadering van opvoeding en opvoedingsondersteuning, het centraal stellen van ouders tijdens de sessies en het benutten van de kracht van ervaringsuitwisseling tussen ouders. De gebruikte werkvormen en inhoud werden steeds afgestemd op de eigenheid van de groepen, om te beantwoorden aan het principe van vraaggestuurdheid. In elke groep werd minstens twee keer de eigenlijke ouderinterview zoals bedacht door Komma Kompagnie toegepast. De begeleider had tijdens de sessies voornamelijk een coachende functie.

Aan de implementatie van ouderintervisie in Limburg werd een **wetenschappelijk onderzoek** gekoppeld. Het onderzoek had de bedoeling om te verkennen wat de eventuele betekenis van deze vorm van opvoedingsondersteuning kan zijn voor ouders en voor begeleiders en hoe de methodiek verbeterd kan worden. Het onderzoek werd opgevolgd door een stuurgroep, bestaande uit Katrijn Kelchtermans en Marie Soors (Provinciaal Steunpunt Opvoedingsondersteuning Limburg), Koen Snyers (Steunpunt Sociale Planning Limburg), Nele Travers (EXPOO), Kristien Nys (HU Brussel / Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen) en Stefan Ramaekers (KU Leuven, Onderzoekseenheid Educatie, Cultuur en Samenleving).

Dit rapport geeft de bevindingen weer van het gevoerde onderzoek. We starten met een beschrijving van de methodiek ouderintervisie (Deel 1) en lichten toe hoe de methodiek geïmplementeerd werd in regio Limburg (Deel 2). Vervolgens lichten we het onderzoeksopzet toe (Deel 3) en de onderzoeksresultaten (Deel 4). We eindigen met conclusies en aanbevelingen (Deel 5).

1.2. Ouderintervisie: een methodiek voor opvoedingsondersteuning

2.1 INLEIDING

In wat volgt, lichten we de principes en uitgangspunten van de methodiek ouderintervisie toe zoals ze beschreven zijn door Komma Kompagnie. We trachten ze vervolgens te situeren in de actuele tendensen en bevindingen in de wetenschappelijke literatuur op vlak van opvoeding en opvoedingsondersteuning. Een duidelijke beschrijving en goede theoretische onderbouwing van een methodiek zijn immers een eerste vereiste om aannemelijk te maken dat een interventie werkt en het gewenste doel bereikt (NJI, n.d.). In de bespreking van de uitgangspunten (zie 2.4.2) formuleren we een aantal bedenkingen bij de door Komma Kompagnie gebruikte terminologie.

We bespreken de methodiek aan de hand van de indeling en criteria die het NJI voorstelt voor het beschrijven van interventies (beschrijving, onderbouwing, uitvoering, onderzoek naar praktijkervaringen en effectiviteit). We baseren ons hiervoor op de visietekst van Komma Kompagnie (Komma Kompagnie, n.d.), hun conceptartikel over ouderintervisie (Komma Kompagnie, 2011), de handleiding die Komma Kompagnie ontwikkelde ter ondersteuning van de training ouderintervisie (Komma Kompagnie, 2010) en de mondelinge communicatie met Komma Kompagnie. Op dit moment is niet over elk van de criteria en onderdelen (uitgebreide) informatie beschikbaar.

2.2 BESCHRIJVING VAN DE METHODIEK

Komma Kompagnie omschrijft ouderintervisie als:

“Deskundigheidsbevordering op basis van vraagsturing, bedoeld voor ouders, waarbij ouders met een vergelijkbaar specialisme in het ouderschap, op basis van vrijwilligheid en wederkerigheid, in een kleine groep en in een gestructureerd ervaringsgericht leerproces dat regelmatig plaatsvindt, met elkaar methodisch reflecteren onder deskundige begeleiding van daartoe opgeleide coaches, met als doel dat de ouders ervaren zichzelf beter te hanteren als instrument in de opvoeding van hun kinderen wat zich uit in gedragsverandering van de opvoeder in kwestie. Hierdoor wordt de opvoeding geboden aan kinderen geoptimaliseerd.” (Komma Kompagnie, n.d., p.2).

2.2.1 DOELGROEP

Alle ouders, met uitzondering van ouders in acute crisissituaties, kunnen deelnemen aan ouderintervisie.

Een intervisiegroep bestaat meestal uit een zevental ouders en wordt bij voorkeur samengesteld aan de hand van een gemeenschappelijk thema of 'specialisme'. Hiermee wordt bedoeld dat ouders samen gebracht worden die een bepaalde expertise of ervaring hebben met een specifiek thema, zodat een situatie ontstaat waarin de deelnemers elkaars expertise zo optimaal mogelijk kunnen benutten (Bijv.: pleegouders, ouders van peuters, ouders van vroegtijdige schoolverlaters, ...). Parameters van socio-economische status vormen geen criteria bij groepssamenstelling. Variatie in SES wordt als leerrijk en inspirerend beschouwd voor het uitwisselen van ervaringen.

Voor de ouderintervisie kan een nieuwe groep ouders samengesteld worden, maar de intervisie kan evengoed aangeboden worden aan ouders die reeds een groep vormen binnen bijvoorbeeld een hulpverleningscontext. De methodiek kan op die manier ingepast worden als een nieuwe of andere manier van werken rond opvoeding met de deelnemende ouders.

Van ouders die deelnemen, wordt een duidelijk engagement verwacht op vlak van aanwezigheid en actieve medewerking tijdens elk van de geplande sessies. Ouders moeten bereid zijn zich open te stellen om eigen situaties ter bespreking voor te leggen en om mee na te denken over situaties die andere ouders inbrengen.

2.2.2 DOELSTELLINGEN

De centrale doelstelling van ouderintervisie is dat ouders zich meer bewust worden van eigen drijfveren, motivaties, mogelijkheden en belemmeringen in hun rol als opvoeder. Deze verhoogde bewustwording kan aanknopingspunten bieden voor het handelen.

Concreet formuleert Komma Kompagnie drie basisdoelstellingen:

- 1- Ondersteunen van de persoonlijke ontwikkeling als ouder
Ouderintervisie wenst ouders te ondersteunen in het ontdekken van wat ze willen ontwikkelen in de eigen ouderrol, vertrekkend vanuit een intrinsieke motivatie tot groei en ontwikkeling die bij elke ouder aanwezig is (ontwikkelingswens).
- 2- Vergroten van de persoonlijke effectiviteit van de ouder
De reflectieprocessen die tijdens de ouderintervisie centraal staan, verhogen het inzicht van de ouder in de eigen onderliggende overtuigingen, normen, waarden en drijfveren van het

eigen handelen. Dit inzicht vormt vervolgens de basis voor het ontwikkelen van handelingsadviezen en draagt bij tot het optimaliseren van de opvoedingssituatie.

3- Versterken van de zelfwaardering als ouder

Aansluitend bij de eerste twee doelstellingen, wil ouderintervisie ouders versterken in hun ouderrol vanuit een beter inzicht in eigen sterktes en valkuilen.

Op basis van reacties en ervaringen van ouders werden onderstaande twee doelstellingen toegevoegd. Komma Kompagnie beschouwt ze als secundaire doelstellingen.

4- Verbeteren van de communicatieve vaardigheden van de ouder

De communicatieve vaardigheden (actief luisteren en elkaar gericht bevragen) waarin ouders getraind worden bij aanvang van de sessies, worden in de eerste plaats gebruikt om het reflectieproces van andere ouders te ondersteunen, maar kunnen tevens ingezet worden in de communicatie in het eigen gezin (met partner, kinderen).

5- Uitbreiden van de sociale steun

De herkenning, overeenstemming of net diversiteit die ouders ontdekken door het uitwisselen van ervaringen met andere ouders, kan als steunend ervaren worden in de invulling van de eigen ouderrol en/of opvoedingssituatie.

Niet elk van de beschreven doelstellingen is noodzakelijk van toepassing op elke ouder.

2.2.3 AANPAK¹

Een ouderintervisiegroep komt een zestal keer samen en wordt meestal tweewekelijks georganiseerd.

Tijdens de eerste samenkomst ligt de focus sterk op het leren kennen van elkaar en van de methodiek, en worden er afspraken gemaakt rond vertrouwen en veiligheid in de groep. Er wordt toelichting gegeven bij het Ijsbergmodel (zie 2.3.1 uitgangspunten). Vervolgens wordt vooral geoefend op de vaardigheden die nodig zijn om elkaar via vraagstelling tot reflectie en nieuwe inzichten te kunnen brengen: het actief en oordeelvrij luisteren en het formuleren van uitnodigende vraagwoordvragen (wie, wat, waar, wanneer, hoe).

¹ We baseren ons hier op de werkwijze zoals beschreven in de ondersteuningsmap die het Provinciaal Steunpunt Opvoedingsondersteuning ontwikkelde voor organisaties die aan de slag willen gaan met ouderintervisie (Provinciaal Steunpunt Opvoedingsondersteuning, 2011). De ondersteuningsmap is een schriftelijke weerslag en concretisering van de werkingsprincipes van ouderintervisie zoals meegedeeld tijdens de tweedaagse training door Komma Kompagnie. Ze bevat ook voorbeeldflappen en mogelijke werkvormen die gebruikt kunnen worden tijdens de sessies. Dit materiaal is niet afkomstig van Komma Kompagnie, maar werd door het Steunpunt Opvoedingsondersteuning aangereikt ter ondersteuning van begeleiders van ouderintervisie in Limburg.

Vanaf de tweede samenkost staat de intervisie centraal. Hierbij wordt een vaste structuur gebruikt, die aansluit bij de basisstructuur voor intervisie zoals beschreven door Hendriksen (2002).

1- Vragen inventariseren

Elke ouder wordt uitgenodigd om een concrete opvoedingservaring in te brengen waarover hij samen zou willen reflecteren. Dit hoeft geen ervaring te zijn waarbij de ouder problemen ervaart. Het kan ook een succeservaring zijn of een situatie die de ouder verder wil uitdiepen. Belangrijk is dat de ouder ook kan vertellen wat hij al geprobeerd heeft (zowel negatieve als positieve ervaringen), zodat de kwaliteiten van de ouder in beeld komen en de in stap 5 eventueel aangereikte oplossingen voldoende aansluiting vinden bij wat de ouder reeds geprobeerd heeft.

2- Keuze maken uit de ingebrachte situaties en vragen

De ouders maken gezamenlijk een keuze uit de ingebrachte vragen. De groep bepaalt zelf hoe de keuze gemaakt wordt. De gemeenschappelijke interesse van ouders rond een bepaalde vraag kan hierin meespelen, maar ook de dringendheid van de bespreking van de inbreng voor een ouder kan belangrijk zijn.

3- De vraag onderzoeken

Via vraagstelling is het de bedoeling dat de inbrenger tot inzicht komt. De andere ouders stellen vragen² die voor de ouder in kwestie helpend zijn om na te gaan welke thema's bij deze situatie meespelen en wat de vraag is die hij zou willen beantwoorden; ze trachten de vraag achter de vraag mee te ontdekken. De andere ouders zijn gericht op het actief luisteren en bevragen, maar houden hun eigen gedachtes en oordelen voor zichzelf. Stilstaan bij de inbreng betekent niet hollen naar oplossingen. Die eerste oplossingsneiging is immers meestal al uitgeprobeerd.

4- De vraag herformuleren

Andere ouders geven de inbrenger terug wat ze hem hebben horen zeggen. Ze formuleren vanuit de ik-persoon de mogelijke onderliggende vraag. De inbrenger luistert en formuleert vervolgens zijn vraag opnieuw. Het kan zijn dat een inbrenger er achter komt dat eigenlijk een andere behoefte, vraag of wens meespeelt dan die waar het in eerste instantie om ging. Bijvoorbeeld: Een vraag als 'hoe krijg ik meer grip op mijn zoon' kan dan bijvoorbeeld veranderen in 'hoe kan ik meer leren loslaten'.

² Als alternatief voor het meteen stellen van vragen aan de inbrenger, kan ook gebruik gemaakt worden van de 'roddelmethode': De inbrenger gaat buiten de kring zitten - liefst afgewend van het gesprek - en bemoeit zich op geen enkele manier met het gesprek. Hij luistert aandachtig en maakt notities over zaken die hem raken of opvallen. De groepsleden 'roddelen' met elkaar over de vraag van de inbrenger en over mogelijke achtergronden, oorzaken en oplossingen. Daarna komt de inbrenger terug in de groep en vertelt over zijn ervaringen als waarnemer van de roddelfase (De Haan, 2006, p.39).

5- Ervaringen, tips of adviezen vertellen

Pas in de afrondende fase mogen andere ouders vanuit hun eigen standpunt ideeën en adviezen inbrengen. De inbrenger ontvangt alle tips als 'cadeautjes' en kiest de voor hem passende alternatieven. Een inbreng is afgerond als de betreffende deelnemer iets in handen heeft om mee verder te kunnen. Aan de ouder in kwestie wordt gevraagd wat hem bij blijft uit wat de andere ouders ingebracht hebben. Hij wordt gevraagd één aspect te kiezen waarvan hij vindt dat hij hier echt iets mee kan doen. Er wordt van uitgegaan dat een ouder vervolgens thuis verder kan nadenken hoe hij concreet aan de slag zal gaan met de opgedane inzichten. Dit koppelt hij bij een volgende sessie ouderinterview terug aan de groep.

6- Evalueren

Er wordt bevraagd hoe de inbrenger en de andere ouders de interview ervaren hebben. Er wordt tevens gevraagd of er gemeenschappelijke thema's zijn waaraan men tijdens een volgende ouderinterview aandacht wil geven.

7- Informeel napraten

Na afloop van een samenkomst, is het mogelijk om informeel nog na te praten voor wie dat wil.

In het kader van ouderinterview worden in het werken met de inbrengen afwisselende en zowel verbale als nonverbale/beeldende werkvormen gebruikt. Hierdoor blijft de interview verrassend voor de deelnemers en ervaren ouders ook de speelsheid van het reflecteren. Het is belangrijk om de gekozen werkvormen zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de eigenheid van de groep, zodat er zoveel mogelijk plezier wordt ervaren in het reflecteren. Daarnaast wordt er tijdens elke bijeenkomst gestreefd naar een balans tussen enerzijds een opdracht op basis waarvan elke deelnemer op de eigen situatie kan reflecteren en anderzijds het samen reflecteren over de individuele inbreng van een specifieke ouder. Alle deelnemers komen desgewenst ten minste één maal aan bod met een uitgebreide individuele inbreng.

Tijdens de laatste samenkomst wordt er expliciet ruimte voorzien voor een evaluatie met de groep over het proces.

Een ouderinterviewgroep wordt begeleid door één of bij voorkeur twee begeleiders. De begeleider stelt zich op als coach eerder dan als opvoedingsdeskundige. Hij bevordert en bewaakt een klimaat van respect en veiligheid waarbinnen de deelnemers het aandurven naar zichzelf in de rol van opvoeder te kijken. Door communicatie- en reflectietechnieken aan te reiken en door het monitoren en evalueren van het proces zorgt hij ervoor dat er gereflecteerd wordt door de deelnemende ouders. De begeleider moet doorheen de sessies steeds een evenwicht zoeken tussen sturen en

structureren enerzijds en volgen en loslaten anderzijds. Zo kunnen ouders zich de ouderbegeleidende positie die van hen verwacht wordt binnen de ouderinterview meer en meer eigen maken.

2.3 VORMING & KWALITEITSZORG

Komma Kompagnie biedt een **tweedaagse training** aan voor hulpverleners en ouderbegeleiders die met ouderinterview aan de slag willen gaan. In de training worden de doelstellingen en verwachtingen van ouderinterview en de basisvaardigheden van de begeleider toegelicht. Het aanwezig en aandachtig zijn als begeleider, het accepteren zonder oordeel en het aansluiten bij het verhaal van de ander door actief te luisteren en gerichte vragen te stellen, worden centraal gesteld in de houding van de begeleider. Vervolgens worden deze basisvaardigheden en het begeleiden van ouderinterview ingeoeffend. Er wordt een reader ter beschikking gesteld met achtergrondinformatie bij ouderinterview en de bijhorende basisvaardigheden. Er is tevens mogelijkheid tot een terugkoment waarbij ervaringen met Komma Kompagnie gedeeld kunnen worden en vragen gesteld kunnen worden over de toepassing van de methodiek.

De **begeleider** hoeft geen expert te zijn op vlak van kennis van opvoedingsstrategieën - daarin wordt de deskundigheid van de deelnemers aangeboord - maar hij moet wel deskundig zijn in procesbegeleiding en reflectieren. De begeleider van een ouderinterviewgroep kan in conflict komen met de eigen pedagogische visie of de visie van de organisatie. Het is nodig dat de begeleider met deze vragen terecht kan in een interviewgroep en dat hij steun vindt in de organisatie van waaruit de ouderinterview aangeboden wordt. De opstart van een ouderinterviewgroep vraagt dan ook voldoende gedragenheid binnen de organisatie en een duidelijke keuze voor empowerment.

Om de **kwaliteit** van ouderinterview te bewaken, wordt ter afronding van elke ouderinterviewreeks een groepsgesprek met de deelnemers gehouden om de sessies te evalueren. Daarnaast neemt Komma Kompagnie een individuele schriftelijke vragenlijst af tijdens de eerste en de laatste sessie. Hierin wordt met behulp van gesloten vragen gepeild naar de persoonlijke ontwikkeling, de persoonlijke effectiviteit en de zelfwaardering van de ouder. De open vragen peilen naar de verwachtingen van de ouder over ouderinterview vooraf aan de sessies en naar de tevredenheid en eventuele suggesties van ouders na afloop van de ouderinterview.

2.4 ONDERBOUWING

2.4.1 UITGANGSPUNTEN OUDERINTERVISIE VOLGENS KOMMA KOMPAGNIE

Opvoeden wordt door Komma Kompagnie begrepen als een levenslang leerproces waarin ouders zichzelf leren hanteren als instrument in de opvoeding. Ouders handelen meestal competent en adequaat in hun ouderschap, maar worden evengoed geconfronteerd met situaties waarin emoties de overhand nemen en ze de controle even kwijt zijn. Vanuit de ervaring van dergelijke situaties is elke ouder intrinsiek gemotiveerd tot persoonlijke ontwikkeling als ouder (Van der Pas, 2007). Ouders worden steeds beschouwd als kundig en als handelend vanuit goede intenties. Elke ouder geeft een persoonlijke invulling aan het ouderschap die beantwoordt aan eigen wensen, mogelijkheden en specifieke omstandigheden. Dit maakt elke opvoedingssituatie uniek en onvoorspelbaar. Gevoed door maatschappelijke tendensen zijn ouders volgens Komma Kompagnie echter geneigd hun focus en aandacht eenzijdig uit te laten gaan naar het welzijn en de behoeften van het kind. Hierdoor ligt niet alleen frustratie en schuldgevoel op de loer maar gaat menig ouder ook voorbij aan eigen ontwikkelkansen en –wensen. Daarom wordt in ouderintervisie niet het perspectief van het kind centraal gesteld, maar wel dat van de ouder.

In de huidige complexe, multiculturele samenleving moet **opvoedingsondersteuning** volgens Komma Kompagnie een niet-normatieve, flexibele aanpak hanteren die geen gevoel van falen teweeg brengt bij ouders en die ruimte biedt voor persoonlijke invulling van het ouderschap. Om dit te realiseren, vertrekt ouderintervisie vanuit een sterk geloof in de eigen deskundigheid van ouders. De focus moet in de eerste plaats liggen op de mogelijkheden en krachten van ouders, eerder dan op problemen of belemmeringen die ze ervaren. Ouders worden benaderd als ervaringsdeskundigen die elkaar, vanuit eigen expertise, ondersteunen om kwaliteiten te onderkennen en verder uit te bouwen. Er wordt geen label ‘goed’ of ‘slecht’ toegekend aan de opvoedingskwaliteit van de ouder; het gaat meer om de ouder die iemand zou willen zijn en hoe hij zich wil ontwikkelen. Ouderintervisie wil ervoor zorgen dat ouders zich meer bewust worden van eigen drijfveren, motivaties, mogelijkheden en belemmeringen in hun rol als opvoeder. Deze bewustwording versterkt de persoonlijke invulling van het ouderschap en biedt concrete aanknopingspunten voor het handelen als ouder. ‘Bewust-ouder-zijn’ in het hier en nu betekent richting geven aan verandering. Belangrijk in het proces van ouderintervisie is dat ouders steeds eigen keuzes maken in de thema’s die ze in de groep willen bespreken en in de aanpak die ze willen hanteren, op basis van de ideeën die andere ouders aanreiken. Door de ouder - en niet de hulpverlener - te beschouwen als expert versterkt de ouder het geloof in zijn eigen kunnen. Persoonlijke verhalen worden uitgewisseld op basis van gelijkwaardigheid, waardoor een sfeer van vertrouwdheid en openheid ontstaat. Daarnaast blijkt de

groep een relativerende werking te hebben: de eigen bezorgdheden worden genuanceerd of in een breder kader geplaatst. De begeleider van ouderinterview ondersteunt het proces dat ouders samen aangaan, maar brengt geen inhoudelijke expertise in. Dit alles draagt ertoe bij dat ouders steeds kundig en verantwoordelijk blijven voor de eigen opvoedingssituatie.

Ouderinterview wil een alternatief bieden voor bepaalde vormen van opvoedingsondersteuning die sterk gericht zijn op informatieoverdracht van de deskundige naar de ouder. Dergelijke werkwijze impliceert volgens Komma Kompagnie een machtsrelatie tussen deskundige en ouder. Ten tweede vertrekt ze ook van een te eenduidige, rechtlijnige visie op ouderschap (de input die je als ouder doet resulteert in een bepaalde output bij het kind). Ouders worden dan beschouwd als een instrument in de opvoeding van hun kinderen. Dit strookt volgens Komma Kompagnie niet met de uniciteit en onvoorspelbaarheid van elke opvoedingssituatie en met de persoonlijke invulling van het ouderschap.

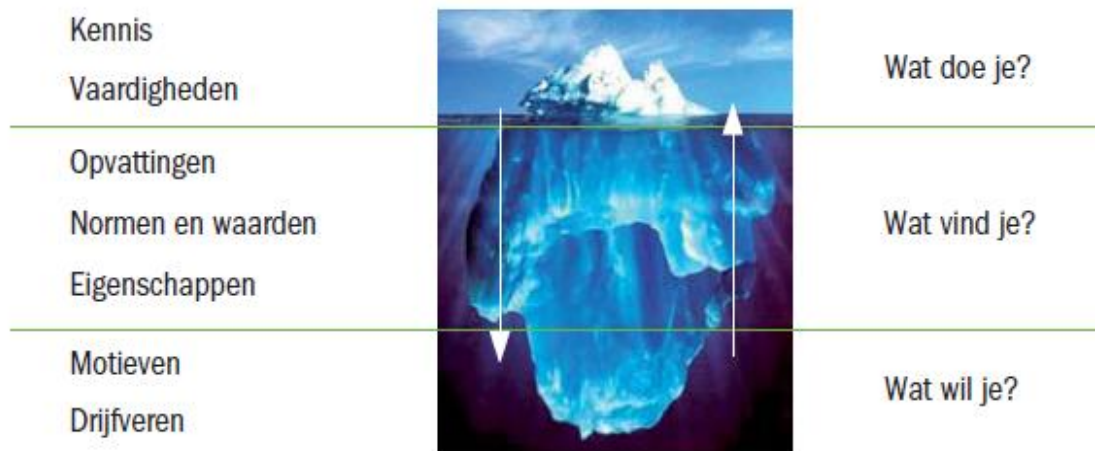
Ouderinterview is als **methode** gebaseerd op theorieën over interview en supervisie. Interview wordt in uiteenlopende sectoren (welzijn, onderwijs, management) ingezet als een vorm van deskundigheidsbevordering. Op het werk is het heel gewoon om te investeren in persoonlijke ontwikkeling en persoonlijke effectiviteit. Komma Kompagnie wil deze manier van leren uitbreiden naar het ouderschap, vanuit de idee dat opvoeden een levenslang leerproces is dat aansluit bij concepten als 'leren leren' en 'levenslang leren'.

De definiëring van het begrip interview en de concrete invulling ervan blijken in de praktijk zeer divers te zijn. Binnen ouderinterview wordt interview ingevuld als het begeleiden van reflectieprocessen, waarbij reflectie begrepen wordt als:

"Het herinterpreteren van ervaring en kennis. Door het reflecteren wordt de ervaring geëvalueerd, geanalyseerd en in een nieuwe betekenisvolle context geplaatst. ... Er worden vragen gesteld om de denk- en handwijze te doorgronden, veranderingen aan te brengen en deze ook in te zetten bij een volgende actie" (Benammar, 2005, p. 14).

Om ouders tot reflecteren te brengen, wordt gebruik gemaakt van het ijsbergmodel van McClelland (1961, in Groen, 2011) (zie figuur 1), waarin onderscheid is aangebracht tussen het zichtbare boven de waterlijn (gedrag, kennis, vaardigheden) en het onzichtbare, onuitgesprokene en vaak onbewuste onder de waterlijn (opvattingen, normen, waarden, motieven, ...). Ouderinterview stimuleert reflectie op de eigen persoon als opvoeder. Ouders blijken volgens Komma Kompagnie wel te reflecteren op het gedrag van zichzelf en dat van het kind of omgeving maar veel minder op onderliggende eigen overtuigingen, waarden, mensbeelden en opvattingen die dat gedrag

aansturen. Oplossingen worden gezocht op gedragsniveau zonder dat de achterliggende patronen in beeld gebracht worden (Komma Kompagnie, 2011).

Figuur 1: Ijsbergmodel McClelland (1961)

De begeleider stelt zich op als coach die ouders ondersteunt en stimuleert in het vergroten van het bewustzijn van onderliggende overtuigingen. Op die manier kunnen ouders evolueren van een fase van onbewust onbekwaam (d.w.z. overtuigingen zijn onbewust en staan het effectief handelen in de weg), via een fase van bewust onbekwaam (d.w.z. bewust van overtuigingen die het handelen belemmeren) en een fase van bewust bekwaam (d.w.z. afleren van oud en aanleren van nieuw gedrag) naar een fase van onbewust bekwaam (d.w.z. onbewust toepassen van nieuw gedrag). Dit is een leerproces dat zich steeds weer opnieuw herhaalt.

Tijdens de ouderinterview staat de ouder centraal en wordt waar mogelijk geprobeerd om kindgerichte vragen te herformuleren naar vragen of wensen voor zichzelf als ouder (bijv.: 'waarom luistert mijn zoon niet?' wordt 'hoe kan ik als ouder meer leren loslaten?'). Hierdoor krijgen ouders meer zicht op eigen leerthema's en ontdekken ze mogelijkheden om via beïnvloeding van het eigen denken en handelen te streven naar verandering in de opvoedingssituatie. Door de focus op zichzelf als ouder te leggen, krijgen ouders meer vat op de opvoedingssituatie.

Deelnemers van ouderinterview stellen zich ten opzichte van elkaar niet op als adviseurs. Vanuit een open, nieuwsgierige en niet oordelende houding trachten ze elkaar te helpen om zèlf te ontdekken wat er (onbewust) meespeelde in een bepaalde situatie of ervaring. De deelnemers focussen niet enkel op de inhoud van de ervaring, maar ook op het beeld (gedrag, percepties) dat ze krijgen van de persoon die de ervaring inbrengt. Via het stellen van vragen trachten ze onderliggende opvattingen

bloot te leggen en te expliciteren. Ouders ontmoeten elkaar als deskundigen³ die met elkaar in gesprek gaan over zichzelf en hun taken als opvoeder. Reflectie en bewustwordingsprocessen dienen in functie te staan van nieuwe perspectieven of gedragingen en toekomstgerichtheid, zodat reflectie geen piekeren wordt maar wel oplossingsgerichtheid in zich houdt (Komma Kompagnie, 2011).

Komma Kompagnie wenst ouderintervisie uitdrukkelijk niet te beperken tot een vorm van hulpverlening. De methodiek heeft meer verwantschap met het vakgebied van de coach en de supervisor dan met die van de hulpverlener, al kunnen ouders zich door ouderintervisie wel geholpen voelen. Ouderintervisie is evenmin een vrijblijvende praatgroep voor ouders; de bijeenkomsten moeten, met behulp van een duidelijke structuur en methodes die door de begeleider worden aangereikt, leiden naar gedragsverandering.

2.4.2 BESPREKING

Komma Kompagnie stelt een **positieve benadering van opvoeding en opvoedingsondersteuning** voorop, waarbij vertrokken wordt van een geloof in de krachten van ouders en ruimte geboden wordt voor een persoonlijke invulling van het ouderschap. Deze benadering sluit aan bij de principes van empowerment die de visie op en werkingsprincipes van opvoedingsondersteuning in Vlaanderen sinds geruime tijd aansturen (zie o.a. Decreet opvoedingsondersteuning, 2007; Vandemeulebroecke & De Munter, 2004). De focus ligt op de sterktes en krachten van ouders, eerder dan op hun tekorten of problemen. Vanuit een positief vertrouwen in de verantwoordelijkheid en deskundigheid van ouders in de opvoeding van hun kinderen, wordt de focus gelegd op het versterken van die krachten. De sociale omgeving moet dan ook kansen bieden om de persoonlijke capaciteiten als ouder te ontwikkelen. Er moet een context gecreëerd worden waarin mensen op basis van eigen ervaringen en de reflectie hierop gestimuleerd worden om hun eigen kennis, vaardigheden, ... verder te ontwikkelen en in te zetten om met eventuele problemen om te gaan (principes van empowerment: zie o.a. Nys, 2004).

³ In de oorspronkelijke visietekst van Komma Kompagnie wordt gesproken over ouders als 'professionals'. De stuurgroep pleitte ervoor om professionals te vervangen door 'deskundigen', om zeker niet de idee op te roepen dat we ouderschap willen professionaliseren (Directie Mens, Opvoedingsondersteuning & Jeugdwelzijn. Verslag stuurgroep ouderintervisie, 16 december 2011). Deskundigheid verwijst in het kader van ouderintervisie steeds naar het geloof in het kunnen en de goede intenties van ouders, en in hun mogelijkheden om elkaar als ouders in de opvoeding te ondersteunen.

Komma Kompagnie stelt dat **opvoedingsondersteuning een niet-normatieve aanpak** moet hanteren, zodat voldoende ruimte geboden wordt voor een persoonlijke invulling van het ouderschap. Ze wil hiermee ingaan tegen een lineaire benadering van opvoeding (een bepaalde input resulteert in een bepaalde output) en tegen een benadering van opvoedingsondersteuning waarbij de deskundige aan de ouder zegt hoe hij moet opvoeden. Gelijkaardige bedenkingen bij de huidige maatschappelijke invulling van ouderschap en opvoedingsondersteuning vinden we o.a. terug bij Ramaekers (2009) en Ramaekers en Suissa (2010). Deze auteurs stellen zich vragen bij de zogenaamde verwetenschappelijking van het ouderschap. Ze verwijzen hierbij naar een lineaire en normatieve benadering van ouderschap vanuit de ontwikkelingspsychologie. Ramaekers en Suissa (2010) menen dat de ontwikkelingspsychologie te sterk benadrukt dat opvoeden inhoudt dat er gehandeld moet worden in functie van de noden en behoeften van het kind die bepaald worden aan de hand van de ontwikkelingsstadia. Dergelijke benadering houdt volgens hen de idee in dat er een juiste invulling van het handelen in de opvoeding bestaat en dat ouders zich dus moeten professionaliseren om op de juiste manier te leren handelen. Opvoedingsondersteuning in de vorm van het aanreiken van kennis over de opvoeding of van het aanleren of inoefenen van technieken of vaardigheden leidt tot het ontstaan en bestendigen van aangeleerde hulpeloosheid (Baartman, 2004). De ouder verwacht dan concrete oplossingen en adviezen van de professional en lijkt het gevoel te hebben zelf niet meer te weten hoe het moet (Nys, 2012). Bovendien biedt informatie op basis van theorieën over opvoeding en ontwikkeling slechts één bepaald perspectief op de werkelijkheid; belangrijker is dat ouders dergelijke inzichten kunnen bediscussiëren (Blokland, 2001 in Nys & Van den Bruel, 2009). Opvoeding vraagt keuzes en beslissingen waarvan de uitkomst niet altijd eenduidig te voorspellen is (Van Crombrugge, 2009), aangestuurd vanuit waardeoordelen die teruggaan op een ideaal van goed opvoeden. Dergelijke waardeoordelen zijn subjectief en contextbepaald, waardoor een pasklaar antwoord op vragen van ouders hierover niet gegeven kan worden (Vandemeulebroecke, Colpin, Maes, & De Munter, 2004).

Hoewel Komma Kompagnie in haar theoretische principes pleit voor een niet normatieve-aanpak, suggereren de wijze waarop ouderintervisie gedefinieerd en inhoudelijk ingevuld wordt en de terminologie die hierbij gebruikt wordt ('leren', 'deskundigheid', 'methodisch reflecteren', 'zichzelf leren hanteren als instrument in de opvoeding') toch een normatieve invulling van ouderschap en opvoedingsondersteuning. Ouderschap wordt sterk benaderd vanuit een paradigma van (bij)leren en deskundigheid, en bewust-ouder-zijn wordt naar voor geschoven als een teken van goed ouderschap. Dit alles moet bijdragen aan het optimaliseren van de opvoedingssituatie en dus tot gedragsverandering bij de ouder.

Ouderinterview wil de **krachten van ouders versterken** en doet dit **door ouders samen ervaringen te laten uitwisselen**. Uit onderzoek blijkt dat ouders zich door het leren in groep en het uitwisselen van ervaringen gesteund voelen, (h)erkenning vinden bij elkaar en dat ze hun eigen keuzes bevestigen en/of bijsturen (o.a. Nys & Van den Bruel, 2009; Vandemeulebroecke, Colpin, Maes, & De Munter, 2004). Op die manier wordt een leerproces gecreëerd dat berust op persoonlijke ervaringen, als belangrijk principe van empowerment. Nieuwe vaardigheden worden immers eerder geleerd in een context van leren, dan door wat deskundigen vertellen (de Ree, 1998 in Nys, 2004). Dit leidt tot bewuste keuzes in de ouderrol (Vandemeulebroecke, Colpin, Maes, & De Munter, 2004) en tot inzicht in hoe men wil omgaan met de verantwoordelijkheid als ouder (Baartman, 2004).

In het proces dat ouders in de ouderinterview aangaan, ligt de focus op het blootleggen van **onderliggende overtuigingen, normen en waarden** (cf. Ijsbergmodel) als basis voor het komen tot nieuw opvoedingsgedrag. In de pedagogische literatuur wordt naar het onderscheid tussen het zichtbare boven en het onzichtbare onder de waterlijn verwezen als de handelingsgerichte en de betekeniscomponent van de opvoedingsrelatie (Colpin, 2001). De dialoog met en tussen ouders bevorderen, laat toe dat ouders kunnen expliciteren waarom ze dingen belangrijk vinden en welke waarden en normen ze hanteren (Vandemeulebroecke, Colpin, Maes, & De Munter, 2004). Samen reflecteren met anderen over de eigen ervaringen biedt nieuwe en andere perspectieven op de eigen ervaring en helpt om met meer afstand naar het eigen handelen en denken te kijken (Benammar, van Schaik, Sparreboom, Vrolijk, & Wortman, 2006). Hierdoor kan de persoon in kwestie bewuster kiezen in welke mate hij door deze opvattingen aangestuurd wil worden en kan hij voor zichzelf leerpunten formuleren (Bellersen & Kohlmann, 2009). Zowel probleem- als positieve ervaringen kunnen een goed beginpunt zijn voor reflectie, aangezien de nieuwe inzichten in het leerproces kunnen bijdragen aan zowel het oplossen van problemen als het reproduceren van succeservaringen (Benammar, 2005). Van der Pas (2007) spreekt in dit verband over het kunnen komen tot goede ouderervaringen. In onderzoek werd aangetoond dat op het betekenisniveau veranderingen gerealiseerd kunnen worden die ook onrechtstreeks de kwaliteit van de opvoedingsrelatie kunnen bevorderen (zie o.a. Nys, Vandemeulebroecke, & Wouters, 2007).

Hoewel Komma Kompagnie voorop stelt dat ouderinterview zou leiden tot gedragsverandering, blijkt uit onderzoek naar de effecten van intercollegiale consultatie onder professionals (De Haan & De Ridder, 1997; De Haan & De Ridder, 2003 in Rietveld & van Rooijen-Mutsaers, 2012) dat interview leidt tot allerlei inzichten in het eigen handelen, maar niet tot gedragsverandering.

De **opbouw van de sessies**, waarbij in de eerste sessie uitdrukkelijk aandacht uitgaat naar het leren kennen van elkaar en de methodiek, sluit aan bij de inzichten in de literatuur met betrekking tot kwaliteitsvolle en effectieve intervisie. Als mensen met intervisie beginnen, blijkt een leerklimaat waarin onderling vertrouwen een belangrijke rol speelt, essentieel (Bellersen & Kohlmann, 2009; De Haan, 2006), naast de bereidheid om het eigen handelen en denken in vraag te stellen (Groen, 2011). Het is ook belangrijk om stil te staan bij de verwachtingen die de deelnemers hebben ten aanzien van de intervisie en de rol van de begeleider, zodat verwachtingen op elkaar afgestemd kunnen worden (De Haan, 2006).

2. Implementatie van ouderinterview in Limburg

De ouderinterview zoals geïmplementeerd in Limburg valt niet volledig samen met de door Komma Kompagnie uitgewerkte ouderinterview en de principes die hieraan ten grondslag liggen.

Het Provinciale Steunpunt Opvoedingsondersteuning inspireerde zich voor de organisatie van ouderinterview op een aantal van de basisideeën van Komma Kompagnie. Aansluitend bij de basisbeleidsprincipes van het Steunpunt was de positieve benadering van opvoeding en opvoedingsondersteuning het uitgangspunt. De sessies ouderinterview werden zo georganiseerd en inhoudelijk ingevuld dat ouders centraal stonden, dat ze hun krachten als ouders konden leren kennen en versterken, en dat ouders elkaar gingen ondersteunen bij het opvoeden. De begeleider had hierbij voornamelijk een coachende functie. De ouderinterview-ronde zoals ontwikkeld door Komma Kompagnie (cf. 7-stappenplan, zie p.9) werd aangevuld met allerlei andere werkvormen. De keuze van de werkvormen en inhoud werd steeds afgestemd op de eigenheid van de groep, om zo sterk mogelijk vraaggestuurd te kunnen werken.

De meer normatieve aspecten in de benadering en formuleringen van Komma Kompagnie werden uitdrukkelijk niet als uitgangspunten genomen voor de Limburgse ouderinterview. Het aanbod ouderinterview wordt beschouwd als *een* mogelijke manier van werken rond opvoeding die voor sommige ouders ondersteunend zou kunnen zijn. De deskundigheid die Komma Kompagnie omschrijft, wordt door het Steunpunt geïnterpreteerd als de kracht van ouders om zelf invulling te geven aan het ouderschap en de mogelijkheden die ouders bezitten om elkaar te ondersteunen bij het opvoeden. 'Deskundigheid' en alle andere verwante begrippen ('leren', 'methodisch reflecteren', 'specialisme') worden niet in termen van professionalisering van ouders of ouderschap ingevuld. Er worden tijdens de sessies werkvormen aangereikt om stil te staan bij zichzelf als ouder en om samen met andere ouders te reflecteren over de opvoeding, maar er worden geen specifieke uitkomsten op vlak van leren, bewust-ouder-zijn of gedragsverandering voorop gesteld. Wat ouders meenemen uit of ontwikkelen op basis van de ouderinterview is steeds individueel bepaald en altijd goed.

Het Provinciale Steunpunt Opvoedingsondersteuning bood op verschillende manieren ondersteuning aan organisaties die ouderinterview wilden aanbieden. Naast de mogelijkheid tot het volgen van de training door Komma Kompagnie, werd een ondersteuningsmap ontwikkeld en een ouderinterviewkoffer ter beschikking gesteld met ondersteunende materialen. Het Steunpunt zette personeel in voor co-begeleiding aan opvoedingswinkels en andere (getrainde) organisaties. Ten slotte werd een mogelijkheid tot interview en supervisie voorzien. In samenwerking met Komma Kompagnie werd een ontmoetings- en oefendag georganiseerd voor getrainde begeleiders.

Organisaties die ouderintervisie wilden implementeren, konden de methodiek aanbieden aan een bestaande groep of een nieuwe groep ouders werven.

In 2012 werden er in Limburg vier ouderintervisiegroepen opgestart, met name in Beringen, Bree, Genk en Neerpelt.

- In **Beringen** werd een nieuwe groep geworven van moeders binnen één wijk. Het aanbod werd aan de moeders bekend gemaakt via huisbezoeken en telefonische contacten. De toeleiding gebeurde in samenwerking met het Regionaal Instituut voor Maatschappelijk Opbouwwerk. Er werden zes sessies georganiseerd tussen 17 april en 26 juni 2012, met een wisselende en naar het einde toe langere tijdsperiode tussen twee sessies (één week, twee weken, vier weken). De ouderintervisie startte met vier Turkse moeders, maar de opkomst was erg wisselend doorheen de sessies, variërend van twee tot zes deelnemers. De redenen voor afwezigheid die werden aangegeven, waren ziekte, familiale redenen en andere prioriteiten.
- In **Bree** werd een nieuwe groep geworven, specifiek rond het thema pubers. Het aanbod werd bekend gemaakt met behulp van een oproep in het gemeenteblad en door het verspreiden van flyers aan leerlingen in het secundair onderwijs. De werving werd gevoerd vanuit de opvoedingswinkel. Er werden zes sessies georganiseerd, die tweewekelijks plaats vonden, tussen 19 januari en 29 maart 2012. De groep startte met acht ouders, van wie twee ouders afhaakten na de eerste sessie omdat ze zegden voldoende tips en tricks te hebben en meer informatieve sessies verwachtten. Eén ouder haakte af vlak voor de laatste sessie; er werd niet uitgelegd waarom. Op vraag van de ouders werd tijdens één van de voorziene sessies (sessie 3) informatie gegeven over de ontwikkeling en eigenheid van pubers.
- De ouderintervisiegroep in **Genk** werd opgestart binnen de werking van het inloopteam. De begeleiders van het inloopteam wilden graag een andere manier van werken rond opvoeding uitproberen en nagaan in hoeverre ouderintervisie als methodiek ook werkzaam en interessant kan zijn voor een toch wel maatschappelijk kwetsbare doelgroep. Ouders werden uitgenodigd tot deelname via de bestaande werking. De eerste sessie vond plaats in mei 2012. Door omstandigheden kon de ouderintervisie pas hervat worden in oktober 2012. Er vonden in totaal zeven sessies plaats, tussen mei 2012 en januari 2013. Het onverwachte overlijden van het zoontje van één van de deelnemende moeders beïnvloedde sterk het verloop van de sessies. Om in te spelen op de noden van de moeders op dat moment, werd een informatieve sessie georganiseerd rond rouwverwerking bij kinderen. De groep startte en eindigde met vier moeders. Eén van de moeders die startte nam niet deel tot het einde; één moeder sloot pas later aan bij de sessies.

- In **Neerpelt** werd een nieuwe groep ouders geworven rond het thema pubers. Er werden zes sessies georganiseerd, op tweewekelijkse basis, tussen 16 april en 25 juni 2012. De groep startte met vijf deelnemers, van wie twee ouders verwezen werden door het CLB.

Elke groep werd begeleid door twee begeleiders (begeleider + co-begeleider Steunpunt Opvoedingsondersteuning). In totaal begeleidden vier verschillende personen de ouderinterview. Eén van hen begeleidde elk van de groepen (co-begeleider) ; een andere begeleidde twee van de vier groepen.

In tabel 1 worden per groep en per sessie bondig de opbouw en de gebruikte werkvormen weergegeven. Zoals uit de tabel blijkt, kwam de ouderinterview-ronde zoals ontwikkeld door Komma Kompagnie niet in elke groep even vaak aan bod (2x in Genk en in Beringen; 3x in Bree; 5x in Neerpelt). Redenen om geen ouderinterview-ronde te organiseren, waren een te lage opkomst van ouders, het ontbreken van een vraag of probleem bij ouders of de aanwezigheid van andere dringende problemen (bijv. Genk: overlijden van een kind). In elk van de groepen werden verschillende werkvormen gebruikt, met als belangrijkste doelstellingen: ouders vertrouwd maken met elkaar, het voorbereiden en inoefenen van de vaardigheden op vlak van ouderinterview, de eigen kwaliteiten als ouder leren kennen, en ideeën uitwisselen over opvoedingsnormen- en waarden.

In het vervolg van het rapport spreken we steeds over 'ouderinterview' als verwijzend naar de in Limburg georganiseerde groepen. Wanneer we ouderinterview in de meer enge betekenis bedoelen, met name het 7-stappenplan zoals door Komma Kompagnie ontwikkeld, beschrijven we dit als 'ouderinterview-ronde'.

Tabel 1. Opbouw en werkvormen per groep en per sessie

	Bree	Beringen	Genk	Neerpelt
Sessie 1	8 ouders 1. Kennismaking - Werkvorm: kring 2. Verwachtingen 3. Afspraken 4. Structuur ouderinterview 5. Thema pubers - Werkvorm: Foto's, Positieve situatie inbrengen 6. Afronding	4 ouders 1. Kennismaking - Werkvorm: reflectievragen 2. Verwachtingen 3. Afspraken 4. Structuur ouderinterview 5. Afronding	4 ouders 1. Afspraken 2. Structuur ouderinterview 3. Oefening actief luisteren 4. Afronding	5 ouders 1. Kennismaking - Werkvorm: foto's 2. Verwachtingen 3. Afspraken 4. Structuur ouderinterview 5. Ouderinterview-ronde (positieve situatie) 6. Afronding
Sessie 2	3 ouders 1. Terugkoppeling sessie 1 2. Stellingenspel waarden en normen opvoeding 3. Ouderinterview-ronde 4. Afronding	3 ouders (+ zus van) 1. Terugkoppeling sessie 1 2. Waardenschaal 3. Ouderinterview-ronde 4. Afronding	3 ouders 1. Oefening luisteren 2. Ouderinterview-ronde 3. Afronding	4 ouders 1. Terugkoppeling sessie 1 2. Stellingenspel waarden en normen opvoeding 3. Ouderinterview-ronde 4. Afronding
Sessie 3	5 ouders 1. Terugkoppeling sessie 2 2. Gevoelskaarten 3. Informatie m.b.t. pubers 4. Afronding	4 ouders + 1 nieuwe ouder 1. Terugkoppeling sessie 2 2. Kwaliteiten 3. Ouderinterview-ronde 4. Afronding	4 ouders Thema rouw & verdriet bij kinderen	4 ouders 1. Terugkoppeling sessie 2 2. Ouderinterview-ronde 3. Afronding
Sessie 4	5 ouders 1. Terugkoppeling sessie 3 2. Inspiratiekaarten 3. Ouderinterview-ronde 4. Afronding	6 ouders 1. Terugkoppeling sessie 3 2. Kernkwaliteiten 3. Afronding	4 ouders 1. Werkvorm: kaartjes met stellingen 2. Ouderinterview 3. Afronding	5 ouders 1. Terugkoppeling sessie 3 2. Tekenen (wensen voor kinderen) 3. Kernkwadranten 4. Afronding

	Bree	Beringen	Genk	Neerpelt
Sessie 5	5 ouders 1. Terugkoppeling sessie 4 2. Kernkwadranten 3. Afronding	2 ouders (praten)	3 ouders 1. Werkvorm: foto – gevoel 2. Verwachtingen i.v.m. kinderen, hulpverlening, groep	4 ouders 1. Terugkoppeling sessie 4 2. Inspiratiekaarten 3. Ouderinterview-ronde 4. Afronding
Sessie 6	4 ouders 1. Terugkoppeling sessie 5 2. Ouderinterview-ronde (roddelmethode) 3. Evaluatie ouderinterview 4. Afronding - Werkvorm: associatiekaarten	6 ouders 1. Kaarten opvoedposter 2. Evaluatie ouderinterview 3. Afronding - Werkvorm: associatiekaarten	2 ouders 1. Kwaliteiten aan de hand van kernkwadranten	5 ouders 1. Terugkoppeling sessie 5 2. Ouderinterview-ronde (roddelmethode) 3. Evaluatie ouderinterview 4. Afronding - Werkvorm: associatiekaarten
Sessie 7			3 ouders 1. Evaluatie ouderinterview 2. Afronding: - Werkvorm: poezenkaarten	
TOTAAL	3x ouderinterview	2x ouderinterview	2x ouderinterview	5x ouderinterview

3. Onderzoeksofzet

3.1. INLEIDING

We kunnen dit onderzoek situeren binnen het praktijkgestuurd effectonderzoek: dit betekent dat vanuit een bottom-up benadering een in de praktijk uitgevoerde interventie onderzocht wordt op effectiviteit. Vanuit een praktijkperspectief is een interventie effectief te noemen als gestelde doelen worden gerealiseerd en cliënten tevreden zijn (Veerman & van Yperen, 2008). Effectiviteit verwijst in dit onderzoek dus niet naar het effect dat waargenomen wordt door het vergelijken van een experimentele en controlegroep aan het eind van de interventie via een strikt wetenschappelijke aanpak, evidence-based practice genoemd (Veerman & van Yperen, 2008).

Het onderzoek wil nagaan of deelname aan ouderintervisie als een vorm van opvoedingsondersteuning een betekenis kan hebben voor ouders en begeleiders enerzijds en hoe ouderintervisie verbeterd kan worden anderzijds. De aard van het onderzoek kan best beschreven worden als een combinatie van veranderings-, doelrealisatie- en cliënttevredenheidsonderzoek. Bij veranderingsonderzoek worden voor- en nametingen uitgevoerd om veranderingen te detecteren, bij doelrealisatie-onderzoek wordt geëvalueerd in welke mate de doelen van de interventie gerealiseerd zijn, en bij cliënttevredenheidsonderzoek exploreren we of de ouders tevreden zijn met de aangeboden interventie (Veerman & van Yperen, 2008).

3.2. ONDERZOEKSVRAGEN

Met het onderzoek trachten we onderstaande onderzoeksvragen te beantwoorden:

1- Wat levert deelname aan ouderintervisie op voor ouders en begeleiders?

In de eerste plaats gaan we na of deelname aan ouderintervisie leidt tot een verandering bij ouders of begeleiders, en zo ja, om welke verandering(en) het volgens ouders en begeleiders gaat. We toetsen af in welke mate de door Komma Kompagnie vooropgestelde doelstellingen op vlak van persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit, zelfwaardering, communicatieve vaardigheden en sociale steun bereikt worden.

2- In welke mate zijn ouders en begeleiders tevreden over ouderinterview?

Ten tweede bevragen we in welke mate ouders en begeleiders tevreden zijn over de deelname aan ouderinterview. Hierbij maken we een onderscheid tussen tevredenheid over de aard en over de inhoud van de methodiek. Met de aard van de methodiek verwijzen we naar het samen met andere ouders in een groep reflecteren over de opvoeding, met de begeleider als coach. De inhoud van de methodiek heeft eerder betrekking op de besproken inhoud en de mate waarin voldaan is aan verwachtingen en vragen.

3- Hoe kan ouderinterview geoptimaliseerd worden?

Ten slotte trachten we vanuit de ervaringen van ouders en begeleiders in kaart te brengen wat de sterktes van ouderinterview zijn die zeker behouden moeten blijven en op welke vlakken de methodiek verbeterd kan worden. We bevragen de sterktes en suggesties expliciet bij ouders en begeleiders, maar baseren ons in belangrijke mate op de conclusies van de eerste twee onderzoeksvragen.

3.3. ONDERZOEKSMETHODE

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, wordt informatie verzameld met een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve dataverzamelingstechnieken:

1- Afname van een schriftelijke vragenlijst bij alle deelnemende ouders en begeleiders

Komma Kompagnie ontwikkelde vragenlijsten voor de evaluatie bij ouders bij de start en na afloop van deelname. Een licht gewijzigde versie hiervan wordt in het kader van dit onderzoek gebruikt (zie bijlage 1). Wijzigingen in de oudervragenlijst bestonden voornamelijk uit het verkorten en vereenvoudigen van de gestelde vragen, en het herformuleren van typisch Nederlandse termen of woorden.

De stuurgroep ontwikkelde een vragenlijst voor de begeleiders, naar analogie met de vragenlijst voor ouders, om na te gaan welke veranderingen begeleiders bij zichzelf ervaren onder invloed van ouderinterview.

De aangepaste vragenlijsten voor ouders en begeleiders werden ter feedback voorgelegd aan de stuurgroep, Komma Kompagnie, ouders en een begeleider van een inloopteam. In de stuurgroep werd beslist om geen gestandaardiseerde vragenlijsten op te nemen die peilen naar veranderingen in opvoedingsgedrag. Een eerste reden hiervoor was dat vragenlijsten over opvoeding steeds uitgaan van een bepaald idee over hoe de opvoeding vorm zou moeten

gebruiken, terwijl ouderinterviews niet-normatief wil zijn. Een tweede reden was dat de afname van dergelijke vragenlijst een outcome in de richting van veranderingen in opvoedingsgedrag zou suggereren. Binnen ouderinterviews staat echter het persoonlijke leren en ontwikkelen van de ouder voorop.

De vragenlijsten worden afgenomen na afloop van de eerste sessie (eerste meting) en tijdens de laatste sessie (tweede meting). We kiezen ervoor om de vragenlijsten tijdens de sessie te laten invullen om de respons te verhogen, al staat het de ouder of begeleider wel vrij om indien gewenst de vragenlijst thuis in te vullen en terug te bezorgen. Om het sociaal wenselijk antwoorden te voorkomen onder invloed van de aanwezigheid van de begeleiders en de andere ouders, wordt bij de toelichting van de vragenlijst aangegeven dat ouders eerlijk en open mogen antwoorden. De ingevulde vragenlijsten worden niet ingekeken door de begeleider, maar in een gesloten omslag bezorgd aan de onderzoeker. Ouders die dat wensen, kunnen ondersteuning vragen aan de begeleider bij het invullen van de vragenlijst.

- *Vragenlijst voor de ouder*

De vragenlijst omvat drie thema's met vragen: Persoonlijke ontwikkeling/leren (4 vragen, voorbeeldvraag 'Ik wil leren als ouder'), Persoonlijke effectiviteit (3 vragen, voorbeeldvraag 'Dat wat ik wil leren als ouder, zet ik in doelen om'), en Zelfwaardering (7 vragen, voorbeeldvraag, 'Ik ken mijn kwaliteiten als ouder'). Ouders beantwoorden deze vragen op een 5-punt Likertschaal gaande van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'.

Op het eerste meetmoment wordt de vragenlijst aangevuld met vragen met betrekking tot geslacht en opleidingsniveau van de ouder, en aantal en leeftijdscategorie van de kinderen in het gezin. Tevens worden twee open vragen gesteld naar de verwachtingen en de redenen voor deelname.

Op het tweede meetmoment wordt de ouder gevraagd om ook de methodiek/groep te beoordelen aan de hand van twee items die beantwoord worden met een vijfpuntenschaal (van ondermaats tot uitstekend). Twee open vragen peilen naar de sfeer in de groep en de betekenis van de begeleiding voor de ouder. Ten slotte worden open vragen gesteld waarbij ouders kunnen aangeven of de ouderinterviews voldeed aan hun verwachtingen, wat ze eruit geleerd hebben, en welke suggesties of opmerkingen ze hebben.

- *Vragenlijst voor de begeleider*

De vragenlijst is gelijkaardig aan die van ouders en omvat drie thema's met vragen: Persoonlijke ontwikkeling/leren (4 vragen), Persoonlijke effectiviteit (3 vragen, voorbeeldvraag), en Zelfwaardering (7 vragen). Begeleiders beantwoorden deze vragen op een 5-punt Likertschaal gaande van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'.

Op het eerste meetmoment wordt daarnaast met twee open vragen gepeild naar de verwachtingen en de redenen voor deelname, en worden enkele open vragen gesteld met betrekking tot de organisatie van de ouderinterview en de werving van de deelnemers.

Op het tweede meetmoment beoordeelt de begeleider zes items over de door het Steunpunt geboden ondersteuning op een vijfpuntenschaal (van ondermaats tot uitstekend). Ten slotte worden open vragen gesteld met betrekking tot de groepsamenstelling, knelpunten en krachtige factoren van ouderinterview, evoluties bij zichzelf als begeleider en bij ouders, en de mate waarin de ouderinterview voldeed aan de verwachtingen.

2- Groepsevaluatie per deelnemende ouderinterviewgroep

Tijdens de laatste sessie van de ouderinterview wordt in elke groep een korte groepsevaluatie gehouden. Aan ouders wordt gevraagd hoe ze de ouderinterview ervaren hebben, wat ze eruit geleerd hebben, in welke mate de verwachtingen en vragen die ze tijdens de eerste sessie formuleerden beantwoord zijn, en welke suggesties ze eventueel hebben ter verbetering van de methodiek.

De groepsevaluatie vindt plaats nadat de ouders eerder in de sessie de schriftelijke vragenlijst ingevuld hebben. Op die manier trachten we te voorkomen dat het individueel beantwoorden van de vragenlijst beïnvloed wordt door de groepsevaluatie.

3- Kort schriftelijk verslag van de bijeenkomsten per ouderinterviewgroep, opgesteld door de begeleider(s)

De begeleider houdt een verslag bij van de verschillende sessies per ouderinterviewgroep, waarin o.a. volgende gegevens genoteerd worden: aantal deelnemers per sessie, eventuele uitval van deelnemers en motieven hiervoor, gebruikte werkvormen (en motivering hiervan), evaluatie van het verloop en de inhoud van de sessies, indrukken, ervaren knelpunten, ...

We laten de begeleiders deze informatie optekenen, om voldoende zicht te hebben op wat er zich afspeelt doorheen het proces van ouderinterview en hoe bepaalde indrukken en ervaringen mogelijks evolueren doorheen de tijd. De informatie uit de verslagen gebruiken we ter aanvulling bij de individueel afgenomen interviews na afloop van de ouderinterview.

4- Afname van een interview bij de ouders en de begeleiders van twee ouderinterviewgroepen

Twee ouderinterviewgroepen worden geselecteerd voor intensievere dataverzameling. Er wordt een individueel interview afgenomen bij elke deelnemende ouder en begeleider. We kiezen voor een semi-gestructureerd interview met open vragen, om enerzijds standaardisering mogelijk te maken en anderzijds voldoende ruimte te laten voor de eigen inbreng van de ouders en de begeleiders. We laten een aantal aspecten (o.a. tevredenheid) door ouders en begeleiders beoordelen op een 10-puntenschaal. De aangeduide score vormt steeds de basis voor verdere kwalitatieve bevraging. Er werd een interviewleidraad ontwikkeld die voor de afname ter feedback werd voorgelegd aan de stuurgroep en Komma Kompagnie (interviewleidraad: zie bijlage 2) .

De voor de interviews geselecteerde groepen, zijn de ouderinterviewgroepen van Neerpelt en Genk. Deze twee groepen verschillen in motivering voor het implementeren van ouderinterview, in de wijze van werving en in de samenstelling en achtergronden van de oudergroep. Deze selectie moet toelaten om zo divers en genuanceerd mogelijk informatie te verzamelen over de vooropgestelde thema's. Er wordt bewust gekozen voor het includeren van de Genkse groep, om na te kunnen gaan of ouderinterview als methodiek werkbaar en interessant kan zijn voor een groep maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

In de interviews worden verschillende thema's besproken.

Ten eerste wordt nagegaan waarom ouders en begeleiders deelnemen aan ouderinterview. Er wordt gepeild naar de redenen en verwachtingen voor deelname bij ouders en begeleiders. Bij ouders wordt ingegaan op de mate waarin de ouder bij de start nood had aan

opvoedingsondersteuning, de betekenis die het ouderschap heeft voor de ouder en de mate waarin hij tevreden is over zichzelf als ouder. De nood aan opvoedingsondersteuning en de tevredenheid over de invulling van de ouderrol worden gescoord op een 10-puntenschaal. Bij begeleiders worden de betekenis en tevredenheid over de rol als begeleider eveneens bevraagd.

Ten tweede wordt via een open vraag aan ouders en begeleiders gevraagd wat de ouderinterview betekend of bijgebracht heeft. We kiezen er bewust voor om de startvraag niet in termen van 'leren' te formuleren, om een zo open en zo weinig suggestief mogelijke situatie te creëren. Vervolgens worden de vijf voor ouders en drie voor begeleiders door Komma Kompagnie vooropgestelde doelstellingen expliciet afgetoetst. Aan begeleiders wordt tevens gevraagd wat volgens hen de uitkomsten voor ouders zijn.

Ten derde wordt stilgestaan bij de tevredenheid van ouders over zowel de inhoud (besproken thema's, mate waarin is voldaan aan verwachtingen) als de werkwijze van de ouderinterview (verloop van de bespreking, rol van de begeleider). De algemene tevredenheid en de tevredenheid over de besproken thema's wordt gescoord op een 10-puntenschaal.

Ten slotte wordt gevraagd naar de sterktes van de methodiek en naar eventuele suggesties. Aan elke ouder en begeleider wordt gevraagd om in eigen woorden te omschrijven wat ouderinterview is.

Om sociale wenselijkheid of terughoudendheid in het beantwoorden van de vragen te voorkomen, wordt bij aanvang van het interview beklemtoond dat het steeds gaat om ervaringen en meningen (er zijn geen goede of foute antwoorden) en dat de meegedeelde informatie anoniem verwerkt wordt. Daarnaast tracht de onderzoeker zich zo open en zo waarde vrij mogelijk op te stellen, en een evenwicht te bewaren tussen een neutrale maar toch voldoende empathische houding. We verwijzen hierbij naar de onderzoeksliteratuur waarin het belang van de onderzoeker als instrument in kwalitatieve dataverzameling en de risico's die hieraan verbonden zijn, uitvoerig beschreven worden. In de eerste plaats is reflectie op de rol als onderzoeker belangrijk, zodat deze zich bewust is van bepaalde eigen achtergronden, kenmerken en (voor)oordelen en van de invloed hiervan op het gedrag van de respondenten (Boeije, 2005). Daarnaast is men het er over eens dat de wijze waarop het gesprek tussen onderzoeker en respondent verloopt, de kwaliteit van de verzamelde informatie bepaalt. Wat de meest geschikte houding van de onderzoeker is, is echter minder eenduidig en kan ook variëren afhankelijk van de aard van de gestelde vragen (zie o.a. Pezalla, Pettigrew, & Miller-Day, 2012).

5- Focusgroep (terugkomsessie) met één ouderinterviewgroep acht maanden na afloop van de ouderinterview

Om na te gaan of en in welke mate ouderinterview op een wat langere termijn betekenis kan hebben voor ouders, wordt een focusgroep georganiseerd 8 maanden na afloop van de laatste sessie van de ouderinterview, onder leiding van de onderzoeker en een begeleider. Ouders worden enkele weken vooraf uitgenodigd per mail. De groep van Neerpelt wordt geselecteerd. Omdat de planning van de ouderinterview in Genk vertraging opliep, kon de focusgroep in Genk binnen het voorziene tijdsbestek van het onderzoek niet meer georganiseerd worden.

De sessie start met een korte oefening (positief roddelen) om ouders opnieuw met elkaar vertrouwd te maken. Daarna wordt nagegaan wat er voor ouders bijgebleven is van de ouderinterview, en of en wat ze nog toepassen van wat ze geleerd hebben tijdens de sessies.

We merken hier reeds op dat de sessie geen gestructureerd verloop kende en dus eerder beschreven kan worden als een terugkomsessie in plaats van een focusgroep. De informatie werd voornamelijk verzameld aan de hand van spontane uitingen van ouders.

4. Onderzoeksresultaten

4.1. BESCHRIJVING VAN DE RESPONDENTEN

Van de in totaal 23 **ouders** die deelnamen aan de ouderinterview, vulden 20 ouders de eerste vragenlijst en 17 ouders de tweede vragenlijst in. Er zijn vragenlijstgegevens beschikbaar van 8 ouders (34.8%) uit Bree, 5 ouders uit Beringen, 5 ouders uit Genk, en 5 ouders uit Neerpelt (5 ouders = 21.7%). Het merendeel van de ouders is vrouw (22; 95.7%), 1 man nam deel aan de bevraging.

Het *opleidingsniveau* is voor 16.7% (2 ouders) van de ouders 'geen diploma', voor 66.7% een diploma secundair onderwijs, en voor 16.7% een diploma hoger onderwijs. Voor 11 ouders ontbreekt deze informatie Bij 8 ouders werd deze informatie niet bevroegd⁴; bij 3 ouders ontbreekt een eerste meting.

Het *aantal kinderen in het gezin* is voor 23.8% (5 ouders) van de ouders één kind, voor 47.6% (10 ouders) twee kinderen, voor 14.3% (3 ouders) drie kinderen, voor 4.8% (1 ouder) vier kinderen, en voor 9.5% (2 ouders) vijf kinderen. Voor 2 ouders ontbreekt deze informatie. Gemiddeld hebben de ouders twee kinderen per gezin. Tabel 2 bevat een overzicht van de verdeling van het aantal kinderen per gezin in een bepaalde leeftijdscategorie. Zo heeft 16.7% van de deelnemende ouders in de leeftijdscategorie 0 tot 6 jaar twee kinderen. Deze ouders kunnen ook nog kinderen hebben in een andere leeftijdscategorie – hier niet aangegeven in de tabel, wegens een te groot aantal mogelijke combinaties van kinderen in verschillende leeftijdscategorieën. Ouders hebben maximum drie kinderen in eenzelfde leeftijdscategorie, er is geen enkele ouder die vier of vijf kinderen binnen eenzelfde leeftijdscategorie heeft.

Tabel 2. Overzicht % ouders met kinderen in bepaalde leeftijdscategorie

	0-6 jaar	6-12 jaar	12-18 jaar	Ouder dan 18 jaar
0 kinderen in gezin	41.7	50.0	41.7	91.7
1 kind in gezin	25.0	25.0	33.3	8.3
2 kinderen in gezin	16.7	25.0	25.0	
3 kinderen in gezin	16.7			
Totaal %	100.0	100.0	100.0	100.0

Noot. Deze gegevens zijn bekend van 12 gezinnen

⁴ De vragenlijst voor de eerste meting in Bree bevatte nog geen vragen naar geslacht en opleidingsniveau van de ouder en naar het aantal en de leeftijd van de kinderen in het gezin. Hierdoor ontbreken deze gegevens van 8 ouders. De gegevens over de kinderen konden voor 7 van deze ouders wel afgeleid worden uit nota's van de begeleider.

Van de 9 ouders die deelnamen aan de ouderinterview in Neerpelt en Genk, werden 7 ouders via een interview mondeling bevestigd.

Er zijn gegevens beschikbaar van 5 ouders uit Neerpelt en 2 ouders uit Genk. Er namen enkel moeders deel. Twee ouders uit Genk namen niet deel aan het interview: één moeder kwam niet opdagen, de andere moeder verloor een kind in de periode van de interviews en werd daarom niet bevestigd.

Eén van deze ouders (14.3%) heeft 1 kind, drie van deze ouders (42.9%) hebben 2 kinderen, 1 ouder (14.3%) heeft 3 kinderen, 1 ouder (14.3%) heeft 4 kinderen en 1 ouder (14.3%) heeft 5 kinderen (van wie 1 kind overleden is in de loop van de ouderinterview).

Wat de gezinssamenstelling betreft, gaat het om 2 kerngezinnen, 2 nieuw samengestelde gezinnen, 1 alleenstaande moeder met partner en 2 alleenstaande moeders.

Wat beroepssituatie betreft, werkt 1 moeder voltijds, 3 moeders deeltijds, 3 moeders zijn niet tewerkgesteld (1 moeder omwille van invaliditeit; 2 moeders zijn huismoeder).

Zoals vermeld in tabel 1 werd de ouderinterview-ronde in Genk twee keer en in Neerpelt vijf keer toegepast. De andere gebruikte werkvormen zijn verschillend tussen de groepen.

Drie ouders uit Neerpelt namen deel aan de terugkomsessie acht maanden na afloop van de ouderinterview.

De schriftelijke vragenlijst voor **begeleiders** werd vijf keer ingevuld (ten opzichte van acht verwachte vragenlijsten). Drie begeleiders vulden zowel de eerste als de tweede meting in; twee begeleiders vulden enkel de eerste vragenlijst in.

Drie begeleiders werden in een interview mondeling bevestigd. De drie geïnterviewde begeleiders hebben een verschillende vooropleiding (maatschappelijk werker, orthopedagoge/criminologe, kleuterleidster). Elk van de begeleiders heeft ervaring op vlak van opvoedingsondersteuning. Twee begeleiders hebben vooral ervaring in het concreet werken met ouders; één begeleider is eerder beleidsondersteunend met opvoedingsondersteuning bezig. Twee begeleiders geven aan minder ervaren te zijn op vlak van groepswerking met ouders.

4.2. REDENEN VOOR DEELNAME AAN OUDERINTERVISIE

4.2.1. VERWACHTINGEN & KENMERKEN VAN OUDERS

Verschillende ouders geven aan dat ze niet goed wisten wat ze konden verwachten van de ouderintervisie. De redenen die ouders aangeven voor deelname, variëren. Meerdere ouders geven verschillende redenen aan. .

Ten eerste geven meerdere ouders aan dat ze meedoen om **bij te leren**. Sommige ouders vermelden in algemene termen dat ze willen (bij)leren. Voor sommige ouders heeft het bijleren betrekking op het beter leren omgaan met de kinderen, voor enkele ouders gaat het specifiek over het bijleren over zichzelf als ouder. Meerdere ouders geven aan graag een goede, een zo goed mogelijke of een betere ouder te worden. Enkele ouders verwachten tips van andere ouders en van begeleiders.

Ik had eigenlijk heel weinig verwacht, omdat ik niet goed wist wat ik mij erbij moest voorstellen. Maar wel zo van, misschien kan ik er met mijn vragen terecht, zo van laat ik ze te vrij, laat ik ze niet vrij genoeg. Gewoon zo algemene dingen waarvan sommigen toch zeggen, ik snap niet dat gij dat toelaat.

Allé, ik heb thuis geen probleem, maar ik dacht, ik wil dat voor zijn, die pubers. Ik dacht ja dat dat in 't middelbaar begon, maar blijkbaar zijn er mensen die dat bij kleuters en in de lagere school al hebben. Toen dacht ik, ik ben te laat, toen ben ik dan verder in da boekje gaan kijken en toen zag ik dan die avonden met ouders.

Dat ik een andere kijk ging krijgen, een andere kijk op het opvoeden van de kinderen.

Ten tweede nemen ouders deel om **ervaringen te kunnen uitwisselen met andere ouders**. Sommigen beschrijven de uitwisseling als doel op zich, voor andere ouders staat het in functie van een betere omgang met de kinderen of het vinden van oplossingen voor eigen vragen of problemen.

Er werd een korte inleiding gegeven (in de folder), zo van ouders die samen komen en praten over hun pubers. Ik denk hee ja, omdat praten over pubers, als je praat met iemand is het altijd goed. Dan denk ik, ben ik dan de enige, waar het slecht gaat is veel gezegd, maar waar er problemen zijn. Denk ik ja, misschien toch om eens bevestiging te krijgen dat je niet alleen staat.

Omdat ik vrij geïsoleerd leef, wilde gij gewoon een omkadering hebben van hoe gaat dat op een ander he. ... Zo aan de schoolpoort, tot 10 jaar brengde gij uw kinderen naar school of zo en daar hoorde gij dan andere mama's en pikte gij veel op. Maar dat is gedaan he voor mij, en ik ben dan ook nog is verhuisd he, dus het zit heel moeilijk voor mij allemaal. Dus ge wilt gewoon een duidelijke informatie hebben dat ge door kunt, en dat ge u kunt laten adviseren nog.

Ik wilde dat wel eens uitproberen wat dat inhoudt, ik wilde die uitdaging wel eens aangaan. Gewoon de mening van andere ouders over sommige dingen, dat wou ik toch wel eens weten. Dat was zoiets van hoe denken die daarvan.

Ten slotte vermelden enkele ouders dat ze door deelname verwachten om meer **zelfvertrouwen** te krijgen als ouder of bevestiging te krijgen dat ze goed of niet verkeerd bezig zijn. Een ouder vermeldt dat het fijn is dat de ouder centraal staat, en niet het kind.

Ja, en ook zo van, erkenning, van ik ben goed bezig. Ja, ik kijk ook naar supernanny en van die dingen, en dan was dat wel altijd zo van ik doe het goed.

Ben ik dus, zonder enig van wat wil ik zien of bereiken, ben ik daar naartoe gegaan. Een heel open visie, we zien wel wat het brengt. Wel zo van bevestiging kunnen krijgen van ben ik wel een goeie moeder.

Uit de interviews leiden we af dat elk van de ouders een **specifieke vraag of zorg** had op het moment dat beslist werd tot deelname aan ouderinterview. De vragen hebben voornamelijk betrekking op het beter leren omgaan met bepaalde eigenschappen of ontwikkelingsaspecten van hun kind.

Ik had zorgen rond de jongste, om, die is heel goedgelovig en die trapt dus ook overal met haar 2 voeten in. Die is ook heel flink gepest geweest op school, die ging dan naar een nieuwe school, en ik zag dat pestgedrag weer terug komen. Ook zo van hoe kan ik haar sterker maken.

Alleen het computergebruik bij de zoon. Eigenlijk was dat niet echt een zorg, maar wel van ben ik niet te streng, zo naar mezelf. Niet dat ik met een probleem zat, ja, dat wou ik toch eens efkes kijken wat kunnen we daarmee.

Ja, dat was voornamelijk van hoe ga ik het beste met haar om, omdat ze zo tegenstrijdig was, ja, grenzen aanduiden en dat soort dingen. Hoe ga ik nou best met zo'n kind om.

Alle ouders in de interviews geven aan een zekere **nood aan opvoedingsondersteuning** te hebben gehad op het moment dat ze beslisten om deel te nemen aan de ouderinterview. Op een schaal van 0-10 wordt gemiddelde een score gegeven van 5.6 [1.4 – 8.7]. Eén moeder vermeldt dat ze vooral nood had aan een gesprek; een andere moeder zegt dat ze niet echt nood aan hulp had, maar wel eens wou kijken wat die ouderinterview was.

Vier van de zeven geïnterviewde ouders namen eerder deel aan andere vormen van opvoedingsondersteuning (bijv. informatie-avonden op school, gespreksavond in de gemeente, aanbod opvoedingswinkel, oudertraining (STOP 4-7) en thuisbegeleiding). Voor de andere ouders is ouderinterview de eerste formele vorm van opvoedingsondersteuning. Een ouder merkt op ze graag al eerder iets gevolgd had over pubers, maar dat ze dit niet gevonden heeft. Alle ouders zeggen wel eens met andere mensen over de opvoeding van de kinderen te praten (bijv. familie, vrienden, andere ouders aan de schoolpoort). Ouders die bij de start van de ouderinterview tegelijk ook deelnemen aan een andere vorm van opvoedingsondersteuning, verwachten dat de ouderinterview aanvullend zal zijn bij het andere aanbod dat ze krijgen.

Ik dacht misschien, dat is misschien nog iets anders, alleen met ouders praten. Ouders tegen medewerkers, dat is een heel andere kijk erop. Medewerkers hebben wel kinderen en zo, maar dat wordt niet ter sprake gegooid op hun werk.

In de interviews werd aan ouders gevraagd wat het voor hen **betekent om ouder te zijn**. Ouders beschrijven dit op verschillende manieren. Twee ouders verwijzen naar het belang van een goede band/relatie met de kinderen. Twee ouders geven aan dat er geen boek of gebruiksaanwijzing bestaat voor het opvoeden van kinderen. Een moeder zegt dat het haar taak is dat de kinderen fijn en gelukkig opgroeien, dat ze een gelukkig en goed mens worden. Een andere moeder zegt dat ze mee de toekomst van het kind bepaalt. Een ouder vermeldt de grote zorg voor de kinderen. Een andere moeder ten slotte beschrijft het ouderschap als zichzelf corrigeren en aftasten hoe het anders kan.

Op een schaal van 0-10 geven ouders zichzelf gemiddeld een score van 7.6 [6.5 - 8.8] op vlak van **tevredenheid** over in de invulling van de ouderrol.

4.2.2. VERWACHTINGEN & KENMERKEN VAN ORGANISATIES / BEGELEIDERS

De belangrijkste reden voor deelname op **organisatieniveau** is de zoektocht naar een nieuwe manier van werken met ouders binnen het bestaande aanbod van de organisatie. Enkele begeleiders verwachten dat ouders door de ouderinterview van elkaar kunnen leren. Andere begeleiders verwijzen vooral naar het leren stilstaan bij het eigen handelen en het op een andere manier leren kijken naar situaties. De verwachtingen en redenen die begeleiders op **individueel niveau** aangeven om deel te nemen aan ouderinterview, zijn het kunnen groeien in het omgaan met groepen enerzijds en het op een andere manier ouders leren helpen anderzijds.

Ja, ik bleef altijd op zoek naar andere manieren om met ouders te werken, omwille van het feit dat ge toch vragen blijft hebben van wat blijft er hangen, wat hebben ze eraan, wat maakt dat ouders dingen bijleren of aanleren. ... Omdat we er altijd van uitgaan dat de ouder de verantwoordelijke is en ook zelf wel weet hoe die moet opvoeden. En dat alles wat ge errond doet, is mogelijkheden bieden om het anders te doen in de mate van dat zij het willen, want anders werkt het toch niet. Daarmee vond ik dat een interessante methodiek.

We hadden het idee hadden van kijk, wij moeten een meer divers aanbod hebben buiten het individueel pedagogisch advies. Daarom dat we zoiets hadden van we willen iets rond groepen doen, en ik had dan de training gevolgd, en ik vond dat wel een leuke insteek. We hebben er dan ook voor gekozen om het voor ouders van pubers te doen, omdat ik ook het idee had, wat ge daaruit meepikt, het communiceren en die dingen meer, wel een goeie is naar pubers toe.

In de interviews met begeleiders werd gevraagd wat zij belangrijk vinden voor **de invulling van hun rol als begeleider** van opvoedingsondersteuning. Begeleiders benoemen hier vooral het erkennen van de verantwoordelijkheid van ouders en het ondersteunen van ouders om zich goed te voelen als ouder.

Het belangrijkste vind ik dat ouders erkend worden als ouder en als verantwoordelijke. Heel veel ouders dat ik zie heb ik veel werk aan ontschuldigen in hun ouderschap. Maar door heel veel over opvoeding te vragen heb ik soms het gevoel dat we het omgekeerde effect krijgen, dat ouders opvoedingsonzeker worden. Terwijl ge eigenlijk de bedoeling en de intentie hebt dat ouders opvoedingszeker zijn en blijven en dat ze versterkt worden.

Ik vind vooral een coachende rol belangrijk. Nu ja, dat is ook niet altijd goe natuurlijk he, maar ik vind het vooral belangrijk, of ik probeer, gewoon mensen zo vragen te stellen dat ze wel zelf dikwijls tot een oplossing komen. Dat gaat niet altijd, niet iedereen is daar even vaardig in of wat dan ook, ge moet soms wel een stuk informatie geven of wat bijsturen of wat dan ook, maar dat proberen we wel.

Dat ouders zich goed voelen in hun rol als ouder. En dat vragen hebben, dat is helemaal geen probleem, dat kan, en problemen ja. Uiteindelijk draait het daarover, u goed voelen in uw rol als ouder.

Op een schaal van 0-10 geven begeleiders zichzelf een gemiddelde score van 4.6 [2.6 – 6] op vlak van tevredenheid over zichzelf als begeleider.

4.3. ONDERZOEKSVRAAG 1: UITKOMSTEN VAN OUDERINTERVISIE VOOR OUDERS EN BEGELEIDERS

Bij het beschrijven van de uitkomsten voor ouders en begeleiders starten we steeds met de algemene uitkomsten zoals ouders en begeleiders ze beschrijven wanneer er via eerder open vragen naar gepeild wordt. Daarna bespreken we de uitkomsten op vlak van de door Komma Kompagnie vooropgestelde doelstellingen. Deze doelstellingen werden in de interviews expliciet afgetoetst. We merken hier reeds op dat het interpreteren en 'categoriseren' van de antwoorden van ouders niet eenvoudig was. De concepten 'persoonlijke ontwikkeling', 'persoonlijke effectiviteit', 'zelfwaardering', 'sociale steun' en 'communicatieve vaardigheden' zijn in de uitgangspunten van Komma Kompagnie niet eenduidig omschreven en daardoor voor interpretatie vatbaar. De mondelinge toelichting van Komma Kompagnie bij de doelstellingen van ouderintervisie en de concretisering ervan in de items van de vragenlijsten, dienden als uitgangspunt om de antwoorden van ouders zo consequent mogelijk te interpreteren.

4.3.1. UITKOMSTEN VOOR OUDERS

A- Algemene uitkomsten volgens ouders en begeleiders

De open vraag naar wat ouderintervisie **betekend of bijgebracht heeft** (interviews), wordt door ouders verschillend beantwoord. Het meest frequent wordt verwezen naar het naar zichzelf leren kijken als ouder. Voor sommige ouders verwijst dit naar een verhoogd inzicht in zichzelf als ouder, voor andere ouders eerder naar een beter inzicht in het eigen handelen. Ten tweede wordt het delen van ideeën en visie met andere ouders vermeld. Ten derde wordt het anders leren omgaan met de kinderen als betekenisvol genoemd.

Die allereerste keer was dat zo van we gaan een thema aansnijden en zij gaan zeggen zo en zo en zo, maar dat was een totale verrassing, want zo was het dus totaal nie. Dus en dat was echt naar uzelf toe kijken. Vond ik al heel verrassend, stilstaan bij u eigen, hoe ga ik daar mee om als er iets is. Ja, ik vond het eigenlijk super super fijn.

Dat je inderdaad het gevoel krijgt van hee ik ben niet alleen met problemen, ja, dat je er open over kon praten met wat voor mij onbekende mensen waren. ... Ik vond het fijn dat ze dat stukje psychisch gedeelte voor jezelf, dus van het ging niet alleen maar om je pubers, maar ook over hoe je zelf in het leven staat, wat je eigen kwaliteiten zijn, je eigen speerpunten, maar ook je eigen valkuilen, dat vond ik heel interessant. Echt heel interessant.

Dat ge elkaar kon helpen met antwoorden geven, en antwoorden krijgen.

Heel veel ideeën over hoe je met pubers kunt omgaan, ook heel veel ideeën over hoe pubers kunnen zijn en hoe verschillend mensen met pubers omgaan. Ik vond het heel fijn om dingen op te pikken en om de visie van anderen te zien op dingen die je zelf dacht. En dan soms toch te bedenken van nee, hier zit ik wel goed, of dat is ook wel een goed idee. Dat vond ik toch wel heel fijn.

Ik ben al zo dikwijls naar gespreksavonden geweest, en daar zit ge dan met uwe folder, van wat moet ik daar nu mee. Dit is anders, dit gaat veel dieper. Het is veel intensiever, het gaat over uzelf. (ouder tijdens de terugkomsessie)

Wanneer aan ouders gevraagd wordt wat ze **van de groep geleerd** hebben (vragenlijst), zeggen ouders dat ze geleerd hebben om naar elkaar te luisteren, om elkaar te helpen in het vinden van oplossingen, en dat elke ouder wel eens vragen of problemen heeft. Een tweetal ouders vermelden dat ze meer zelfvertrouwen hebben gekregen; dat je eigenlijk niets fout kan doen als ouder en dat elke ouder de opvoeding anders aanpakt. Een tweetal ouders zeggen dat ze een andere kijk op hun problemen hebben gekregen.

In antwoord op de vraag wat ze **van de begeleiding geleerd** hebben (vragenlijst), vermelden enkele ouders het leren luisteren naar elkaar en het vinden van de juiste aanpak voor de kinderen. Enkele ouders noemen het leren kijken naar zichzelf, het ontdekken van de eigen kwaliteiten en ook valkuilen. Eén ouder noemt het leren vinden van de vraag (de zorg) achter de vraag.

De meerderheid van de ouders zegt **thuis ook met de ouderintervisie bezig** te zijn (vragenlijst). Eén ouder zegt dit vanaf de 3de à 4de sessie te zijn beginnen doen. Wat het meest thuis wordt toegepast volgens ouders, is het beter luisteren naar de kinderen en meer met hen praten of overleggen. Het tweede meest genoemde aspect betreft het toepassen van tips of voorstellen voor aanpak. Eén ouder vermeldt dat ze op een andere manier naar de dingen kijkt. Eén ouder zegt dat ze probeert om zelf meer kalm te zijn. Enkele ouders geven aan thuis niet met de ouderintervisie bezig te zijn.

Aan ouders werd gevraagd wat ze van de ouderintervisie **meenemen naar de toekomst** (interviews). Drie moeders noemen het meer praten en bespreken met de kinderen. Eén van hen vermeldt daarnaast het meer kijken naar het waarom van eigen reacties. Eén moeder noemt de goede band die ze er met bepaalde mensen heeft aan over gehouden. Eén moeder zegt dat ze niet meteen iets meeneemt naar de toekomst. Eén moeder geeft aan dat ze vastgesteld heeft dat ze verder moet zoeken naar een andere vorm van hulp.

Tijdens de **terugkomsessie** zeggen de drie aanwezige ouders dat ze nog veel teruggedacht hebben aan de ouderinterviews en er nog bijna dagelijks mee bezig zijn. Ze vermelden vooral het anders naar zichzelf en naar situaties kijken als belangrijkste uitkomsten. De ouders geven aan dat ze meer stilstaan bij zichzelf in een situatie (waarom reageer ik zoals ik reageer) en minder snel reageren. Een moeder zegt dat ze ook meer durft vertrouwen op haar eigen intuïtie.

Altijd naar uzelf kijken. Dat je heel veel over jezelf leerde. Eigenlijk hebben we het niet zo veel over de kinderen gehad.

Ik heb er nog veel aan gedacht. Als ik het moeilijk heb of als ik twijfel aan mezelf.

Ik ging naar daar want die (het kind) deed moeilijk en daar moet een oplossing voor komen. Maar eigenlijk lag de oplossing bij onszelf.

Dat een kind zichzelf mag zijn. Laat het toe, 't is OK. Leren kijken naar haar emoties in plaats van te reageren.

Begeleiders (vragenlijst) verwijzen naar de erkenning en het zelfvertrouwen als ouder, het leren van communicatieve vaardigheden, en het anders gaan handelen als de belangrijkste uitkomsten voor ouders. Twee begeleiders vermelden de groei van ouders binnen de werking van de groep: ze krijgen meer vertrouwen en durven toch een inbreng doen. Volgens begeleiders zijn de uitkomsten sterk individueel bepaald. De verschillende aspecten komen ook aan bod in de interviews.

De erkenning denk ik, da's niet bij ons alleen. Ik denk ook wel het stuk adviezen, ook al is dat dan soms wel hetzelfde als ze al wat doen, maar soms is dat wel een beetje bijgestuurd. En ik denk wel echt die communicatievaardigheden, allé, ik ga nu niet zeggen dat ze nu allemaal heel erg gaan onderhandelen en op hun handen gaan zitten en eerst gaan vragen van wat denkte nu allemaal, wat doet dat nu met u, dat zal wel ni, maar al is het maar dat ze 5 seconden langer wachten om te reageren, dan denk ik dat we toch al wat bereikt hebben.

Een aantal ouders die zeggen dat ook vlot, die zijn wel blij dat ze geweest zijn en die vinden het wel leuk en interessant, en een aantal voelen zich gerustgesteld van ja, dat heb ik toch goed gedaan. Ik denk de idee of ze echt iets geleerd hebben voor later, dat ze dat echt gaan gebruiken, dat weet ik niet.

B- Uitkomsten op vlak van vooropgestelde doelstellingen

De afgenomen vragenlijst omvat drie thema's: Persoonlijke ontwikkeling/leren, Persoonlijke effectiviteit en Zelfwaardering. Om na te gaan of de vragen intern consistent zijn per thema (= per schaal), zijn Cronbach alpha's berekend op de data van de eerste meting (omwille van het grootste aantal respondenten op dat moment). De alpha is .74 voor de schaal Persoonlijke ontwikkeling/leren, .78 voor de schaal 'Persoonlijke effectiviteit', en .78 voor de schaal Zelfwaardering. Aangezien de interne consistenties voor deze schalen aanvaardbaar zijn, is ervoor geopteerd om schaalcores te bereken (een gemiddelde score voor het aantal ingevulde vragen per schaal). Vervolgens is met een statistische toets⁵ nagegaan of er een significante verandering vast te stellen is in de scores van de twee metingen, voor de respondenten waarvan de informatie op beide meetmomenten beschikbaar is (14 ouders) (zie bijlage 3, tabel 1).

Voor de schaal **Persoonlijke ontwikkeling/leren** was de gemiddelde score bij de eerste meting 4.11 (standaarddeviatie = .75) en bij de tweede meting 4.27 (standaarddeviatie = .55). Bij 3 ouders was de score bij de tweede meting lager dan bij de eerste meting, bij 8 ouders was de score bij de tweede-meting hoger, en bij 3 ouders bleef de score gelijk. Het verschil tussen eerste en tweede meting is niet significant ($Z = -1.51, p > .05$).

In de interviews werd aan ouders gevraagd wat ze willen ontwikkelen of leren als ouder. Drie ouders geven aan dat ze het niet weten. Eén ouder zegt niet meteen iets te willen leren of ontwikkelen. Drie ouders geven iets specifiek aan dat ze willen leren in de ouderrol. Voor één ouder is dat meer praten met de kinderen en meer geloven in zichzelf; één ouder wil leren omgaan met de eigen emoties als ouder; één ouder wil een beter inzicht verwerven in de beleving van pubers en hoe hiermee om te gaan. We merken hierbij op dat wanneer gepeild werd naar de redenen voor deelname aan ouderinterviews, het (bij)leren toch één van de drie meest genoemde redenen was.

Voor de schaal **Persoonlijke effectiviteit** was de gemiddelde score bij de eerste meting 3.71 (standaarddeviatie = .80) en bij de tweede meting 3.52 (standaarddeviatie = .66). Bij 8 ouders was de score bij de tweede meting lager dan bij de eerste meting, bij 3 ouders was de score bij de tweede meting hoger dan bij de eerste meting, en bij 3 ouders bleef de score gelijk. Het verschil tussen eerste en tweede meting is niet significant ($Z = -1.41, p > .05$).

⁵ We kozen voor de non-parametrische Wilcoxon Signed Ranks toets.

In de interviews werd aan ouders gevraagd of ze anders zijn gaan handelen in de opvoeding. Vier ouders zeggen dat ze meer stilstaan bij het waarom van eigen reacties en meer inzicht hebben gekregen in hun eigen handelen. Enkele ouders geven aan dat ze (nog) niet anders zijn gaan handelen. Drie ouders zeggen dat ze rustiger, kalmer zijn geworden in de opvoeding. De begeleiders denken dat sommige ouders misschien anders zijn gaan handelen.

En ook eens bij jezelf te rade gaan van waarom doe ik dit eigenlijk. Ik denk dat dat 1 van de belangrijkste punten is die ik daar geleerd heb: waarom reageer ik zoals ik reageer. Ja, iets heel stoms. Ze hebben nu vakantie. Gisteren vroeg ik, nu het vakantie is, willen jullie jullie kamers eens heel goed schoonmaken. Dan denk ik waarom word ik nu boos. Ik kom uit een gezin waar altijd heel hard is moeten werken, we hadden een zaak, ik kende dat niet op je luie reet gaan zitten. Dan denk ik, dat komt daaruit, ik moest gewoon. Dan kan ik wel denken, ze hadden examens achter de rug, geef ze eens even tijd om uit te rusten en bij te slapen, en het dan eens opnieuw te vragen. Zo eerst even zelfreflectie waarom doet ge dit nu.

Een keer tot 10 tellen en een keer even op zijn beloop laten. Niet meteen, want dat kunnen pubers he van een mug een olifant maken. Van tevoren ging ik daar op in, maar uiteindelijk als je even niks doet, dat het dan ook wel weg gaat, minder kan worden, dat het probleem minder wordt. Dus ja, ik ben wel rustiger geworden.

Niet allemaal, ik bedoel, ik denk dat misschien daardoor, ja, ik denk het daarvoor een beetje te kort is of mensen uit bepaalde patronen te gaan halen. Ik denk wel dat er een aantal zijn die daar goeie voornemens in maken, ze nemen daar zeker wel wat van mee, dat zal wel, maar dat zal niet ik weet niet of dat dat zo gigantisch zal zijn, dat durf ik niet zeggen. (begeleider)

Voor de schaal **Zelfwaardering** was de gemiddelde score bij de eerste meting 3.56 (standaarddeviatie = .58) en bij de bij de tweede meting 3.54 (standaarddeviatie = .62). Bij 5 ouders was de score bij de tweede meting lager dan bij de eerste meting, bij 6 ouders was de score hoger bij de tweede meting, en bij 3 ouders was de score gelijk. Het verschil tussen eerste en tweede meting is niet significant ($Z = -.05$, $p > .05$).

In de interviews werd aan ouders gevraagd of ze meer inzicht hebben gekregen in hun eigen functioneren als ouder. Twee ouders antwoorden dat ze meer inzicht hebben gekregen in zichzelf als ouder, in hun eigen kwaliteiten en valkuilen. Beide ouders verwijzen naar de spelletjes en oefeningen die hierrond gedaan werden. Voor één ouder heeft de bespreking van de eigen inbreng tijdens de ouderinterviews tot verhoogd inzicht in zichzelf geleid. De voorbeelden die vier andere ouders vermelden, verwijzen eerder naar het handelingsaspect (cf. persoonlijke effectiviteit). Eén moeder geeft aan dat ze door andere vormen van hulpverlening al een goed inzicht had in haar eigen sterktes en zwaktes. De ouderinterviews heeft voor haar geen nieuwe inzichten opgeleverd.

Ja, ik weet als we zo die spelletjes deden met die kaartjes, zo die valkuilen bij u eigen, ja, dat is toch zo. Niet zozeer naar uw kind toe, maar naar u eigen zo.

Nou dat je inderdaad niet alleen maar, dat je ook heel veel aan jezelf moet denken, ook jezelf toestaan om dingen voor jezelf te doen, niet alleen maar in het teken van de kinderen staan. Ik meende dat ik er altijd moest zijn, dat ik altijd klaar moest staan, dat stukje heb ik wel een beetje losgelaten.

Er werd aan ouders gevraagd of de ouderinterview bijgedragen heeft aan de tevredenheid over zichzelf als ouder. Drie ouders zeggen dat ze zich niet meer tevreden voelen als ouder; één moeder merkt op dat ze zich minderwaardig is gaan voelen ten opzichte van de andere moeders. De vier andere moeders zeggen dat ze meer tevreden zijn in hun rol als ouder, maar kunnen niet allemaal concreet aangeven wat hen meer tevreden maakt.

Vooraf het idee dat je het als ouder eigenlijk niet slecht kan doen. Je hebt verschillende meningen en ideeën over hoe je het kan doen, maar elke visie is goed. En dat was voor mij eigenlijk het belangrijkste, Goh, ik doe iets en doe ik het goed. En eigenlijk kunt ge als ouder geen kwaad doen. Dat kwam uit onze groep op een bepaald moment heel sterk naar voor. Wat je doet, doe je goed. Je komt eigenlijk allemaal met een vrij negatief beeld van onszelf daar toe, anders kom je daar niet naartoe, je zit met vragen en dan kom je buiten van, goh, ik doe het eigenlijk nog zo slecht ni.

Dat werd ook duidelijk aangereikt zo van, wat voor een oplossing je ook kiest, die komt uit jezelf. En als jij dat kiest, is het goed. Dat was toch wel heel belangrijk om dat bevestigd te zien, laat ik het zo zeggen.

Op de vraag of ze **anders zijn gaan communiceren**, antwoorden drie moeders dat ze niet anders zijn gaan communiceren. Twee van hen zeggen wel dat ze iets geleerd hebben over communicatietechnieken. De andere vier moeders geven aan dat er wel iets veranderd is op vlak van communicatie, maar kunnen niet allemaal duidelijk aangeven wat er precies anders is. Twee ouders zeggen dat ze anders zijn gaan praten met de kinderen, een andere ouder zegt dat ze meer is gaan praten met de kinderen. Twee ouders vermelden dat de ouderinterview een aanknopingspunt was om over bepaalde thema's te praten met de kinderen.

Ja, ik vond, ik had bewondering moet ik zeggen, ik ben niet zo goed in tactvol spreken, dus ik vond het mooi om te zien hoe beleefd en voorzichtig die met u zijn. Dus ik heb veel geleerd over communicatietechniek, maar inhoudelijk bracht mij dat niet veel.

Ja, veel praten, veel erover praten, veel over je gevoelens praten en met de kinderen over gevoelens praten, ja, wat voel je nu, voel je je teleurgesteld, en waarom dan, wat kun je eraan doen. Ja, op die manier. Dat was geen tip, dat was ja, als je toch ja, zo 2.5u op een avond over gevoelens praat, dan merk je van hee, er komt veel los, en dat doet je goed, ja,

dat probeer je dan ook op de kinderen, dat de kinderen ook over hun gevoelens mogen praten. Dat over gevoelens praten eigenlijk heel goed is.

Voor mezelf was dat dan, omdat ik voor mezelf de vragen leerde stellen en ook naar de kinderen toe, om die ijsberg verder te onderzoeken. Anders blijft ge bij die vlakke vragen zo van waarom niet waarom wel. Nu eerder van die vragen van hoe voel je je daarbij. Je gaat meer overleggen.

Ik weet dat als ik 's avonds thuis kwam, waren ze meestal naar bed, want dat liep wel eens uit. Alles wat we gedaan hadden lag ook op het keukenaanrecht, dus ze waren heel vrij van, dus zo van mama, en wat hebde gedaan, en ik kaartte dan de problemen wel eens aan die er misschien voor ons straks ook wel zullen zijn. Ze zijn precies wel al ingelicht.

Met uitzondering van één moeder antwoorden alle ouders dat ze de ouderinterview als **steunend** ervaren hebben. Ook begeleiders denken dat ouders steun ervaren van elkaar in de ouderinterview.

Omdat ge de keer erop weer terug kon komen. Nu is dat gedaan he. Dat is nu toch anders, toen wist ge dat ge nog is terug ging.

Met bepaalde mensen toch een goeie band aan over gehouden. Niet bepaald door de ouderinterview zelf, maar gewoon door het samenzijn en samen gesprekken hebben, elkaar wat beter leren kennen.

X is een hele straffe puber, hoe ge daar mee om moet gaan. Dat vond ik dan wel fijn, die andere vrouw had dat ook, ook een alleenstaande, die had dat ook. Dat vond ik wel herkenbaar zo.

Soms niet onmiddellijk een oplossing, op zich dat ouders mee nadenken en er moeite in steken, is ondersteunend. (begeleider)

Hun verhaal vertellen aan mensen die gelijkaardige ervaringen hebben, dat erover praten. Met die gesprekken en met die vragen stellen, komt van die antwoorden de bevestiging, dat hebt ge toch goed gedaan of dat zou ik ook gedaan hebben. En soms, als mensen echt met een twijfelgeval zitten van doe ik dat nu wel of doe ik dat nu niet, meer argumenten krijgen van dat misschien wel en daarom niet. Mee die balans opmaken daardoor. (begeleider)

En dan denkt ge van ja, mensen vertellen een situatie, ge denkt dan zo van mensen schatten dat te zwaar in, dan probeert ge een vraag te stellen en dat komt helemaal niet aan. En dan proberen die andere ouders een vraag te stellen en dat slaat wel aan. Zo dat werken met ouders onder elkaar, dat werkt wel. De combinatie van begeleiders en ouders maakt dat wel leuk. (begeleider)

4.3.2. UITKOMSTEN VOOR BEGELEIDERS

A- Algemene uitkomsten volgens begeleiders

Wat de **evoluties bij zichzelf** betreft (vragenlijst), zeggen twee begeleiders dat ze zelf geëvolueerd zijn van onbewust onbekwaam naar onbewust bekwaam. Een begeleider vermeldt het beter leren reflecteren en het begeleiden van anderen hierin als evoluties bij zichzelf. Een andere begeleider geeft aan dat ze rustiger geworden is in het verloop en in de methodiek.

Op de algemene vraag naar wat ouderinterviews voor de begeleider **betekend of bijgebracht** heeft (interviews), verwijzen twee begeleiders naar het eigen leren en één begeleider naar de uitkomsten bij ouders (sociale steun). Het eigen leren heeft voor de ene begeleider eerder betrekking op het leren over zichzelf, voor de andere eerder op het anders leren handelen naar ouders toe.

Dat ik nog veel bij te leren heb. Ik vond dat ja, mijn eigen op het achterplan houden, en dat doe ik anders in groepen ook, maar nu met X, omdat dat zo dicht op mijn vel zat, ik vond dat echt niet gemakkelijk. Zeker als het zo heel dichtbij komt, ik vond dat ik daar veel, ik vond dat heel boeiend om te doen. Ik heb zin om met die ouders op die manier nog veel verder te werken.

Ik heb eigenlijk gigantisch veel geleerd, ja, op alle vlakken eigenlijk. Omgaan met mensen, omgaan met moeilijke momenten, het leren luisteren, mensen naar elkaar. Ik heb eigenlijk gigantisch veel geleerd. Dat niks is zoals het blijft, verandering is altijd mogelijk. Dat alles in proces ligt, wat vandaag is, is morgen anders.

Vooraf dat ouders echt wel veel aan mekaar hebben, dat die niet altijd een deskundige nodig hebben om hun vragen of dingen waar ze mee zitten om daaruit te geraken. Dat vond ik echt wel een kracht.

B- Uitkomsten op vlak van de vooropgestelde doelstellingen

Het aantal begeleiders (= 3) dat de vragenlijst invulde op de twee meetmomenten, is erg klein om te betrekken in statistische analyses. Hierbij geven we indicatief de resultaten van een statistische toets⁶, met de bemerking dat vergaande conclusies moeten vermeden worden, gezien de beperkte steekproefgrootte⁷ (zie bijlage 4, tabel 3).

⁶ We kozen voor de non-parametrische Wilcoxon Signed Ranks toets.

⁷ De statistische power voor het vaststellen van significante resultaten is bij deze kleine steekproef zeer laag.

De vragenlijst voor begeleiders bevat drie thema's: Persoonlijke ontwikkeling/Leren, Persoonlijke effectiviteit en Zelfwaardering.

Voor Ontwikkeling/Leren was de gemiddelde score bij de eerste meting 4.33 (standaarddeviatie = .52) en bij de tweedemeting 4.25 (standaarddeviatie = .25). Twee begeleiders hadden bij de tweede meting een lagere score dan bij de eerste meting, en 1 begeleider had een hogere score bij de tweede meting. Het verschil tussen beide metingen is niet significant ($Z = -.27, p > .05$).

Voor de schaal Persoonlijke effectiviteit was de gemiddelde score bij de eerste meting 3.11 (standaarddeviatie = .19) en bij de bij de tweede meting 3.56 (standaarddeviatie = .19). Alle begeleiders hadden een hogere score bij de tweede meting dan bij de eerste meting. Het verschil tussen beide metingen is niet significant ($Z = -1.63, p > .05$).

Voor de schaal Persoonlijke effectiviteit was de gemiddelde score bij de eerste meting 3.43 (standaarddeviatie = .29) en bij de bij de tweede meting 3.53 (standaarddeviatie = .16). Eén begeleider had een hogere score bij de tweede meting, voor twee begeleiders bleef de score gelijk. Het verschil tussen beide metingen is niet significant ($Z = -1.00, p > .05$).

In de interviews wordt door de begeleiders bevestigend geantwoord op de vragen of ouderinterviews nieuwe inzichten in het eigen functioneren als begeleider heeft opgeleverd, invloed zal hebben op het professioneel handelen, en bijdraagt aan de tevredenheid als begeleider. Wat de ouderinterviews precies betekent, is sterk individueel verschillend per begeleider.

Voor mezelf dat ik wel gemerkt heb dat doe ik wel graag, ik sta niet graag voor ne grote groep, da's echt geen goed plan, maar zo een kleine groep, ik vind dat wel leuk, en zeker dat ge mensen zelf aan het werk kunt zetten. En niet van ik ben deskundige en jullie moeten naar mij luisteren, dat werkt voor mij ni, of ni zo goed. Maar dat vond ik wel fijn om met mensen in interactie te gaan en dan zo, en te zien dat ze daar echt wel iets aan hadden.

Zo de theorie van iedereen doet zijn best en iedereen doet het goed op zijn manier. Ik vond het idee wel goed, ja natuurlijk. Iedereen heeft toch andere vaardigheden meegekregen. Nu voelt ge ook echt van eigenlijk is dat zo. Heel veel respect voor mensen eigenlijk. Dat veel dingen die je zelf zegt, daar draait het echt niet om, als begeleider of ook gewoon zo. Da's iets dat ik nog meer zou willen leren zo, ik vul gemakkelijk in gedachten dingen in van mensen zus of zo, en ja, dat hoeft eigenlijk helemaal niet. Mensen maken heus wel hun eigen invulling, en dat is soms helemaal anders dan wat ik zelf dacht.

Ik merk dat ik nu in mijn individuele gesprekken mij toch nog iets meer van het adviserende af hou. Dat ik merkte dat ik vroeger toch veel gemakkelijker jamaar als ge dat nu zo of zo of zo zou doen, en dat ik nu toch wel iets gemakkelijker mee wacht.

Ik denk dat ik meer ben gaan mentaliseren. Ik denk dat ik mijn ouders nog overschat heb, hun inlevingsvermogen, ik ben daar eigenlijk een beetje van geschrokken. Dus ik ben, meer dan ervoor nog, bezig met mentaliseren van wat kinderen denken. Telkens van hoe zouden zij denken of hoe zouden zij zich voelen, of benoemen wat er met het kind gebeurt, dat veel meer gaan doen, dat ze daar veel meer over gaan nadenken.

4.3.3. BESLUIT

Wanneer via open vragen gepeild wordt naar de uitkomsten van ouderinterview bij ouders, noemen ouders het naar zichzelf leren kijken als ouder, het delen van ideeën en visie met andere ouders, het leren luisteren naar elkaar, het helpen bij het vinden van oplossingen, het anders leren omgaan met de kinderen en het krijgen van meer zelfvertrouwen. Gekoppeld aan de door Komma Kompagnie vooropgestelde doelstellingen, worden dus aspecten van persoonlijke effectiviteit, zelfwaardering, sociale steun en communicatieve vaardigheden het meest frequent aangehaald. Persoonlijke ontwikkeling komt minder frequent aan bod. Begeleiders geven aan dat de uitkomsten sterk individueel bepaald zijn.

Bij het expliciet aftoetsen van de door Komma Kompagnie vooropgestelde doelstellingen bij ouders, stellen we vast dat elk van deze doelstellingen door meerdere ouders bevestigd wordt als een uitkomst van de deelname aan ouderinterview. Sociale steun is de uitkomst die door het grootste aantal ouders bevestigd wordt. Op de tweede plaats ervaren ouders effecten op vlak van persoonlijke effectiviteit, communicatieve vaardigheden en zelfwaardering. Effecten op vlak van persoonlijke ontwikkeling worden door het minst aantal ouders aangegeven. Er werden geen significante verschillen gevonden op vlak van persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit en zelfwaardering tussen de eerste en de tweede meting bij ouders.

Meteen na afloop van de sessies geeft de meerderheid van de ouders aan thuis met ouderinterview bezig te zijn. Ze praten meer met de kinderen en passen tips of voorstellen voor aanpak toe. De uitkomsten verwijzen dus hoofdzakelijk naar aspecten van persoonlijke effectiviteit en communicatieve vaardigheden. Ook tijdens de terugkomsessie blijken de uitkomsten zich voornamelijk in deze twee domeinen te situeren.

Wanneer via open vragen gepeild wordt naar de uitkomsten van ouderinterview bij begeleiders, noemen begeleiders het bijleren over zichzelf en het anders gaan handelen naar ouders, of met andere woorden aspecten van persoonlijke effectiviteit en persoonlijke ontwikkeling. Bij het expliciet aftoetsen van de vooropgestelde doelstellingen, bevestigen begeleiders dat de ouderinterview bijdraagt aan zowel de persoonlijke effectiviteit, de persoonlijke ontwikkeling als de zelfwaardering als begeleider. De uitkomsten lijken sterk individueel bepaald.

Er werden geen significante verschillen gevonden op vlak van persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit en zelfwaardering tussen de eerste en de tweede meting bij begeleiders.

4.4. ONDERZOEKSVRAAG 2: TEVREDENHEID OVER OUDERINTERVISIE BIJ OUDERS EN BEGELEIDERS

4.4.1. TEVREDENHEID BIJ OUDERS

A- Algemene tevredenheid

In de interviews zegt de meerderheid van de ouders tevreden te zijn over de ouderintervisie. Gemiddeld wordt op een schaal van 0-10 een score 8.3 gegeven [4.8 – 9.8].

Met uitzondering van één ouder, zouden alle geïnterviewde ouders **opnieuw deelnemen**. Drie moeders vermelden er meteen bij dat ze niet onmiddellijk opnieuw zouden deelnemen, omdat het wel even genoeg geweest is. Als belangrijkste sterktes van ouderintervisie vermelden ouders het praten met andere ouders en het nadenken over zichzelf als ouder. Twee moeders beschrijven het zelf moeten bedenken van oplossingen als positief. Een moeder zegt dat ze het verrassende, het anders zijn van de ouderintervisie heel leuk vond. De genoemde aspecten zijn vooral te situeren in uitkomsten op vlak van persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit en sociale steun.

Ouders geven aan dat de ouderintervisie aan hun **verwachtingen** voldeed (vragenlijst). Redenen hiervoor zijn dat ze iets geleerd hebben over zichzelf of de opvoeding van hun kinderen (persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit), en dat ze verhalen van andere ouders gehoord hebben (sociale steun). Een ouder merkt op dat het in het begin wat beangstigend was om in de privé-zaken van zichzelf en van andere ouders te (laten) kijken. Een ouder geeft aan dat ze het moeilijk vond om zelf oplossingen te bedenken voor besproken problemen. Enkele ouders geven aan dat de methode anders was dan vooraf verwacht.

Voor vier van de zeven geïnterviewde ouders heeft de ouderintervisie (uiteindelijk) aan de verwachtingen voldaan. Drie moeders vinden dat de ouderintervisie niet (helemaal) voldaan heeft aan de verwachtingen, omdat ze geen oplossing gevonden hebben voor hun problemen, al vonden twee van deze moeders de ouderintervisie wel leuk. Eén moeder zegt dat haar probleem niet opgelost kon worden op dat moment. De tweede moeder zegt dat ze het gevoel had dat haar probleem niet groot genoeg was (in vergelijking met de andere ouders) om ter sprake te brengen tijdens de sessies. De derde moeder zegt dat haar probleem van een heel andere aard was dan de andere problemen in de groep, en dat ze uit de ouderintervisie niet kon halen wat ze nodig had.

Ge krijgt een andere kijk op het ouder zijn, die anderen (andere hulpverleners) komen gewoon zeggen van doe dit of probeer dat eens.

Het praten. Praten met gelijkgestemde mensen. Praten met mensen die open zijn, die durven praten over hun denkbeeldige of echte problemen.

Ik vond het niet leuk. Nee, ik kan mij wel een stuk aanpassen, maar het was helemaal het systeem van alles moet uit de mensen komen. Maar als ge u dan een beetje wilt afdekken, dan is het wel moeilijk he. Ofwel zijt ge heel passief in die groep ofwel komt ge er veel te duidelijk uit. Ik kan ook geen probleem faken wat in die groep past.

Alle geïnterviewde ouders vermelden het **onverwachte van de methodiek** tijdens de eerste sessie. Drie ouders geven hierbij aan dat ze na de eerste sessie twijfelden om terug te gaan. Voor twee van hen zijn de volgende sessies meegevallen; voor één moeder is de ouderinterview als geheel tegengevallen. Twee van deze drie moeders vertellen dat ze vooral zijn blijven gaan omdat ze nu eenmaal begonnen waren aan de sessies. Eén moeder zegt dat de goede begeleiding en de aangename groep haar mee gestimuleerd hebben om te blijven gaan.

In het begin toen ik daar naartoe stapte, dacht ik we gaan veel verhalen horen uit een boek. Hoe moet ik dat zeggen, de eerste avond was echt een verrassing voor mij. Maar wel vele fijner naar andere avonden toe. Het was niet luisteren, het was deelnemen, echt deelnemen. Het was niet raad raad raad, maar kijken naar uzelf. Wie ben ik, hoe ga ik daar mee om, eigenlijk mezelf leren kennen.

De allereerste sessie had ik zoiets van goh, wat is dat hier. Dit is niet wat ik zoek. De 2de sessie ben ik niet kunnen gaan en de 3de sessie had ik zoiets van, ja, ik ga terug. En toen was het voor mij een keerpunt, zo van ja, dus toch, door het praten leer je omgaan met jezelf, maar ook met je puber.

De eerste keer had ik zoiets van, ik ga ni meer, daar was ik echt van verschoten dat wij zo zelf moesten meedoen. Dat was mijn bedoeling eigenlijk ni. Ik ben zo echt ni, toen had ik echt zoiets van, nee, toen ben ik echt thuis gekomen van, wete gij wat wij daar moesten doen. Ja zo, ik ben ni zo, ik ben echt nen babbelaar, maar zo van die gevoelens en zelf oplossingen zoeken, da was mijn ding ni, ik ging alleen maar om te luisteren. Ja, in het begin had ik zoiets van nee, toen zeiden de mensen ook tegen mij van, alle, dat gij dat nog doet, wat hebbe daaraan. In t begin had ik zoiets van ja, maar nu denk ik van dat was wel fijn.

En dat ze aan 't begin, als ge begint met zone groep, kijk wat vindt ge daar zelf van, dat ze dan vragen, we dachten met die methode, wat vindt ge daarvan. Dat vroegen ze ook niet. Dat werd gewoon gepresenteerd, en dan zijt ge al heel stout als ge zegt van dat had ik liever ni, dat is niet leuk om te zeggen, dat ben ik al direct de kwaai. Ik had dat echt zo van bah, nee.

Op de vraag wat ouders **minder goed** vonden aan de ouderinterview, worden heel uiteenlopende antwoorden gegeven. Twee ouders kunnen geen negatieve aspecten van de ouderinterview bedenken. Een moeder vermeldt het uitlopen in tijd tijdens vooral de eerste sessie als een minpunt, maar geeft aan dat dit in de daaropvolgende sessies minder een probleem was. Een andere moeder vond de te sterke invloed van één bepaalde persoon in de groep een knelpunt. Een derde moeder verwijst naar het sterk verbale aspect als knelpunt. De moeder die algemeen ontevreden was over de ouderinterview, verwijst zowel naar de besproken inhoud als naar de manier van werken als nadelen van ouderinterview.

Er is een gegeven moment geweest, dat mama's uit de ouderinterview wilden stappen omdat er een mama was die altijd haar voorstel wou opdringen, en dat haar voorstel altijd de oplossing was. Ge moet iedereen de kans geven om zijn oplossing naar voor te schuiven.

Hoe moet ik dat zeggen, ik vind dat moeilijk, ik zit hier maar het komt er niet uit. Naar woorden zoeken, alle, ik heb dat dan toch. Ja, en dan zo op papier zetten, dan was dat van wa vindt ge daarvan. Ik wist het dan wel, maar het opschrijven dat vond ik moeilijk Ja, dat ge goed uit uw woorden moet komen, goed moet kunnen uitleggen. Dat vond ik moeilijk.

B- Tevredenheid bespreking thema's

De geïnterviewde ouders zijn algemeen tevreden over de thema's die aan bod gekomen zijn tijdens de sessies. Gemiddeld wordt op een schaal van 0-10 een score 7.8 gegeven [4.9 – 9.7].

De **bespreking van het eigen thema** wordt positief beoordeeld door ouders. Gemiddeld wordt op een schaal van 0-10 een score 8.1 gegeven [6.1 – 10]. Alle ouders zijn positief over het feit dat ze verschillende meningen gehoord hebben om met hun probleem of vraag om te gaan. Vier ouders geven aan dat de bespreking voor hen voldoende een antwoord bood op hun probleem of vraag. Ze vermelden hierbij dat ze uit de aangereikte informatie zelf nog kunnen en moeten selecteren wat bruikbaar is. Voor twee moeders bracht de bespreking geen oplossing of antwoord op hun vraag. Beide moeders zeggen wel tevreden te zijn over het aangereikt krijgen van verschillende ideeën en oplossingen. Eén moeder zegt dat haar probleem op dat moment niet opgelost kon worden. De andere moeder vond dat de aangereikte ideeën onvoldoende bij haar en haar dochter pasten, waardoor ze er onvoldoende een oplossing kon uithalen.

Ik vond dat eigenlijk heel akelig. Allé, akelig, hoe moet ik dat zeggen. Ik vond dat wel heel spannend, in groep praten, ik luister eigenlijk heel graag. Over de avond dat het over ons thuis ging, ik vond dat eigenlijk heel leerrijk, echt wegen aangereikt zo van, waar ik wou komen, ge kunt dat langs verschillende wegen doen en we komen toch tot datzelfde, ja.

Zo da ge merkt van ah, ze zeggen allemaal zo'n beetje hetzelfde, dat vond ik wel interessant, iedereen geeft op zichzelf een antwoord en daar komt toch wel ne gemeenschappelijke deler uit. Dat vond ik wel interessant zo van, als zo ene iets zegt, denkt ge van seg. Ge krijgt ni dikwijls van 2 of 3 iets, van 5 mensen iets, dan zeggen die allemaal zo iets, dan denkt ge wel van dat moet waar zijn, dat vond ik er wel goed aan.

Dezelfde avond als je die krijgt is dat heel verwarrend. Ge denkt das ne goeie, maar de volgende ja, de avond is dat wat verwarrend.

Dan ga je toch vanuit je gevoel, dan pik je er toch uit van welke uitspraken liggen het dichtst bij mij, waar heb ik iets mee. Je gaat niet iets doen waar je totaal iets hebt van daar sta ik niet achter. Dat was toch wel, iedereen denkt dan toch weer anders, je haalt er dan zelf weer stukjes uit, het was ook heel fijn dat je al die adviezen mee kreeg, dat je dat thuis kon nalezen van ja, waar kon ik nu echt iets mee.

Ik wil daar wel van bijleren, maar ik denk dat dat niet reëel is dat andere mensen zeggen welke methode past bij uw kind, want ze kennen uw kind niet. ... Ik voelde mij onbegrepen. Ze zeggen iets, maar ze begrijpen niet dat dat niet bij mij hoort. Maar dat komt ook door de manier van werken.

Ge kwam met niks en ge ging met zoveel meer naar huis. Ge kreeg geen huiswerk mee naar huis, maar wel veel om mee naar huis te nemen. (ouder tijdens de terugkomsessie)

Het is iets wat ge van u eigen niet kende. Als ge een gesprek hebt met een vriend of ne kameraad, dan gaat ge zo diep ni. (ouder tijdens de terugkomsessie)

De bespreking van de **thema's van andere ouders** wordt eveneens positief beoordeeld. Gemiddeld geven ouders een score 8.2 [7.1 – 9.5] op een schaal van 0-10. Ouders geven aan dat sommige thema's meer herkenbaar of interessant waren dan andere. Twee moeders vonden één of meerdere thema's voor zichzelf niet interessant. Verschillende ouders zeggen dat sommige thema's in hun gezin nog niet voor kwamen, maar dat het interessant was om er toch al eens over te praten. Het delen van verschillende meningen wordt opnieuw als positief aangehaald.

Ook over de andere thema's, dan rede gij naar huis en dan dachte gij amai, amai, kan da, en ja, hoe zou ik daar mee. Ge mocht da wel vertellen, maar ge waart precies al zeker van ja ik ga da zo doen als dat eens voorvalt. Ge kreeg heel veel vitaminen mee naar huis.

Positief zo van ja, het kan nog erger. En negatief, zo van, die van mij doet dat echt niet, waar ik dan ook mijn bedenkingen bij heb. Het is ja, heel verschillend. Ook van onderwerp naar onderwerp, is het heel verschillend hoe meningen zijn. Voor sommige onderwerpen zijn de meningen heel egaal, terwijl het voor andere onderwerpen heel uiteen loopt. En dat is ook heel fijn om te zien.

Je krijgt een hele grote menu, je gaat voorgerechten en hoofdgerechten en dessertje zoeken. Je kletst bij elkaar wat voor u van belang is.

Het **mee nadenken en actief vragen stellen** over de vragen of problemen van andere ouders hebben alle ouders als positief, maar niet eenvoudig, ervaren. Zowel het inhoudelijk meedenken als het stellen van de juiste vragen worden als moeilijk aangegeven. Eén moeder merkt op dat het moeilijk is om na te denken over kinderen die je niet kent. Twee moeders vermelden dat de bespreking soms (te) lang duurde en dat de fase van de oplossingen sneller aan bod mocht komen.

Ja, dat vond ik geen probleem, dat vond ik even fijn om te doen, want je wil elkaar wel helpen. Het maakt de groep ook heel close, en dan wil je elkaar ook helpen. Want ze hielpen mij ook, dus je wil wederzijds wel helpen ja.

Ik weet niet, ge voelt u een beetje nuttig.

Ik vond dat heel raar, zo echt van, moet ik nu echt gaan zeggen wat ik daarover denk? Misschien is dat wel helemaal fout wat ik daarover denk, of misschien vinden ze dat wel helemaal niet leuk wat ik daarover denk. Ja, dat vond ik toch wel heel moeilijk, vooral die 1ste keer. En als je dan iets zei, zo van, oei, wordt dat nu niet verkeerd begrepen, of is dat nu niet verkeerd gezegd?

Maar ik vond dat moeilijk, allé, ge hebt ook niet voor alles een oplossing. Ik vind dat zo... Daarvoor zit ik daar he, omdat ik het zelf niet weet.

Omdat je toch zit met je eigen ideeën, je eigen achtergrond, die je heel moeilijk opzij kunt zetten om, je moet je eigenlijk verplaatsen in de persoon in kwestie, om te kijken, ja, dat is moeilijk om uit te leggen, hoe is hun gedachtegoed en hoe gaan wij er dan mee om met hun gedachtegoed. Je hebt zelf een bepaald idee, en zij hebben zo'n idee, waarom hebben zij zo'n idee, waarom doen ze dat zo, dan ook nog eens de vragen formuleren, meedenken.

Hoe, wat, waarom, dat was soms om gek van te worden. Ge moet die vraag dan zo en zo formuleren. Ge moest dan eerst gaan beginnen uitzoeken van hoe moet ik mijn vraag formuleren. Ja, lastig.

Twee moeders vermelden dat het belangrijk is dat je jezelf **open durft stellen** tijdens de sessies. Eén moeder geeft aan dat je toch met een **zorg of probleem** moet zitten als je deelneemt aan ouderinterview om er iets te kunnen uithalen voor jezelf. Tijdens de terugkomssessie geven alle ouders aan dat ouderinterview heel intensief is, dat het 'werken' is en dat ze moe thuis kwamen na elke sessie.

Ja, je moet jezelf durven bloot leggen. Als je dat niet wil doen, kan je bij OI niks komen doen. Als je problemen hebt met kinderen, moet je het ook durven aankaarten. Je zult wel dingen binnen krijgen, maar het probleem dat je zelf hebt, wordt dan misschien niet grondig genoeg besproken. Je krijgt dan niet genoeg feedback, en daar gaat het eigenlijk wel om, dat je feedback krijgt.

Ja, ik denk dat als je daar als ouder naartoe gaat en je hebt pubers, maar je hebt geen problemen, dan denk ik dat het niet echt zinvol was. Stel je voor, je zit met 5 mensen en er zijn geen problemen rondom die pubers, je hebt geen problemen, waar moet je het dan over hebben. Nee, er moet wel iets zijn. Want we hadden met z'n allen iets waar we, we hadden allemaal wel een punt of 2 of 3. Maar als je als ouder, het loopt allemaal wel lekker, dan denk ik dat het weinig zin heeft, dan kun je meedenken met andere ouders, maar je zult toch problemen moeten aanhalen daar is die ouderinterview voor.

Op de vraag (vragenlijst) hoe ouders hun **eigen inzet** beoordelen tijdens de sessies (5-puntenschaal van ondermaats – uitstekend) geeft 18% zichzelf een score 3, 71% een score 4 en 12% een score 5. De mate waarin de ouder ruimte had om **eigen reflecties/gedachten** in te brengen, wordt door de meerderheid van de ouders als (bijna) uitstekend beoordeeld (24% geeft een score 4, 59% geeft een score 5). Eén ouder geeft een score 3; één ouder geeft een score 1 (ondermaats) (zie bijlage 4, tabel 2).

Ouders lijken algemeen tevreden over de **sfeer in de groep** (vragenlijst). De sfeer wordt omschreven als goed, open, eerlijk, gezellig. Er wordt door een paar ouders opgemerkt dat de sfeer aanvankelijk onwennig en wat meer gesloten was. Enkele ouders vermelden dat er goed geluisterd werd en dat er rekening gehouden werd met de gevoelens. Enkele ouders geven aan dat er onvoldoende rekening gehouden werd met andere mensen in de groep. Ook tijdens de interviews vermelden ouders een positieve sfeer in de groep. Eén moeder geeft aan dat ze zich niet goed voelde in de groep.

Ik vond dat iedereen wel voorzichtig was. Er zaten er tussen waarvan ik dacht, ik gaf toch wel een ander antwoord, maar dan dacht ik, inhouden, want het is ook niet uw eigen kind. Ik vond dat iedereen wel vriendelijk en lief was, niet onbeschoft of zo.

De interactie binnen de groep was eigenlijk heel goed. Werd ook heel erg geleid door de 2 begeleiders. Zo van, het is jouw idee, wat jij denkt moet je zeggen. Als je dan een paar keer geweest bent, weet je, er zijn geen foute antwoorden. Omdat ik er zo over denk, moet iemand anders er niet zo over denken, die moet dan zelf maar zien wat ie ermee doet.

Ik ben heel kwetsbaar, ge zit met allerlei emoties die andere mensen vreemd vinden. Ik ben op dat moment niet capabel om mij op dat moment om me te openen in de groep. ... Ik voelde mij er echt niet goed uitkomen.

C- Tevredenheid begeleiding

Ouders beschrijven de **begeleiding** (vragenlijst) als goed, respectvol, attent, bezorgd, luisterend zonder oordeel. Ouders zeggen (veel) van hen geleerd te hebben. Ook in de interviews zijn de ouders positief over de begeleiding. Ouders verwijzen hierbij vooral naar de procesaspecten in de begeleiding. Eén ouder vindt dat de begeleiders onvoldoende rekening hebben gehouden met haar noden en haar positie in de groep.

Ze hebben dat heel goed geleid. Als we efkes vast zaten, waren zij er wel. En ze speelden ook altijd mee, dat vond ik er zo prachtig aan.

Positief dat ze toch wel altijd wel wisten los te peuteren, de vraag achter de vraag, toch wel heel fijngevoelig voor waren.

Ik denk zelfs dat dat heel goed ging, dan werden er vragen gesteld, dat ging automatisch al naar antwoorden en dan waren zij er om te zeggen, how mannen, dat is voor straks.

Die ons geleid hebben, hebben dat fantastisch gedaan. Een thuisgevoel gegeven, echt waar. Dat was zo, alles mocht, dat zeiden ze ook, er is niks verkeerd, ge had die verplichting ni van, was een vraag te moeilijk of een spel te persoonlijk, dat was ook heel vrij, het aankaarten als ge iets wou zeggen.

Op de vraag hoe ouders het ervaren hebben dat begeleiders **geen inhoudelijke adviezen** aanreikten, antwoorden de meeste ouders dat begeleiders toch inhoudelijk mee gedacht hebben. Ouders vinden dit positief. Twee ouders vermelden dat ze de inhoudelijke inbreng aanvankelijk verwachtten, maar dat het samen nadenken met ouders uiteindelijk toch lukte.

Dat vond ik wel moeilijk. Dat had iedereen wel, we keken die zo aan van, alle, zeg iets. En die zeiden elke keer van het moet van jullie komen he. Ik weet het ni, ik vind het zo, nu waarde dat gewoon op den duur, maar op 't begin miste dat wel zo. Dat was zo anders, in 't begin was dat zo van is dat goed wat die zeggen?

Dat vond ik heel vreemd op 't begin. Ik had zoiets van ja, jullie zijn toch de kenners, jullie moeten dat toch weten. Maar ze legden ook heel netjes uit van ja, als er een boek bestond van al die oplossingen dan schreef ik hem wel, maar ja, zo werkt dat dus niet. Maar ja, ze deden, natuurlijk deden ze ook wel adviezen en deden ze wel mee met de groep. Maar hun specifiek naar oplossingen, nee, dat was er niet, dat was toch, ja, dat was wennen voor mij. Dat had ik toch wel verwacht.... Uiteindelijk kom je met een hele groep door te praten, met een hele groep tot een heel bevredigend antwoord of conclusie ja.

D- Tevredenheid groepssamenstelling & aantal sessies

Ouders zijn tevreden over de **groepsgrootte**. Drie moeders zeggen dat de groep niet te groot mag zijn om iedereen aan bod te kunnen laten komen en om de gesprekken vlot te laten verlopen. Twee moeders geven aan dat ze liever een iets grotere groep gehad zouden hebben om meer verschillende meningen te kunnen krijgen. Ouders vinden het positief dat er voldoende overeenkomsten zijn tussen ouders (bijv. leeftijd kinderen). Tegelijk vinden ze de variatie in de groep belangrijk om voldoende verschillende meningen te hebben. Een moeder vermeldt dat ze het een voordeel vindt dat de ouders in de groep elkaar op voorhand niet kenden. Ook een moeder die de andere moeders in de groep wel vooraf reeds kende, geeft aan dat ze denkt dat in een groep met onbekende moeders meer verschillende meningen aan bod zouden komen.

Dat vond ik wel fijn, dat heel gemêleerde gezelschap, geeft een verschillende kijk op alle dingen.

Ik denk dat het makkelijker is om met vreemde mensen om te gaan dan met mensen die je kent. Dan heb je toch een bepaalde terughoudendheid. Ik denk dat het makkelijker is als het geen bekenden van elkaar zijn. Hoewel wel meteen heel duidelijk is gezegd, wat hier besproken wordt, komt niet naar buiten.

Op een gegeven moment, ge kent die mama's zo goed, dat ge weet hoe die denken. Ja, als ge zo mama's die ge zo heel goed kent, en die denken heel anders dan hoe gij denkt, ge krijgt wel discussies, maar op een gegeven moment zegt ge van gij hebt gelijk. Ja, als ge mama's hebt die ge niet kent, dan zal dat een heel andere kijk zijn.

Het **aantal sessies** wordt door de meeste ouders als voldoende beschouwd. Moeders geven aan dat er voldoende sessies moeten zijn om elke ouder een keer aan bod te kunnen laten komen. Eén moeder zegt dat een langere periode samenkomen nodig is om genoeg veiligheid in de groep te hebben. Drie moeders geven aan dat ze na deze sessies wel even genoeg gehad hebben. Twee van hen zouden wel op een later moment opnieuw willen deelnemen aan een reeks. Eén moeder geeft aan dat een terugkomsessie om de twee à drie maanden leuk zou zijn. Tijdens de terugkomsessie geven de ouders aan dat zes sessies eigenlijk te weinig was.

4.4.2. TEVREDENHEID BIJ BEGELEIDERS

A- Algemene tevredenheid

Begeleiders zijn algemeen tevreden over de ouderinterview. Op een schaal van 0-10 geven ze gemiddeld een score 8 [6.8 – 9.4]. Begeleiders geven een gemiddelde score van 7.4 [7 – 7.7] op vlak van tevredenheid over de manier van werken en een score van 6.7 [4.9 – 8.5] op vlak van tevredenheid over de besproken thema's.

De begeleiders zeggen dat de methodiek aan de **verwachtingen** voldeed (vragenlijst). Een begeleider vermeldt hierbij dat het boeiend is om met mensen 'onder de waterlijn' te kijken en hen bepaalde processen te zien doormaken. Een andere begeleider zegt dat mensen zich erkend voelen in hun vraag door de ouderinterview. Een begeleider merkt op dat de toepassing van ouderinterview in de praktijk niet eenvoudig is. In de interviews geven de begeleiders aan dat de ouderinterview aan de verwachtingen voldeed. Ze verwijzen hierbij voornamelijk naar wat de ouderinterview oplevert voor ouders. Een begeleider zegt dat de combinatie met andere methodieken goed is en nodig is om ouders voor te bereiden op de eigenlijke ouderinterview. Een begeleider geeft ook aan heel tevreden te zijn over de vrijheid die er was om de sessies vorm te geven. Een begeleider ten slotte vermeldt dat het in de groep in Genk niet gelukt is om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren, omdat het proces daarvoor te kort was.

In die zin ben ik daar voorstander van, nog altijd en nog meer zelfs dan voor de training, omwille van het feit dat ouders langer en meer moeten nadenken over waar ze mee bezig zijn en omdat het toch een soort verbondenheid geeft zoals in een zelfhulpgroep, dat er niemand de alwetende is en de rest die maar moet luisteren.

Omdat ge daardoor zo, ik denk, ouders echt au sérieux probeert te nemen, ik zeg niet dat dat ergens anders niet is. Ik denk ge kunt daar evenzeer in een rol zitten, maar als ge daar (ouderinterview) in een bepaalde rol zit, dat het dan niet zo ideaal is.

Ik denk dat deze groep, en dat was eigenlijk het enige resultaat dat ik verhoopte, is het luisteren naar elkaar zonder dadelijk te reageren, vragen te stellen. Voor mij was dat, als ze dit kunnen, dan was voor mij het resultaat al voldoende. Het inleven en het teruggeven, dat weet ik dat dat heel moeilijk is, de manier waarop, dat dat anders zou kunnen.

Als belangrijkste **krachten** van de methodiek (vragenlijst) wordt het centraal stellen van de (krachten van de) ouder genoemd. Begeleiders vermelden ook het uitwisselen van verschillende meningen, het komen tot inzicht, het versterken van communicatieve vaardigheden en het aspect van (h)erkenning. De verschillende aspecten komen ook aan bod in de interviews.

Ik denk dat bevragen, dat zelf inzicht krijgen in, wat wilt ge nu eigenlijk of waarom is dat belangrijk, of hoe komt ge daar nu bij, ik denk dat dat wel sterk werkt naar ouders.

Dat ge mensen er toch wel in zag groeien, in dat proces wat wij wel proberen van onder die waterlijn, dat verhaal, dat ze dat toch wel meepikken. Ik vond het ook wel heel fijn om te zien dat mensen achteraf toch wel vroegen naar elkaars gegevens. ... Daarnaast dat mensen weer zelfzekerder, zo het gevoel van ik kan dat wel, het komt wel goe, dat steunende stuk, dat vond ik wel belangrijk.

Tijdens de sessie zelf bepalen wat en hoe. Echt het gevoel dat er naar hun geluisterd werd.

Dat mensen ideeën van elkaar krijgen, dat dat soms beter aanslaat dan als een deskundige zegt ik zou het zo of zo doen.

Als iemand anders u zo een vraag stelt die u raakt, dat is iets wat u bijblijft.

Zwaktes van de methodiek zijn volgens de begeleiders (vragenlijst) dat het moeilijk is om de methodiek uit te leggen aan het begin van de cursus; dat het een proces is dat tijd en oefening nodig heeft. Een begeleider vermeldt dat het niet eenvoudig is om de methodiek 'verkocht te krijgen' aan ouders. Ook de nadruk op het verbale wordt genoemd. Wat knelpunten in de toepassing betreft, verwijzen twee begeleiders naar het moeilijk komen tot reflectie. Enerzijds omdat sommige ouders concrete informatie verwachten, anderzijds omdat er toch een bepaald niveau van taalvaardigheid nodig blijkt te zijn. Daarnaast vermeldt een begeleider het betrekken van diverse temperamenten in het gesprek als een knelpunt. Een andere begeleider verwijst naar het niet komen opdagen van ouders. De verschillende aspecten komen ook aan bod in de interviews.

Dat je voelt dat mensen met een vraag zitten, maar dat die, bijv. eigenlijk iets heel vervelend, jongeren en media. En mensen komen niet verder als gewoon dat praktisch gedoe van je moet om 11u stoppen en niet naar sport kijken, alleen voor school, en dat mensen niet verder komen dan dat. En dat, er kwam verder niks uit, er kwam alleen maar meer frustratie uit. Want ja, alle tips die mensen geven, dat hebben ze al allemaal gedaan. Kijk, en dan houdt het ook op. Maar vooraleer ge, nu weten we dat ook wel, maar ge wilt dat dan zo niet opgeven.

Ge zit altijd in een groep, en sommige mensen passen niet in de groep. En ik weet ook niet, we hebben ook zo een paar keer iemand gehad die niks zei, en dan dacht ik van ja, toch komt ge. Het werken in de groep is niet voor iedereen een voordeel, dat klikt ook niet met iedereen.

Bepalende factoren voor het welslagen (vragenlijst) zijn volgens drie begeleiders de verwachtingen van ouders. Daarnaast verwijzen twee begeleiders naar het belang van een open, veilig klimaat. De ene begeleider zegt dat de coaches moeten uitnodigen tot en de andere begeleider dat ouders zich kwetsbaar moeten durven opstellen. Een begeleider vermeldt ook het aantal ouders die wekelijks aanwezig zijn als een belangrijke factor. De aspecten komen ook terug in de interviews.

Want uiteindelijk sta je wel ferm in je blootje he, als je daar zit. Ik weet niet of ik het zelf echt graag zou doen. Als een situatie leuk is, dan gaat dat nog, maar als een situatie zo wat nijpend is, ik weet het niet, dan zou ik toch al goed, ofwel met mensen die ik nooit zie, ofwel met mensen die ik al goed ken. Maar dan nog he.

We zijn er niet in geslaagd om van elke ouder een inbreng, uiteindelijk toch wel. Omdat ja, sommige mensen dat toch wel moeilijk vinden om hun ziel daarin bloot te leggen. Maar dat neemt niet weg dat die daar wel wat uit oppikken. Ik denk dat sommige mensen gewoon meer luisterend zijn dan ik wil vertellen over, en daar moet ge ook respect voor hebben, en, ge kunt een beetje triggeren en proberen om over de drempel te halen, maar ik kan ze niet over de drempel duwen he.

In de interviews werd gevraagd of ouderintervisie **geschikt is voor alle ouders en voor alle opvoedingsvragen**. Wat ouders betreft, wordt door twee begeleiders aangegeven dat een bepaald niveau van verbale communicatie nodig is en door één begeleider dat openheid en motivatie vereist zijn. Volgens de begeleiders is het aanpassen van de methodieken en verwachtingen nodig om ouderintervisie toepasbaar te maken voor bepaalde doelgroepen. Alle begeleiders geven aan dat niet alle opvoedingsvragen geschikt zijn; twee begeleiders zeggen dat de mate van herkenbaarheid en verbinding met het thema belangrijk zijn. Eén begeleider geeft aan dat de vraag een positieve insteek moet hebben.

Ik denk dat mensen gemotiveerd moeten zijn om naar een aantal samenkomsten te komen en zichzelf bloot te geven. En geïnteresseerd zijn in andere mensen. In se kan dat voor iedereen, dat maakt niet uit. Mensen moeten vooral zelf gemotiveerd zijn om er één en ander in te steken, niet in het minst hun tijd. Voor sommige mensen is het te bedreigend.

Nadeel in deze groep vooral, wat ze aanreiken is maar zo sterk als dat ze zelf zijn. Dat dat in deze groep beperkt is. Maar ook het doorleven van de dingen denk ik ook hoor.

Ik denk dat dat echt, dat ze er echt iets van leren. Maar dit te kort is, dat dit een proces is dat meer herhaald moet worden, en meer gedaan moet worden.

Ik denk dat het voor gewone opvoedingsvragen geschikt is. Als ge met zeer specifieke vragen zit, wordt het moeilijker. Ik denk dat het naar verheldering voor de ouder heel goed is, maar dat het voor de pakskes die ge van andere ouders u teruggeven, dat het heel mager wordt. Dat denk ik wel. Maar dat betekent niet dat het dan niet zinvol is, maar dat een ouder dan wat op zijn honger gaat blijven zitten als hij naar huis gaat. Voor een netwerk gelijk hier is dat niet erg, omdat ge dan een aanvulling kunt doen, dus op zich is dat niet zo erg. Maar voor een ouder op dat moment, misschien dat er dan te weinig terugkomt.

B- Tevredenheid rol als begeleider

De begeleiders geven zichzelf op een schaal van 0-10 gemiddeld een score van 4.7 [2.9 – 6.4] op vlak van tevredenheid over de eigen rol als begeleider.

De drie geïnterviewde begeleiders geven aan dat ze misschien nog niet voldoende vertrouwd en getraind waren om de ouderinterviews als methodiek ten volle te kunnen benutten. Het beschikken over vaardigheden i.v.m. communicatie en coaching wordt als belangrijk aangegeven. Begeleiders zeggen dat het niet gemakkelijk is en ook niet altijd gelukt is om enkel procesbegeleider te zijn. De inhoudelijke input werd soms geboden op vraag van ouders of was nodig om de bespreking te versterken. Een begeleider geeft aan dat het afhankelijk is van de groep of je meer deel bent van de groep of eerder procesbegeleider. Een begeleider vermeldt dat de aard van de problematiek waarmee ouders komen, ook een rol speelt. De drie begeleiders vermelden dat het in duo begeleiden van de ouderinterviews een meerwaarde is. Eén begeleider geeft het ook aan als een meerwaarde voor zichzelf als begeleider.

Ge zit daar dan wel, met, ik moet zwijgen en af en toe dat ik dan iets had van het is wel belangrijk om toch iets proberen mee te geven want dat gaat hen helpen, maar hoe doet ge dat dan, zonder van hey, ik zal het hier eens zeggen, dat was een beetje schipperen hoor.

Hoe lukt het u om alles naar boven te halen wat in die ouders zit. Soms ook wel de vragen van de groep. Als dat vragen zijn waar andere ouders nog nooit mee in contact geweest zijn, wordt dat wel een beetje moeilijker.

Als dat bij de mensen een vraag is, moeten we dat doen. Als dat hun nood is, wat gaat ge dan over iets anders beginnen.

In het begin waren er (ouders) die het daar lastig mee hadden en daardoor ook bijna afgehaakt hadden, maar ik denk, uiteindelijk dat ze ook wel voelden van wij krijgen wel advies in de intervisie, en dat is advies dat ook wel nuttig is. Dus ik denk niet dat ze dat echt gemist hadden. Maar dat is ook iets dat je als procesbegeleider wat moet aanvoelen van blijven we nog on track of moeten we ingrijpen. En wat we dan in X wel gedaan hebben omdat we echt merkten van ze blijven daar naar vragen. Daarna ging dat, was dat ook van de baan, was dat ook OK.

Ik denk dat dat vrij goed gelukt is, maar ik heb het er op bepaalde momenten heel moeilijk mee gehad. ... Dat was echt, dat was zo zo beklijvend en zo, dat was heel moeilijk om me in mijn rol te houden. Dat kwam te dicht ook op mijn vel, vanuit mijn eigen geschiedenis ... Dan ben ik echt wel uit mijne rol gegaan.

C- Tevredenheid groepssamenstelling & aantal sessies

Begeleiders zeggen dat een zestal ouders een goed aantal is om voldoende variatie en inbreng te hebben, en ouders toch voldoende aan bod te kunnen laten komen. Een begeleider zegt dat de nieuwsgierigheid anders werkt als ouders elkaar al dan niet reeds op voorhand kenden, maar dat het voor haar niet duidelijk is of elkaar kennen of niet kennen beter is.

Begeleiders zeggen dat het aantal sessies voldoende is. Belangrijk is vooral dat alle ouders aan bod kunnen komen. Eén begeleider geeft aan dat een terugkomsessie na een aantal maanden leuk zou zijn.

D- Tevredenheid geboden ondersteuning

De aangeboden ondersteuning werd niet door alle begeleiders gebruikt. De gebruikte ondersteuning (training Komma Kompagnie, trainingdagen, subsidie, co-begeleiding, materialenkoffer) wordt beoordeeld van eerder niet/eerder wel uitstekend tot uitstekend (zie bijlage 4, tabel 4).

In de interviews verwijzen begeleiders naar de meerwaarde van de co-begeleiding, de training en de aangereikte materialen.

4.4.3. BESLUIT

Ouders en begeleiders zijn algemeen tevreden over ouderintervisie, zowel wat betreft de inhoud als de werkwijze. Eén ouder is uitgesproken ontevreden over de gehele ouderintervisie. In de interviews geven ouders gemiddeld een score 8.3 en begeleiders een score 8 op vlak van algemene tevredenheid. Ouders zijn meer tevreden over de besproken thema's (gemiddelde score 7.8) dan begeleiders (gemiddelde score 6.7).

Belangrijkste sterktes volgens ouders zijn het praten met andere ouders en het nadenken over zichzelf als ouder. Begeleiders noemen het centraal stellen van de ouder als kracht van de methodiek.

De nadelen of knelpunten van ouderintervisie die zowel ouders als begeleiders vernoemen, zijn het sterk talige aspect van de ouderintervisie en het bewaken van een goede groepswerking. Een ouder vermeldt ook het bewaken van de tijd als een aandachtspunt. Begeleiders verwijzen het afstemmen op de verwachtingen van ouders en het moeilijk komen tot reflectie als knelpunten. Hiermee samenhangend is het 'houden' van ouders soms moeilijk.

Wat de inhoud betreft, geven de meeste ouders aan dat de ouderintervisie uiteindelijk aan de verwachtingen voldeed; voor drie van de geïnterviewde ouders was dit niet zo omdat geen oplossing voor het aangebrachte probleem werd gevonden. Ouders zijn algemeen tevreden over de bespreking van het eigen thema en van de door andere ouders aangebrachte thema's. Het anders leren kijken naar situaties en het delen van ideeën met andere ouders worden als positief ervaren. Sommige thema's waren minder herkenbaar of interessant. Het onverwachte van de methodiek tijdens de eerste sessie (in groep nadenken over vragen van ouders) wordt door alle ouders vermeld, en deed sommige ouders twijfelen om de sessies verder te zetten. Uiteindelijk wordt de werkwijze door de meeste ouders als positief, maar niet eenvoudig ervaren.

Ook voor begeleiders voldeed de ouderintervisie aan de verwachtingen. Begeleiders geven wel aan dat de toepassing van de methodiek niet eenvoudig is, in het bijzonder bij een maatschappelijk kwetsbare groep. Openheid en motivatie van deelnemers zijn bepalende factoren voor het welslagen.

Ouders zijn algemeen tevreden over de begeleiding. De sfeer die gecreëerd wordt en de aangebrachte structuur worden genoemd als belangrijke aspecten. Het niet bieden van inhoudelijke adviezen wordt door ouders aanvankelijk als vreemd ervaren; meerdere ouders geven aan dat begeleiders toch inhoudelijke input geboden hebben. Begeleiders zelf zijn eerder (on)tevreden over

zichzelf als begeleider (gemiddelde score 4.7). Het onvoldoende vertrouwd zijn met de methodiek en specifiek het onvoldoende beheersen van coachingsvaardigheden spelen hierbij een rol.

Ouders en begeleiders zijn tevreden over de groepsgrootte en het aantal sessies. Een zestal ouders per groep en een vijftal sessies lijken goed te zijn. Wat de groep betreft, worden een open houding en voldoende variatie in de groep als belangrijke factoren aangegeven voor het welslagen van de ouderinterview.

4.5. ONDERZOEKSVRAAG 3: OPTIMALISERING VAN OUDERINTERVISIE

4.5.1. STERKTES & SUGGESTIES VOLGENS OUDERS EN BEGELEIDERS

Op de vraag wat **zeker behouden moet blijven** in de ouderinterviews (interviews), antwoorden drie ouders dat de ouderinterviews in zijn geheel goed is en op die manier verder mag behouden blijven. Twee ouders vermelden de spelletjes en oefeningen om jezelf en je kwaliteiten te leren kennen als heel waardevol en leerrijk. Eén moeder vermeldt de roddelmethode als één van de leukste dingen. Eén moeder vindt het belangrijk dat de groep zelf de thema's kan kiezen waarover gesproken wordt. Begeleiders geven aan dat het centraal stellen van de (sterktes van de) ouder, het werken en bevragen in de groep, en het kunnen inspelen op wat er in een groep leeft zeker behouden moeten blijven. De begeleiders zien de meerwaarde van ouderinterviews binnen het aanbod opvoedingsondersteuning.

Er worden verschillende **suggesties** geformuleerd door ouders:

- Twee moeders zouden een terugkomsessie enkele maanden later leuk vinden.
- Enkele moeders zouden de groep groter maken om meer verschillende ideeën in de groep te kunnen hebben.
- Een moeder vindt het belangrijk dat de doelgroep en methode vooraf duidelijker gecommuniceerd worden, om niet met de verkeerde verwachtingen aan de ouderinterviews te beginnen.

Ook **begeleiders** formuleren suggesties:

- Twee begeleiders geven aan dat ruimere training wenselijk is. Eén begeleider vindt het heel belangrijk dat elke toekomstige begeleider de ervaring moet hebben tijdens de training om in de rol als ouder te zitten, om te voelen wat het betekent om daar op die manier als ouder te zitten. Een andere begeleider wil vooral sterker getraind worden in het begeleiden en coachen van groepen. Deze begeleider geeft ook aan dat een vervolgopleiding of een interview waarin dieper ingegaan kan worden op bepaalde aspecten, nuttig kan zijn.
- Een andere suggestie is dat er opvolging voorzien wordt voor ouders met vragen waarop tijdens de sessies niet of onvoldoende ingegaan kan worden.
- Een begeleider vindt het combineren van de ouderinterviews met andere methodieken belangrijk. Een zekere vrijheid kunnen hanteren in het vormgeven van de sessies en in het inspelen op de eigenheid en vragen van ouders wordt eveneens aangegeven als belangrijk.

4.5.2. OUDERINTERVISIE IN DE WOORDEN VAN OUDERS & BEGELEIDERS

Ouderintervisie is...

... Dat je met een groep mama's zijt, en dat daar een onderwerp naar voor geschoven wordt, en dat de mama's elkaar daarin kunnen steunen en oplossingen kunnen bieden.

... Werken vanuit jezelf, kijken naar wie ben ik, hoe ga ik met de dingen om.

... Een persoonlijke leerstijl om om te gaan met pubers, met de nadruk op persoonlijk.

... Het begint eigenlijk bij uzelf, hoe reageer ik op een reactie of op een vraag of op een gebeurtenis waar ze mee thuis komen. En niet direct ja nee, waarom, veel luisteren. Heel leerrijk, nen echte aanrader.

... Ouderintervisie is een stukje psychologie, kijken naar jezelf, leren om te gaan met problemen van pubers.

... Het zijn groepsbijeenkomsten waarop ge als ouder u vraag en uw verhaal over een opvoedingsthema kunt vertellen, en waar andere ouders u kunnen ondersteunen, maar waar we net hetzelfde van u verwachten, dat gij andere ouders ondersteunt bij hun vragen en zorgen in de opvoeding. Dat dat een heel fijne manier is om zo met uw vragen of zorgen of dingen waar je meer van wilt weten, mee kan omgaan. (begeleider)

... Dat is nu eens iets dat ge moet uitproberen, om zo met ouders te werken, omdat ge dan zelf meer denk ik kunt ingaan op waar zij mee bezig zijn als ouder. Dat ge nog meer dan in een spreekuur of in een andere groep, dat ge hun versterkt als ouder, omwille van het feit dat zij mee coach zijn van andere ouders. (begeleider)

... Iets wat leuk is, de moeite om te doen. Dat het eigenlijk wel fijn is omdat ge meer zicht krijgt algemeen wat opvoeden is, dat het geen kant en klaar dingske is, dat dat voor iedereen anders is, dat dat het juist zo boeiend maakt. Ge leert mensen op een heel andere manier kennen, da's eigenlijk gewoon fijn om te doen. (begeleider)

... Ik denk toch vooral ouders in hun sterkte zetten of ouders laten ervaren dat ze best wel sterk in hun schoenen staan. En die reflectie vind ik daar toch ook wel heel belangrijk aan. Heel veel ouders zijn heel bewust bezig met opvoeden, maar soms dat stukje eronder van wat maakt nu dat ik dat zo belangrijk vind, dat is logisch dat ge daaraan voorbij gaat, maar daar ook eens bij stilstaan en ik denk dat ge daar ook heel veel uithaalt. (begeleider)

Een ouder kan verwachten...

... Dat iedereen klaar gaat staan om u een antwoord te geven, en dat ge er wel gesteund uit komt.

... Het is iets leuks, ge leert eruit als ouder, en ge krijgt de mening van andere ouders.

... Dat er thema's worden besproken, dat ge toch, dat er tijd genoeg is.

... Veel zelf moeten doen he, en mondig moet zijn.

... Dat je meer zelfkennis krijgt als persoon maar ook als ouder. En ja, dat af en toe omdenken, anders denken

Een ouder kan niet verwachten...

... Pasklare antwoorden, maar wel heel veel hulpmiddelen.

... Dat zij veel dingen zouden aankaarten, een antwoord dat juist was en voor iedereen telde en voor elk moment

... Dat zij het voor u gaan oplossen, wel tips, maar het wordt niet opgelost.

...Dat die raad en daad gaat krijgen van een medewerker, ge moet dat zo en zo doen.

5. Conclusies & Aanbevelingen

5.1. ANTWOORDEN OP DE ONDERZOEKSVRAGEN

5.1.1. ONDERZOEKSVRAAG 1: UITKOMSTEN BIJ OUDERS & BEGELEIDERS

In antwoord op de eerste onderzoeksvraag kunnen we stellen dat bijna alle ouders en begeleiders veranderingen bij zichzelf ervaren door deelname aan ouderinterview. De uitkomsten zijn individueel verschillend. Ouders noemen het leren kijken naar zichzelf als ouder, het delen van ideeën met andere ouders, het naar elkaar leren luisteren, het elkaar helpen in het vinden van oplossingen, het anders leren omgaan met de kinderen en het krijgen van meer zelfvertrouwen.

Komma Compagnie stelt als centrale doelstelling voor ouderinterview het vergroten van de bewustwording van onderliggende overtuigen en motieven als basis voor het ontwikkelen van handelingsalternatieven. Meerdere ouders geven aan dat ze meer inzicht hebben gekregen in zichzelf en/of hun handelen. Voor sommige ouders leidt dit inzicht ook tot het anders gaan handelen in de opvoeding.

De uitkomsten bij ouders die het meest frequent genoemd worden, situeren zich in de domeinen van persoonlijke effectiviteit, sociale steun, communicatieve vaardigheden en zelfwaardering. Uitkomsten op vlak van persoonlijke ontwikkeling komen het minst vaak voor. We merken hierbij op dat het willen (bij)leren wel door heel wat ouders als reden voor deelname genoemd werd. Er werden geen significante verschillen gevonden op vlak van persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit en zelfwaardering tussen de eerste en de tweede meting bij ouders. Een begeleider van de Genkse groep merkt op dat het proces te kort was om de vooropgestelde doelstellingen te kunnen bereiken; ze geeft aan dat de eerste stappen hiertoe wel gezet zijn, maar dat herhaling en voortzetting van het proces nodig en zinvol zullen zijn. Er zijn aanwijzingen dat de ouderinterview bij sommige ouders ook op langere termijn effecten kan hebben, vooral op vlak van persoonlijke effectiviteit (toepassen van tips of voorstellen voor aanpak) en communicatieve vaardigheden (meer praten met de kinderen).

Door begeleiders worden vooral aspecten van persoonlijke effectiviteit en persoonlijke ontwikkeling genoemd als belangrijkste uitkomsten voor zichzelf. De uitkomsten lijken sterk individueel bepaald. Er werden geen significante verschillen gevonden op vlak van persoonlijke ontwikkeling, persoonlijke effectiviteit en zelfwaardering tussen de eerste en tweede meting bij begeleiders.

In elke groep werden andere werkvormen gebruikt en de ouderinterview-ronde zoals door Komma Kompagnie ontwikkeld, kwam niet even vaak aan bod. Het is op dit moment niet duidelijk in welke mate en op welke vlakken de eigenlijke ouderinterview-rondes enerzijds en de andere werkvormen anderzijds bijgedragen hebben aan de gerealiseerde uitkomsten.

5.1.2. ONDERZOEKSVRAAG 2: TEVREDENHEID BIJ OUDERS & BEGELEIDERS

Wat de tweede onderzoeksvraag betreft, kunnen we besluiten dat ouders en begeleiders algemeen tevreden zijn over zowel de inhoud als de werkwijze van de ouderinterview. Eén ouder is uitgesproken ontevreden.

Het centraal stellen van de ouder wordt als positief ervaren door zowel ouders als begeleiders. Ouders verwijzen ook naar het uitwisselen van ervaringen en ideeën met andere ouders. Beide positief ervaren aspecten vinden we terug bij de uitgangspunten van Komma Kompagnie voor het opzetten van ouderinterview.

De nadelen of knelpunten van ouderinterview die zowel ouders als begeleiders vernoemen zijn het sterke talige aspect van de ouderinterview en het bewaken van een goede groepswerking. Begeleiders verwijzen naar het afstemmen op de verwachtingen van ouders en het moeilijk komen tot reflectie als knelpunten. Enkele ouders vonden geen oplossing voor hun probleem tijdens de ouderinterview.

Ouders verwachten in eerste instantie dat begeleiders adviezen zullen aanreiken. De meeste ouders zijn (uiteindelijk) tevreden over de werkwijze waarbij ouders elkaar ondersteunen. Een aantal ouders haakte na de eerste sessie af omdat de ouderinterview niet aan de verwachtingen voldeed. Zowel ouders als begeleiders vermelden dat de werkwijze niet eenvoudig is. Het afstemmen van de verwachtingen, openheid vanwege de deelnemers, een bepaald niveau van taalvaardigheid, en voldoende herkenbaarheid en tegelijk variatie in de groepssamenstelling zijn bepalende factoren voor het welslagen van de ouderinterview.

Het knelpunt in verband met de verwachtingen van ouders sluit aan bij de bedenking die Komma Kompagnie uit bij de invulling van opvoedingsondersteuning als informatie-overdracht en de beperkingen hiervan. De kracht van het samen nadenken met ouders om problemen op te lossen die Komma Kompagnie centraal stelt, wordt door de meeste deelnemende ouders (uiteindelijk) ook erkend. Het belang van het afstemmen van verwachtingen ten aanzien van de interview en de rol van de begeleider, zoals beschreven door De Haan (2006), wordt bevestigd. Het zich willen open stellen tijdens de ouderinterview, wat door Komma Kompagnie maar ook door ouders en begeleiders als

voorwaarde voor deelname wordt aangegeven, hangt hiermee samen. Voor sommige ouders lijkt het te volstaan om verwachtingen af te stemmen tijdens de sessies zelf. Andere ouders lijken het toch belangrijk te vinden dat reeds bij de werving van ouders duidelijker wordt beschreven wat ouderinterview inhoudt en wat ouders er wel of niet van kunnen verwachten.

De ervaren knelpunten in verband met de groepswerking en de verbale aspecten van de ouderinterview worden niet beschreven door Komma Kompagnie.

Ouders zijn algemeen tevreden over de begeleiding. De sfeer en de aangebrachte structuur vinden ze positief. Begeleiders zelf zijn minder tevreden over hun eigen rol. Het onvoldoende beheersen van de methodiek en van coachingsvaardigheden worden als knelpunten aangegeven.

5.1.3. ONDERZOEKSVRAAG 3: OPTIMALISERING VAN OUDERINTERVIEW

Ouders en begeleiders beschouwen ouderinterview algemeen als waardevol. Te behouden elementen zijn het centraal stellen van de ouder en zijn vragen, de groepswerking, en de variatie in gebruikte werkvormen.

Suggesties zijn o.a. het duidelijker vooraf communiceren over de doelstellingen van de ouderinterview, het organiseren van een terugkomsessie, het voorzien van opvolging voor vragen van ouders die niet behandeld kunnen worden, en het aanbieden van meer training en interview voor begeleiders.

Verdere aanbevelingen worden besproken in punt 6.3

5.2. BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK

Ten eerste is de methodiek ouderinterview zoals uitgewerkt door Komma Kompagnie nog volop in ontwikkeling. De uitgangspunten, doelstellingen en vormgeving van de ouderinterview waren bij aanvang van het onderzoek niet volledig en eenduidig omschreven. Een belangrijk knelpunt is onder andere de inhoudelijke invulling en afbakening van de concepten 'persoonlijke ontwikkeling', 'persoonlijke effectiviteit' en 'zelfwaardering'. De vragen in de vragenlijst enerzijds en de geformuleerde doelstellingen anderzijds, geven een (deels) andere betekenis aan de concepten. Dergelijke onduidelijkheden maakten de dataverzameling (bijv. keuze van instrumenten, te bevragen thema's in de interviews) en de interpretatie van de resultaten niet eenvoudig.

Ten tweede is ook de ouderinterview zoals in Limburg toegepast nog volop in ontwikkeling. In Limburg werd de ouderinterview zoals Komma Kompagnie ze ontwikkelde niet strikt toegepast, maar

werden ook andere en in elke groep verschillende werkvormen gebruikt. Deze grote verscheidenheid maakte het vanuit een onderzoeksoogpunt moeilijk om de resultaten te interpreteren, en om uitspraken te doen over de Limburgse ouderintervisie als geheel en over de verschillende groepen heen.

De kleinschaligheid van het onderzoek betekent ten derde dat de conclusies met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Ze zijn immers gebaseerd op een beperkt aantal ingevulde vragenlijsten en geïnterviewde deelnemers, zeker op niveau van de begeleiders. In de vragenlijsten die bij alle ouders en begeleiders werden afgenomen, werd niet gepeild naar al de door Komma Kompagnie vooropgestelde doelstellingen en slechts in beperkte mate naar tevredenheid. We baseren ons voor de uitkomsten en tevredenheid bij ouders en begeleiders dus in sterke mate op de informatie uit de interviews. We merken hierbij op dat in de Neerpeltse groep die geïnterviewd werd de ouderintervisie-ronde in vijf van de zes sessies toegepast werd en dus vaker dan in al de andere groepen. Het is mogelijk dat de frequentie van de ouderintervisie-ronde de uitkomsten en tevredenheid bij ouders beïnvloed heeft. We merken tevens op dat slechts twee moeders van de Genkse groep geïnterviewd werden, waardoor het moeilijk is om conclusies te trekken over de mogelijkheden en knelpunten van de toepassing van ouderintervisie bij maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Ten slotte vermelden we dat het verloop van de ouderintervisie in Genk sterk beïnvloed werd door onverwachte en uitzonderlijke omstandigheden. Ook de uitkomsten en tevredenheid werden mogelijks hierdoor beïnvloed.

5.3. AANBEVELINGEN

Uit de resultaten van dit verkennende onderzoek blijkt dat ouderintervisie een meerwaarde kan betekenen voor het landschap van opvoedingsondersteuning. Ouders en begeleiders zijn algemeen tevreden over de ouderintervisie en ervaren bepaalde uitkomsten bij zichzelf na deelname aan de ouderintervisie. Alle ouders vermelden het onverwachte van de methodiek. Ze hebben aanvankelijk de verwachting dat de professionals adviezen zullen aanreiken voor hun vragen of problemen (cf. huidige maatschappelijke invulling van opvoeding en opvoedingsondersteuning), maar ontdekken gaandeweg dat ze zelf in staat zijn om antwoorden aan te reiken voor zichzelf of voor andere ouders.

Ouderintervisie lijkt algemeen dus te slagen in haar opzet om een vorm van opvoedingsondersteuning te zijn die de deskundigheid en het zelfvertrouwen van de ouder erkent en versterkt, en een alternatief te bieden voor bepaalde vormen van opvoedingsondersteuning die sterk focussen op informatie-overdracht van deskundige naar ouder. Het lijkt ons de moeite waard om in de toekomst de mogelijkheden van ouderintervisie verder te verkennen en te verfijnen.

We formuleren in wat volgt een aantal aanbevelingen voor het verder uitbouwen van ouderintervisie in Limburg.

1- Beschrijving & situering Limburgse ouderintervisie

Het Steunpunt Opvoedingsondersteuning liet zich inspireren door Komma Kompagnie voor het uitbouwen van ouderintervisie in Limburg, maar gaf uiteindelijk toch een heel eigen invulling aan het concept. Enerzijds werden een aantal principes en ideeën van Komma Kompagnie overgenomen. In elk van de deelnemende groepen werd de structuur van de ouderintervisie-ronde toegelicht tijdens de eerste sessie en toegepast in één of meerdere daaropvolgende sessies. Anderzijds werden bepaalde uitgangspunten uitdrukkelijk niet uitgewerkt en werd de ouderintervisie-ronde aangevuld met allerlei andere werkvormen.

Gezien de vele aanpassingen die gebeurd zijn ten opzichte van de oorspronkelijke ouderintervisie, stelt zich de vraag in welke mate de uitgangspunten, doelstellingen en werkwijze van Komma Kompagnie toepasbaar en toereikend zijn voor de Limburgse ouderintervisie. Om een kwaliteitsvolle toepassing van de Limburgse ouderintervisie in de praktijk te bevorderen, is het aangewezen om na te denken op welke doelgroep men zich richt, welke doelstellingen men voorop wil stellen, op welke manier deze doelstellingen best bereikt kunnen worden (bijv. keuze van inhoud en werkvormen; rol van de begeleider) en hoe de werkwijze transfereerbaar kan zijn naar andere begeleiders. Ook om het Limburgse concept van ouderintervisie duidelijker te kunnen situeren ten opzichte van het bestaande aanbod opvoedingsondersteuning, is het belangrijk om de eigenheid van de methodiek duidelijker weer te geven. Een beter inzicht in gelijkenissen en verschillen ten opzichte van andere vormen van opvoedingsondersteuning kan de positie van ouderintervisie in het hulpverleningslandschap eventueel versterken en kan ook de beslissing van een organisatie om al dan niet aan de slag te gaan met ouderintervisie ondersteunen.

2- Doelgroep

Ouderintervisie zoals uitgewerkt door Komma Kompagnie is in principe mogelijk voor alle ouders die zich niet in een crisissituatie bevinden. Alle begeleiders van de Limburgse ouderintervisie geven echter aan dat de toepassing niet eenvoudig is. Onder andere wordt hierbij verwezen naar de taalvaardigheid, maar ook naar de verwachtingen en motivatie van ouders. In de Genkse groep bleken bepaalde problemen te dringend, waardoor niet aan de ouderintervisie-rondes toegekomen kon worden. Ook in de andere groepen werd de ouderintervisie-ronde niet in elke sessie toegepast.

Eenzijds lijkt het aangewezen om na te gaan in welke mate bij de werving duidelijker kan of moet vermeld worden wat de ouderintervisie inhoudt en wat ervan verwacht kan worden, echter zonder ouders af te schrikken.

Anderzijds lijkt het ons belangrijk om ruimer te experimenteren met de toepassing van ouderintervisie bij een zeer divers publiek, inclusief maatschappelijk kwetsbare ouders. Op die manier kan duidelijker in kaart gebracht worden in welke mate de werkwijze toepasbaar en zinvol is voor elke ouder, of er aanwijzingen zijn voor bijkomende contra-indicaties, en welke aanpassingen in doelstellingen en/of werkvormen eventueel nodig zijn om tot resultaten en tevredenheid te komen bij alle deelnemende ouders.

3- Werkvormen en methodieken

De eigenlijke ouderintervisie-ronde was in de Limburgse ouderintervisie onderdeel van een ruimere sessie met ouders. De keuze van inhoud en werkvormen werd overgelaten aan de begeleider, o.a. om voldoende vraaggestuurd te kunnen werken met een groep. De vrijheid en flexibiliteit werden door sommige begeleiders als positief ervaren. Toch kan het aangewezen zijn om een aantal methodieken en werkvormen duidelijker aan te reiken aan toekomstige begeleiders, zoals dit nu ook al deels gebeurde via de ondersteuningsmap en de materialenkoffier. Op die manier kan mee bewaakt worden dat de gebruikte werkvormen voldoende in relatie staan tot de doelstellingen en achterliggende ideeën van ouderintervisie, en wordt de toepassing van de ouderintervisie door meerdere, verschillende begeleiders eenvoudiger. Mogelijks worden de uitvoering en het welslagen van de eigenlijke ouderintervisie hierdoor bevorderd. Ook het aanreiken van specifieke werkvormen voor bijv. maatschappelijk kwetsbare groepen kan hierbij belangrijk zijn.

4- Training voor begeleiders

Begeleiders van ouderinterview in Limburg volgden de training aangeboden door Komma Kompagnie. Enerzijds moet nagegaan worden of het zinvol en nodig is om in de toekomst een eigen training te ontwikkelen, die beter aansluit bij de eigenheid van de Limburgse ouderinterview. Het ondersteunen van begeleiders in het selecteren van werkvormen (cf. aanbeveling 3) zou hierin onder andere een plaats kunnen krijgen.

Anderzijds bleken de huidige begeleiders niet erg tevreden over de invulling van de eigen rol tijdens de ouderinterview en gaven ze aan dat extra training vooraf en/of tijdens de interview wenselijk is. Training in functie van het beter beheersen van de proces- en coachingsaspecten van de ouderinterview kan bijdragen aan de tevredenheid van de begeleiders over de eigen rol maar ook aan het realiseren van meer en/of sterkere uitkomsten en tevredenheid bij ouders.

5- Kwaliteitsbewaking

Het inbouwen van een vorm van kwaliteitsbewaking (bijv. groepsevaluatie, individuele vragenlijst, ...) tijdens het implementeren van een interventie, biedt mogelijkheden voor het verder ontwikkelen en verbeteren van een methodiek. Gezien de verkennende en 'experimenterende' fase waarin de Limburgse ouderinterview zich bevindt, kan deze kwaliteitsbewaking belangrijk zijn bij toekomstige toepassingen van de ouderinterview.

In de eerste plaats denken we aan aspecten van procesevaluatie door de begeleiders. Begeleiders kunnen na afloop van een sessie systematisch reflecteren over geslaagde en minder geslaagde aspecten van de sessie en over factoren die hier volgens hen hebben toe bijgedragen. Deze reflecties worden best ook nauwgezet genoteerd. Op die manier kunnen tussentijds en na afloop van een reeks ouderinterview good practices worden afgeleid die inspirerend en richtinggevend kunnen zijn voor begeleiders en voor de verdere uitbouw van de Limburgse ouderinterview. De geregistreerde informatie kan ook nuttig zijn tijdens de training van toekomstige begeleiders (cf. aanbeveling 4).

Indien in de toekomst van de Limburgse ouderinterview ervoor gekozen zou worden om bij de start en op het einde van de sessies een vragenlijst af te nemen bij ouders en/of begeleiders, lijkt het ons aangewezen om de samenstelling en de formulering van de voor het onderzoek gebruikte vragenlijsten te herbekijken. Wat formulering betreft, zijn de huidige vragen erg abstract geformuleerd en voor interpretatie vatbaar. Mogelijks kan een wat concretere formulering leiden tot

interessantere of meer significante resultaten. Op inhoudelijk vlak werden in de huidige vragenlijsten niet alle vooropgestelde doelstellingen bevraagd en werd slechts in beperkte mate gepeild naar tevredenheid bij ouders en begeleiders. Welke inhoudelijke focus in de vragenlijsten gelegd wordt, zal afhankelijk zijn van de uitgangspunten en doelstellingen die het Steunpunt naar voor wil schuiven voor de Limburgse ouderintervisie.

6. Bibliografie

- Baartman, H. (2004). Verantwoordelijkheid van ouders en legitimering van opvoedingsondersteuning. In L. Vandemeulebroecke, & A. De Munter (red.), *Opvoedingsondersteuning. Visie en kwaliteit*. Leuven: Universitaire Pers Leuven.
- Bellersen, M., & Kohlmann, I. (2009). *Praktijkboek intervisie: Proces en methoden*. Deventer: Kluwer.
- Benammar, K. (2005). Reflectie als drijfveer van het leerproces. *Onderzoek van Onderwijs, jg 34*, pp.14-17.
- Benammar, K., van Schaik, M., Sparreboom, I., Vrolijk, S., & Wortman, O. (2006). *Reflectietools*. Den Haag: Boom Lemma.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Colpin, H. (2001). De gezinsopvoeding: een conceptueel kader. In L. Vandemeulebroecke, H. Van Crombrugge, & J. Gerris (red.), *Gezinspedagogiek. Deel 1: Actuele thema's in onderzoek en praktijk*. Leuven-Apeldoorn: Garant.
- De Haan, E. (2006). *Leren met collega's: praktijkboek intercollegiale consultatie*. Assen: van Gorcum.
- EXPOO. (2010). *Ontmoetingsplaatsen. Eindverslag dialoogmoment*. Afgehaald via www.expoo.be
- EXPOO. (2011). *Themabundel 'Hebben ouders behoefte aan opvoedingsondersteuning'*. Afgehaald via www.expoo.be
- Groen, M. (2011). *Reflecteren: de basis. Op weg naar bewust en bekwaam handelen*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Hendriksen, J. (2002). *Werkboek intervisie*. Soest: Uitgeverij Nelissen.
- Kind & Gezin (2010). *Nota 'Krijtlijnen voor de uitbouw van een versterkte preventieve gezinsondersteuning'*. Afgehaald via www.expoo.be
- Komma Kompagnie (n.d.). *Visiedocument ouderinterview*. Afgehaald via www.kommakompagnie.nl
- Komma Kompagnie (2010). *Reader bij de tweedaagse vorming ouderinterview*.
- Komma Kompagnie (2011). *Conceptartikel: Ouders in de ouderbegeleidende positie*.

Moran, P., Ghatge, D., & van der Merwe, A. (2004). *What Works in Parenting Support?* Department for Education and Skills.

NJI (n.d.). *Handleiding werkblad beschrijving interventie*. Afgehaald via www.nji.nl

NJI (n.d.). *Erkenningscommissie interventies: Niveaus van erkenning en erkenningscriteria*. Afgehaald via www.nji.nl

Nys, K. (2004). Empowerment als leidend beginsel. In L. Vandemeulebroecke, & A. De Munter, *Opvoedingsondersteuning. Visie en kwaliteit*. Leuven: Universitaire Pers Leuven.

Nys, K. (2012). Verbondenheid en samen delen. Ouders op zoek naar 'samen' opvoeden? In H. Haerden, *Nadenken over opvoeding*. Antwerpen: Garant.

Nys, K., Vandemeulebroecke, L., & Wouters, A. (2007). Een concept voor opvoedingsondersteunend groepswork met kansarme gezinnen. In L. Vandemeulebroecke, H. Van Crombrugge, J. Janssens, & H. Colpin (red.), *Gezinspedagogiek - Deel 2: Opvoedingsondersteuning, volume 2*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

Nys, K., & Van den Bruel, B. (2009). Verankering van opvoedingsondersteuning in Vlaanderen. In B. Prinsen, *Lichtvoetig door de opvoeding. Over opvoedingsondersteuning als levenswerk*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut (Liber amicorum bij het afscheid van Geurdina Blokland).

Pezalla, A., Pettigrew, J., & Miller-Day, M. (2012). Researching the researcher-as-instrument: an exercise in interviewer self-reflexivity. *Qualitative Research*, 12(2).

Provinciaal Steunpunt Opvoedingsondersteuning (2011). *Ondersteuningsmap ouderinterview*.

Ramaekers, S. (2009). Moeten ouders de opvoeders van hun kinderen zijn. *POW Alert*.

Ramaekers, S., & Suissa, J. (2010). Wanneer is 'goed' ook 'goed genoeg'. Enkele kanttekeningen bij de verwetenschappelijking van de ouder-kind relatie. *Signaal*, 72, pp.4-22.

Rietveld, L., & van Rooijen-Mutsaers, K. (2012, December). *Wat werkt bij supervisie, interview en coaching?* Afgehaald via: www.nji.nl

Speetjens, P., Van der Linden, D., & Goossens, F. (2009). *Kennis over opvoeden. De vragen van ouders, het aanbod van de overheid en de mogelijkheden van de markt*. Utrecht: Trimbos Instituut.

van Beek, F. (2004). *Zo willen wij het. Wat jongeren en ouders belangrijk vinden als zij hulp nodig hebben*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Van Crombrugge, H. (2009). *Ouders in soorten*. Antwerpen: Garant.

Van der Pas, A. (2007). *Handboek methodische ouderbegeleiding. Theorie en praktijk ter discussie*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Vandemeulebroecke, L., Colpin, H., Maes, B., & De Munter, A. (2004). Een verantwoorde begripsomschrijving. In L. Vandemeulebroecke, & A. De Munter (red.), *Opvoedingsondersteuning. Visie en kwaliteit*. Leuven: Universitaire Pers Leuven.

Veerman, J. W., & van Yperen, T. A. (2008). Wat is praktijkgestuurd effectonderzoek? In T. A. van Yperen, & J. W. Veerman (red.), *Zicht op effectiviteit. Handboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg* (p. 17-34). Delft: Eburon.

Woodhead, M., James, A., & Thomas, N. (2005). Parenting and parenting support. *Children and society*, 19(4).

7. Bijlagen

7.1. BIJLAGE 1: VRAGENLIJST VOOR OUDERS & BEGELEIDERS

VRAGENLIJST VOOR OUDERS

Eerste en tweede meting: Deel 1	
Persoonlijke ontwikkeling/leren	1 2 3 4 5
Ik wil leren als ouder	
Ik weet wat ik wil leren als ouder	
Ik leer uit situaties die ik als ouder meemaak	
Ik probeer regelmatig een andere aanpak uit	
Persoonlijke effectiviteit	1 2 3 4 5
Dat wat ik wil leren als ouder zet ik om in doelen	
Mijn doelen zijn realistisch en haalbaar	
Ik bereik wat ik me had voorgenomen te bereiken	
Zelfwaardering	1 2 3 4 5
Ik ken mijn kwaliteiten als ouder	
Ik ken mijn valkuilen als ouder	
Ik aanvaard mijn gevoelens en gedachten als ouder	
Ik deel mijn gevoelens en gedachten als ouder met anderen	
Wanneer ik mijn gedrag als ouder niet goed vind, blijf ik toch positief over mezelf	
Als ik problemen tegenkom als ouder vind ik daar meestal een oplossing voor	
Ik ben tevreden over hoe ik mijn ouderrol invul	

Eerste meting: Deel 2
Wat verwacht je van de ouderinterview?
Waarom doe je mee?

Tweede meting: Deel 2	
Vragen over methodiek	1 2 3 4 5
Hoe beoordeel je je inzet tijdens de sessies?	
In welke mate had je ruimte om je eigen reflecties/gedachten in te brengen?	

Hoe heb je de sfeer in de groep ervaren?
Kan je omschrijven wat de begeleiding voor je betekend heeft?
Voldeed de ouderinterview aan je verwachtingen? Waarom wel/niet?
Wat heb je geleerd van de groep?
Heb je iets geleerd van de begeleiding? Zo ja, wat?
Ben je ook thuis met de ouderinterview bezig?
Heb je nog andere suggesties/opmerkingen?

VRAGENLIJST VOOR BEGELEIDERS

Eerste en tweede meting: Deel 1	
Persoonlijke ontwikkeling/leren	1 2 3 4 5
Ik wil leren als begeleider	
T1: Ik ben me bewust van wat ik als begeleider nog kan leren	
T2: Ik weet wat ik wil leren als begeleider	
Ik leer uit situaties die ik als begeleider meemaak	
Ik probeer regelmatig een andere aanpak uit	
Ik ben me bewust van mijn eigen leerpunten en houd daar rekening mee in de praktijk	
Persoonlijke effectiviteit	1 2 3 4 5
Dat wat ik wil leren als begeleider zet ik om in doelen	
Mijn doelen zijn realistisch en haalbaar	
Ik bereik wat ik me had voorgenomen te bereiken	
Zelfwaardering	1 2 3 4 5
Ik ken mijn kwaliteiten als begeleider	
Ik ken mijn valkuilen als begeleider	
Ik aanvaard mijn gevoelens en gedachten als begeleider	
Ik deel mijn gevoelens en gedachten als begeleider met anderen	
Wanneer ik mijn gedrag als begeleider niet goed vind, keur ik mijzelf als persoon niet af	
Als ik problemen tegenkom als begeleider vind ik daar meestal een oplossing voor	
Ik ben tevreden over hoe ik mijn rol als begeleider invul	

Eerste meting: Deel 2
Wat verwacht je van ouderinterview?
Waarom doe je mee?
Namen van de partnerorganisaties
Welke rol namen de respectievelijke partners op de in de organisatie van de ouderinterviewgroep?
Is de ouderinterviewgroep een nieuwe/bestaande groep? Licht toe.
Is er een bindend thema waar de werving rond werd opgezet?
Hoe is de werving opgezet?
Welke communicatiemiddelen zijn ingezet?
Op welke manier?
Was er samenwerking rond werving?
Zijn er huisbezoeken afgelegd?
Was het een open aanbod of gericht naar een welbepaalde doelgroep?

Tweede meting: Deel 2	
Hoe ervaar je de geboden ondersteuning?	1 2 3 4 5
Training door Kommakompagnie	
Ontmoetingsdagen	
Subsidie Vlaamse Coördinatoren	
Aanbod co-begeleiding door Steunpunt Opvoedingsondersteuning	
Aanbod co-begeleiding door Vlaamse Coördinatoren	
Materialenkoffer	

Hoeveel ouders namen deel?
Geef een beschrijving van de diversiteit in de groep.
Hoeveel ouders haakten af?
Op welk moment haken ouders af?
Weet je waarom ouders afhaken?
Welke factoren zijn bepalend voor het welslagen van ouderinterview? Omschrijf
Welke knelpunten ben je tegengekomen in de toepassing van de methodiek? Omschrijf.

Wat is de kracht van de methodiek? Omschrijf.

Wat is de zwakte van de methodiek? Omschrijf.

Welke evoluties heb je waargenomen bij deelnemers? Omschrijf.

Welke evoluties heb je vastgesteld bij jezelf? Omschrijf.

Strookt de uitvoering met de verwachtingen die je had na de training tot begeleider ouderinterview? Omschrijf.

Zou je ouderinterview als methodiek promoten? Motiveer je antwoord.

7.2. BIJLAGE 2: INTERVIEWLEIDRAAD VOOR OUDERS & BEGELEIDERS

TOPICS INTERVIEW OUDERS

INTRO

Ouderinterview is een nieuwe manier om ouders de kans te geven om met hun vragen over opvoeding aan de slag te gaan. We vinden het belangrijk om te weten hoe ouders dit ervaren. Bij de start en op het einde van de sessies vulde je al een vragenlijst in. Met dit interview willen we graag wat dieper ingaan op jouw ervaringen met ouderinterview. We willen graag bespreken wat je vond van de interview, wat je deelname voor jou betekend heeft, wat je goed en minder goed vond aan ouderinterview, en of je eventueel suggesties hebt om ouderinterview te verbeteren. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het gaat immers om jouw mening en ervaring. Het interview wordt opgenomen, maar na de verwerking worden alle opnames gewist. Alle gegevens die we verzamelen, worden anoniem verwerkt; jouw naam of die van je kinderen zullen dus nooit verschijnen in een rapport.

1. GEZINSSITUATIE

Vanuit vragenlijst hebben we volgende gegevens:

- *Geslacht ouder*
- *Opleidingsniveau ouder (geen diploma, diploma SO, diploma HO)*
- *Naam + leeftijdscategorie kinderen (0-6/6-12/12-18/>18)*

Voor we starten met de eigenlijke vragen over hoe jij ouderinterview ervaren hebt, wil ik je graag enkele vragen stellen over je gezin. We vinden het belangrijk om een beeld te krijgen van welke gezinnen hebben meegedaan aan ouderinterview. Daarnaast is het handig voor mij om te weten hoe jouw gezin eruit ziet, zodat ik doorheen het interview goed kan volgen over wie je het hebt als je over je kinderen of je gezin spreekt.

1.1 Startvraag: Wie maakt allemaal deel uit van jouw gezin?

➔ Rest: zie invulkader

Na afronding:

Bedankt voor deze gegevens. Laten we nu verder gaan met de eigenlijke vragen over hoe jij OI ervaren hebt.

2. ACHTERGROND DEELNAME

- 2.1. Hoe heb je OI leren kennen?
- 2.2. Waarom wilde je deelnemen?
- 2.3. Wat sprak je aan in het aanbod?
- 2.4. Wat verwachtte je van OI?
- 2.5. Op het moment dat je besliste om deel te nemen:
 - 2.5.1. Had je specifieke vragen of maakte je je zorgen over de opvoeding van je kind/kinderen?
 - 2.5.1.1. Welke vragen?
 - 2.5.1.2. Welke zorgen?

- 2.5.2. In welke mate had je op dat moment het gevoel dat je nood had aan ondersteuning bij de opvoeding van je kind/kinderen? + inschalen
- 2.6. Heb je al eens hulp gezocht in verband met de opvoeding van je kind/kinderen?
- 2.7. Zo ja, welke hulp of bij wie?
- 2.8. Praat je wel eens met andere mensen over de opvoeding van je kind/kinderen?
- 2.9. Heb je eerder al deelgenomen aan cursussen, trainingen of praatgroepen voor ouders?
 - 2.9.1. Zo ja, welke?
- 2.10. Ervaring van ouderschap?
 - 2.10.1. Wat betekent het voor jou om ouder te zijn?
 - 2.10.2. In welke mate ben je tevreden over hoe je op dit moment je ouderrol invult?
 - 2.10.2.1. Kan je op deze puntenschaal aangeven hoe tevreden je bent?
 - 2.10.2.2. Waarover ben je tevreden?
 - 2.10.2.3. Waarover ben je niet tevreden?
 - 2.10.3. In welke mate wil je je graag ontwikkelen of leren als ouder?
 - 2.10.3.1. Wat zou je graag ontwikkelen?
 - 2.10.3.2. Wat zou je willen leren?
 - 2.10.3.3. Wat zou je graag anders willen zien in de invulling van je ouderrol?

3. EFFECTEN

- 3.1. Wat heeft het meedoen aan OI voor jou betekend of bijgebracht?
 - 3.1.1. Kan je uitleggen wat het heeft betekend?
 - 3.1.2. Kan je uitleggen wat het heeft bijgebracht? (of wat heb je eruit geleerd?)
- 3.2. Heb je door je deelname nieuwe inzichten gekregen in je functioneren als ouder?
 - 3.2.1. Welke nieuwe inzichten heb je gekregen?
 - 3.2.2. Heb je nieuwe inzichten gekregen in je gevoelens en gedachten als ouder?
 - 3.2.3. Heb je nieuwe inzichten gekregen in je handelen als ouder?
- 3.3. Ben je door je deelname aan OI anders gaan handelen in de opvoeding van je kind/kinderen? (bijv. een nieuwe aanpak uitgeprobeerd)
 - 3.3.1. Kan je een concrete situatie noemen waarin je anders handelde door OI?
 - 3.3.2. Wat heeft jou er toe aangezet om een andere aanpak uit te proberen?
- 3.4. Ben je door je deelname aan OI op een andere manier gaan communiceren in je gezin? (bijv. met je kinderen, partner)
 - 3.4.1. Wat doe je anders?
 - 3.4.2. Wat heeft jou ertoe aangezet om anders te communiceren?
- 3.5. Heb je je deelname aan OI als steunend ervaren in de opvoeding?
 - 3.5.1. Wat heeft ervoor gezorgd dat je je gesteund voelde als ouder?
- 3.6. Eerder in het gesprek hadden we het over wat je wil leren of ontwikkelen als ouder
 - 3.6.1. In welke mate heeft OI voor jou bijgedragen aan wat je wil leren of ontwikkelen als ouder?
 - 3.6.1.1. Op welke manier heeft OI hiertoe bijgedragen?
- 3.7. Eerder in het gesprek hadden we het ook over hoe tevreden je bent over de invulling van je ouderrol?
 - 3.7.1. In welke mate heeft OI voor jou bijgedragen aan je tevredenheid over je ouderrol?
 - 3.7.1.1. Op welke manier heeft OI hieraan bijgedragen?
- 3.8. Wat neem je naar de toekomst mee uit de OI?

4. TEVREDENHEID

4.1. Ben je tevreden over OI?

4.1.1. Kan je op deze puntenschaal aanduiden hoe tevreden je bent?

4.1.2. Wat zijn voor jou de positieve kanten van OI?

4.1.3. Zijn er voor jou ook negatieve kanten aan OI?

4.1.3.1. Wat vond je minder goed aan OI?

4.1.3.2. Is er iets dat je gemist hebt in de OI?

4.1.4. Voldeed de OI aan je verwachtingen?

4.1.4.1. Wat was anders dan je vooraf verwacht had?

4.1.4.2. Zou je opnieuw deelnemen met wat je nu weet over OI?

4.1.5. Indien ouder reeds eerder een training/cursus/hulp voor ouders volgde: Heb je OI als anders ervaren dan de eerdere cursus of training/ hulp?

4.1.5.1. Wat was anders?

4.2. In welke mate ben je tevreden over de thema's die besproken werden tijdens OI?

4.2.1. Kan je op deze puntenschaal aanduiden hoe tevreden je bent?

4.2.2. In welke mate ben je tevreden over de bespreking van je eigen thema tijdens OI?

4.2.2.1. Puntenschaal

4.2.2.2. Welke vraag of welk thema heb jij ingebracht?

4.2.2.3. Was er voldoende tijd om je vraag te bespreken?

4.2.2.4. Hoe heb je het ervaren om samen met andere ouders in een groep na te denken over jouw vraag?

4.2.2.5. Heb je door de bespreking een antwoord gekregen op je vraag?

4.2.2.6. Verschillende mensen hebben wellicht verschillende meningen over een probleem of over mogelijke oplossingen.

4.2.2.6.1. Hoe heb je dat ervaren?

4.2.2.6.2. Hoe ben je hiermee omgegaan?

4.2.2.6.3. Wat zijn volgens jou de voordelen van het samen in een groep nadenken over een probleem?

4.2.2.6.4. Wat zijn volgens jou de nadelen van het samen nadenken?

4.2.2.7. Had je nog vragen of thema's die niet aan bod zijn gekomen?

4.2.3. In welke mate ben je tevreden over de vragen die door andere ouders ingebracht werden?

4.2.3.1. Puntenschaal

4.2.3.2. Welke thema's werden besproken?

4.2.3.3. Was er voldoende tijd om elk van de thema's te bespreken?

4.2.3.4. Denk je dat de ouders na de bespreking een antwoord hadden op hun vraag?

4.2.3.5. Hoe heb je het ervaren om mee na te denken over de vragen van andere ouders?

4.2.3.6. In OI moeten andere ouders vragen stellen aan de ouder in kwestie om de vraag of het probleem te verhelderen. Hoe heb je het principe van vragen stellen ervaren?

4.2.3.6.1. Wat vond je positief?

4.2.3.6.2. Wat vond je minder goed?

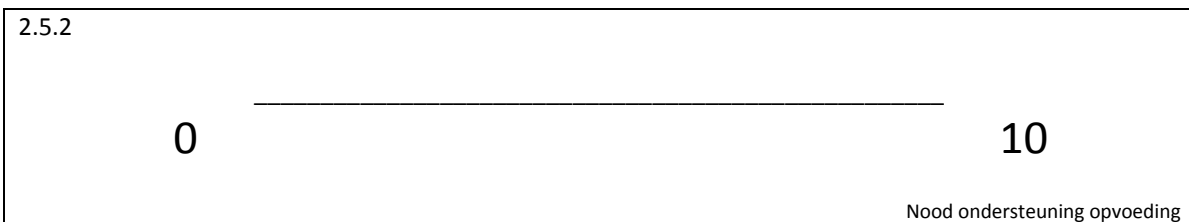
4.2.3.7. In welke mate heb je uit deze thema's ook voor jezelf iets geleerd?

- 4.2.4.Hoe heb je de rol van de begeleider(s) ervaren?
 - 4.2.4.1. Wat vond je positief?
 - 4.2.4.2. Wat vond je minder goed?
- 4.2.5.In welke mate ben je tevreden over de groepssamenstelling?
 - 4.2.5.1. Hoe vond je de grootte van de groep?
 - 4.2.5.2. Hoe vond je de samenstelling van de groep?
 - 4.2.5.3. In welke mate ben je tevreden over de inzet van de verschillende groepsleden?
- 4.2.6.In welke mate ben je tevreden over het aantal sessies?

5. AFRONDING & SUGGESTIES

- 5.1. Wat moet volgens jou zeker behouden blijven in de OI?
- 5.2. Heb je nog suggesties om OI te verbeteren?
- 5.3. Als je aan andere ouders zou moeten uitleggen wat OI is, hoe zou je OI dan omschrijven?
 - 5.3.1.Wat kan een ouder verwachten als hij/zij deelneemt aan OI?
 - 5.3.2.Wat kan een ouder zeker niet verwachten als hij/zij deelneemt aan OI?

Voorbeeld puntenschaal:

INTRO

Ouderinterview is een nieuwe manier om ouders de kans te geven om met hun vragen over opvoeding aan de slag te gaan. We vinden het belangrijk om te weten hoe begeleiders deze methodiek ervaren. Bij de start en op het einde van de sessies vulde je al een vragenlijst in. Met dit interview willen we graag wat dieper ingaan op jouw ervaringen met OI. We willen graag bespreken wat je vond van de interview, hoe je het begeleiden van OI ervaren hebt, wat je goed en minder goed vond aan OI, en of je eventueel suggesties hebt om OI te verbeteren. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het gaat immers om jouw mening en ervaring. Het interview wordt opgenomen, maar na de verwerking worden alle opnames gewist. Alle gegevens die we verzamelen, worden anoniem verwerkt; jouw naam zal dus nooit verschijnen in een rapport.

1. INFORMATIE BEGELEIDER

Vanuit de vragenlijst hebben we geen gegevens over het profiel van de begeleider.

Voor we starten met de eigenlijke vragen over hoe jij OI ervaren hebt, zou ik graag enkele gegevens verzamelen over jou als begeleider. Graag willen we een beeld vormen van wie de mensen zijn die OI begeleid hebben.

- Kan je beschrijven welke job je momenteel uitoefent en welke je belangrijkste taken zijn?
- Kan je beschrijven welke ervaring je hebt op vlak van OO en in het werken met oudergroepen?
- Welke opleiding heb je gevolgd?
- Hoe oud ben je?

2. ACHTERGROND DEELNAME OI

2.1. Wordt de OI aangeboden vanuit de organisatie waarvoor je werkt?

2.1.1. Waarom werd beslist om OI aan te bieden?

2.1.2. Op welke manier werd de begeleider voor OI gekozen?

2.1.2.1. Waarom wilde je graag de OI begeleiden?

2.1.2.2. Wat verwachtte je van de OI?

2.2. Op welke manier werd de groep samengesteld?

2.2.1. Kende jij de groepsleden vooraf?

2.2.1.1. Vanuit welke context kende jij de groepsleden?

2.3. Kan je omschrijven hoe jij je rol ziet als begeleider van OO (algemeen; niet enkel OI)?

2.3.1. Wat vind je belangrijk voor de invulling van je rol als begeleider?

2.3.2. In welke mate ben je tevreden over hoe jij je rol als begeleider van OO invult?

2.3.2.1. Kan je met behulp van deze puntenschaal aangegeven hoe tevreden je bent?

2.3.2.2. Waarover ben je tevreden?

2.3.2.3. waarover ben je niet tevreden?

2.3.3. In welke mate wil je je graag ontwikkelen of leren als begeleider van OO?

2.3.3.1. Wat zou je graag ontwikkelen?

2.3.3.2. Wat wil je leren?

2.3.3.3. Wat zou je anders willen zien in de invulling van je begeleidersrol?

3. EFFECTEN OI OP BEGELEIDER

- 3.1. Wat heeft het begeleiden van OI voor jou betekend ?
- 3.2. Heb je door het begeleiden van OI iets geleerd?
 - 3.2.1. Wat heb je precies geleerd?
- 3.3. Heb je door je deelname nieuwe inzichten gekregen in je functioneren als begeleider?
 - 3.3.1. Welke nieuwe inzichten heb je gekregen?
 - 3.3.2. Heb je nieuwe inzichten gekregen in je gevoelens en gedachten als begeleider?
 - 3.3.3. Heb je nieuwe inzichten gekregen in je handelen als begeleider?
- 3.4. Eerder in het gesprek hadden we het over wat je wil leren of ontwikkelen als begeleider
 - 3.4.1. In welke mate heeft OI voor jou hieraan bijgedragen?
 - 3.4.1.1. Op welke manier heeft OI hieraan bijgedragen?
- 3.5. Eerder in het gesprek hadden we het ook over hoe tevreden je bent over de invulling van je rol als begeleider
 - 3.5.1. In welke mate heeft OI voor jou bijgedragen aan je tevredenheid over je rol als begeleider?
 - 3.5.1.1. Op welke manier heeft OI hieraan bijgedragen?
- 3.6. Wat neem je naar de toekomst mee uit de OI?
- 3.7. Denk je dat het begeleiden van OI een invloed heeft of zal hebben op je professioneel handelen (bijv. anders gaan handelen in het begeleiden van ouders)?
 - 3.7.1. Op welke manier denk je dat OI een invloed heeft/zal hebben?
 - 3.7.2. Wat heeft je ertoe aangezet om anders te gaan handelen?

4. EFFECTEN OI OP OUDERS VOLGENS BEGELEIDER

- 4.1. Wat zijn volgens jou de effecten van het meedoen aan OI voor ouders?
- 4.2. Wat denk je dat ouders leren uit de OI?
- 4.3. Denk je dat ouders nieuwe inzichten hebben gekregen in hun functioneren als ouder?
 - 4.3.1. Denk je dat ouders nieuwe inzichten hebben gekregen in hun gedachten en gevoelens als ouder?
 - 4.3.2. Denk je dat ouders nieuwe inzichten hebben gekregen in hun handelen als ouder?
- 4.4. Denk je dat ouders door OI anders gaan handelen in de opvoeding?
 - 4.4.1. Wat denk je dat hen ertoe aanzet om anders te gaan handelen?
- 4.5. Denk je dat ouders OI als steunend ervaren in de opvoeding?
 - 4.5.1. Wat denk jij dat ze als steunend ervaren?
 - 4.5.2. Waaruit leid je af dat ze OI als steunend ervaren?

5. TEVREDENHEID

- 5.1. Ben je tevreden over OI?
 - 5.1.1. Puntenschaal
 - 5.1.2. Wat zijn voor jou de positieve kanten of sterktes van OI?
 - 5.1.3. Wat zijn voor jou de beperkingen of knelpunten van OI?
 - 5.1.4. Voldeed de OI aan je verwachtingen?
 - 5.1.4.1. Wat was anders dan je vooraf verwacht had?
 - 5.1.4.2. Zou je opnieuw OI begeleiden met wat je nu weet over OI?
 - 5.1.5. Denk je dat OI een meerwaarde kan zijn binnen het aanbod OO?
 - 5.1.5.1. Op welke manier kan OI een meerwaarde zijn?

- 5.1.6. Wat zijn volgens jou randvoorwaarden om OI te doen slagen?
 - 5.1.6.1. Is OI volgens jou geschikt voor alle ouders?
 - 5.1.6.1.1. Voor welke ouders?
 - 5.1.6.1.2. Voor welke ouders niet?
 - 5.1.6.2. Is OI volgens jou geschikt voor alle soorten vragen van ouders?
 - 5.1.6.2.1. Welke vragen wel?
 - 5.1.6.2.2. Welke vragen niet?
- 5.2. In welke mate ben je tevreden over de manier van werken tijdens ouderinterview?
 - 5.2.1. Puntenschaal
 - 5.2.2. Hoe heb je het ervaren om ouders in een groep samen te laten nadenken over opvoeding?
 - 5.2.2.1. Wat vond je positief?
 - 5.2.2.2. Wat vond je minder goed?
 - 5.2.2.3. Hoe heb je het principe van vragen stellen door ouders om een vraag of probleem te verhelderen ervaren?
 - 5.2.2.3.1. Wat vind je positief?
 - 5.2.2.3.2. Wat zijn de beperkingen of knelpunten volgens jou?
 - 5.2.3. In welke mate ben je tevreden over de thema's die besproken werden tijdens OI?
 - 5.2.3.1. Puntenschaal
 - 5.2.3.2. Hoe is het kiezen van thema's verlopen?
 - 5.2.3.2.1. Was er voldoende inbreng vanwege de ouders?
 - 5.2.3.2.2. Was er voldoende variatie in thema's en vragen?
 - 5.2.3.2.3. Hoe heb je het selecteren van een thema per sessie ervaren?
 - 5.2.3.3. Welke thema's werden besproken?
 - 5.2.3.4. Denk je dat de besproken thema's voor alle ouders interessant of relevant waren?
 - 5.2.3.5. Was er voldoende tijd om de vragen van ouders te bespreken?
 - 5.2.3.6. Denk je dat ouders door de bespreking een antwoord hebben gekregen op hun vraag?
 - 5.2.3.7. Hoe denk je dat ouders het ervaren hebben om uit verschillende voorgestelde oplossingen een eigen keuze te maken?
 - 5.2.3.8. Tijdens OI denken ouders samen na over de vragen van andere ouders?
 - 5.2.3.8.1. Wat zijn volgens jou de voordelen hiervan?
 - 5.2.3.8.2. wat zijn volgens jou de nadelen?
 - 5.2.3.8.3. verschillende mensen hebben wellicht verschillende meningen over een probleem of over de oplossing hiervoor.
 - 5.2.3.8.3.1. Hoe denk je dat ouders dit ervaren hebben?
 - 5.2.4. In welke mate ben je tevreden over de groepssamenstelling?
 - 5.2.4.1. Hoe vond je de grootte van de groep?
 - 5.2.4.2. Hoe vond je de samenstelling van de groep?
 - 5.2.4.3. In welke mate ben je tevreden over de inzet van de verschillende groepsleden?
 - 5.2.5. In welke mate ben je tevreden over het aantal sessies?
 - 5.2.5.1.
 - 5.2.6. In welke mate ben je tevreden over je rol als begeleider?

- 5.2.6.1. Puntenschaal
- 5.2.6.2. Wat vond je positief?
- 5.2.6.3. Wat vond je minder goed?
- 5.2.6.4. Hoe heb je het ervaren om geen inhoudelijke input te mogen bieden in het bespreken van de vragen van ouders?
- 5.2.6.5. Wat zijn volgens jou de belangrijkste vaardigheden die een begeleider OI nodig heeft?
- 5.2.6.6. Had je het gevoel de methodiek voldoende te begrijpen en te beheersen om de oudergroepen goed te begeleiden?
 - 5.2.6.6.1. Wat heeft hier voor jou toe bijgedragen?
 - 5.2.6.6.2. Wat heb je eventueel gemist?
- 5.2.6.7. in welke mate heb je het aanbod van het steunpunt OO als ondersteunend ervaren? (training, terugkomdagen, co-begeleiding, ter beschikking gesteld materiaal)
 - 5.2.6.7.1. Welke materialen heb je gebruikt doorheen de sessie? (van steunpunt of zelf ontwikkeld?)

6. AFRONDING & SUGGESTIES

- 6.1. Wat moet volgens jou zeker behouden blijven in de OI?
- 6.2. Heb je nog suggesties om OI te verbeteren?
- 6.3. Als je aan andere begeleiders zou moeten uitleggen wat OI is, hoe zou je OI dan omschrijven?
 - 6.3.1. Wat kan een begeleider verwachten als hij/zij OI begeleidt?
 - 6.3.2. Wat kan een ouder verwachten als hij/zij deelneemt aan OI?
 - 6.3.3. Wat kan een ouder zeker niet verwachten als hij/zij deelneemt aan OI?

7.3. BIJLAGE 3: PERCENTAGES ANTWOORDEN PER VRAAG OUDERVRAGENLIJST & BEGELEIDERSVRAGENLIJST

Tabel 1. Oudervragenlijst: Percentages Antwoorden per Vraag

	Pre-meting					Post-meting				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Persoonlijke ontwikkeling/leren										
Ik wil leren als ouder				15.0	85.0				11.8	88.2
Ik weet wat ik wil leren als ouder		15.0	20.0	40.0	25.0			35.3	29.4	35.3
Ik leer uit situaties die ik als ouder meemaak		10.0		35.0	55.0		5.9	5.9	35.3	52.9
Ik probeer regelmatig een andere aanpak uit	5.0	10.0	35.0	25.0	25.0	5.9	5.9	35.3	29.4	23.5
Persoonlijke effectiviteit										
Dat wat ik wil leren als ouder zet ik om in doelen		15.0	20.0	25.0	40.0		5.9	35.3	35.3	23.5
Mijn doelen zijn realistisch en haalbaar		15.0	30.0	25.0	30.0		11.8	29.4	52.9	5.9
Ik bereik wat ik me had voorgenomen te bereiken		5.0	45.0	35.0	15.0		5.9	58.8	35.3	
Zelfwaardering										
Ik ken mijn kwaliteiten als ouder		5.0	25.0	50.0	20.0		11.8	17.6	52.9	17.6
Ik ken mijn valkuilen als ouder	5.0	5.0	35.0	35.0	20.0		11.8	11.8	52.9	23.5
Ik aanvaard mijn gevoelens en gedachten als ouder		10.0	20.0	30.0	40.0			23.5	41.2	35.3
Ik deel mijn gevoelens en gedachten als ouder met anderen		15.0	35.0	30.0	20.0		17.6	17.6	41.2	23.5
Wanneer ik mijn gedrag als ouder niet goed vind, blijf ik toch positief over mezelf		25.0	40.0	20.0	15.0	11.8	11.8	47.1	17.6	11.8
Als ik problemen tegenkom als ouder vind ik daar meestal een oplossing voor		15.0	40.0	35.0	10.0	5.9	11.8	35.3	35.3	11.8
Ik ben tevreden over hoe ik mijn ouderrol invul		5.0	40.0	30.0	25.0			41.2	35.3	23.5

Noot. Valide percentages: per item % berekend op totaal aantal gegeven antwoorden, 20 ouders bij pre-meting (5% = 1ouder, 10% = 2 ouders, 15% = 3 ouders, 20% = 4 ouders, 25% = 5 ouders, 30% = 6 ouders, 35% = 7 ouders, 40% = 8 ouders, 45% = 9 ouders, 50% = 10 ouders, 55% = 11 ouders, 85% = 17 ouders) en 17 ouders bij post-meting (5.9% = 1 ouder, 11.8% = 2 ouders, 17.6% = 3 ouders, 23.5% = 4 ouders, 29.4% = 5 ouders, 35.3% = 6 ouders, 41.2% = 7 ouders, 47.1% = 8 ouders, 52.9% = 9 ouders, 58.8% = 10 ouders, 88.2% = 15 ouders).
Antwoordcategorieën 1 = helemaal oneens met deze uitspraak; 5 = helemaal mee eens met deze uitspraak
Lege cel = 0%

Tabel 2. Oudervragenlijst over methodiek bij tweede meting: Percentages Antwoorden per Vraag

	1	2	3	4	5
Vragen over methodiek					
Hoe beoordeel je je inzet tijdens de sessies?			17.6	70.6	11.8
In welke mate had je ruimte om je eigen reflecties/gedachten in te brengen?	5.9		5.9	58.8	29.4

Noot. Valide percentages: per item % berekend op totaal aantal gegeven antwoorden, 17 ouders bij post-meting (5.9% = 1 ouder, 11.8% = 2 ouders, 17.6% = 3 ouders, 58.8% = 10 ouders, 70.6% = 12 ouders)

Antwoordcategorieën 1 = ondermaats; 5 = uitstekend

Lege cel = 0%

Tabel 3. Begeleidervragenlijst: Percentages Antwoorden per Vraag

	Pre-meting					Post-meting				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Persoonlijke ontwikkeling/leren										
Ik wil leren als begeleider				20.0	80.0					100.0
T1: Ik ben me bewust van wat ik als begeleider nog kan leren			20.0	40.0	40.0				66.7	33.3
T2: Ik weet wat ik wil leren als begeleider										
Ik leer uit situaties die ik als begeleider meemaak				20.0	80.0				66.7	33.3
Ik probeer regelmatig een andere aanpak uit		20.0	20.0	40.0	20.0			66.7	33.3	
Ik ben me bewust van mijn eigen leerpunten en houd daar rekening mee in de praktijk									66.7	33.3
Persoonlijke effectiviteit										
Dat wat ik wil leren als begeleider zet ik om in doelen			20.0	80.0				33.3	66.7	
Mijn doelen zijn realistisch en haalbaar			100.0						100.0	
Ik bereik wat ik me had voorgenomen te bereiken	60.0		40.0					100.0		
Zelfwaardering										
Ik ken mijn kwaliteiten als begeleider			80.0	20.0				66.7	33.3	
Ik ken mijn valkuilen als begeleider			40.0	60.0					100.0	
Ik aanvaard mijn gevoelens en gedachten als begeleider			60.0	20.0	20.0			66.7	33.3	
Ik deel mijn gevoelens en gedachten als begeleider met anderen			20.0	80.0					100.0	
Wanneer ik mijn gedrag als begeleider niet goed vind, keur ik mijzelf als persoon niet af	20.0		20.0	60.0			33.7		66.7	
Als ik problemen tegenkom als begeleider vind ik daar meestal een oplossing voor		20.0	60.0	20.0				66.7	33.3	
Ik ben tevreden over hoe ik mijn rol als begeleider invul		20.0	80.0					66.7	33.3	

Noot. Valide percentages: per item % berekend op totaal aantal gegeven antwoorden, 5 begeleiders bij pre-meting (20% = 1 begeleider, 40% = 2 begeleiders, 60% = 3 begeleiders, 80% = 4 begeleiders, 100% = 5 begeleiders) en 3 begeleiders (33.3% = 1 begeleider, 66.7% = 2 begeleiders, 100% = 3 begeleiders) bij post-meting

Antwoordcategorieën 1 = helemaal oneens met deze uitspraak; 5 = helemaal mee eens met deze uitspraak
Lege cel = 0%

Tabel 4. Begeleidervragenlijst bij tweede meting: Percentages Antwoorden per Vraag

	1	2	3	4	5	Niet van Toepassing
Hoe ervaar je de geboden ondersteuning?						
Training door Kommakompagnie			33.3		66.7	
Ontmoetingsdagen			33.3	33.3	33.3	
Subsidie Vlaamse Coördinatoren			33.3		33.3	33.3
Aanbod co-begeleiding door Steunpunt Opvoedingsondersteuning					66.7	33.3
Aanbod co-begeleiding door Vlaamse Coördinatoren						100.0
Materialenkoffer				33.3		66.7

Noot. Enkel ingevuld bij post-meting door 3 begeleiders (33.3% = 1 begeleider; 66.7% = 2 begeleiders)

Antwoordcategorieën 1 = ondermaats; 5 = uitstekend

Lege cel = 0%

